

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2016 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2017

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	1
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	4
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	4
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	4
5.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	41
7.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	42
8.	EKLER.....	95

KISALTMALAR

AYKOME Altyapı Koordinasyon Merkezi

ESHOT Elektrik Su Havagazı Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü

İZSU İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü

KDV Katma Değer Vergisi

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: 2014 – 2016 Dönemi Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri

Tablo 2: 2014 – 2016 Dönemi Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri

Tablo 3: 2016 Yılı Bütçe Giderleri Tahmini ve Gerçekleşme Durumu

Tablo 4: 2016 Yılı Bütçe Gelirleri Tahmini ve Gerçekleşme Durumu

Tablo 5: Faiz Ödeme Tablosu

Tablo 6: İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2015 Yılı Ücret Tarifesi

Tablo 7: Geçiş hakkı ücret tarifesi üst sınırları tablosu

Tablo 8: Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi Üst Sınırları Tablosu

Tablo 9: Faiz Ödeme Tablosu

Tablo 10: Gider Hesabına Kaydedilen Maddi Duran Varlıklar

Tablo 11: İzmir Büyükşehir Belediyesi Şirketlerinin 2016 Ödenen Sermaye Artış Tutarları Tablosu

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

İzmir Büyükşehir Belediyesinde mali iş ve işlemler, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'yla getirilen tahakkuk esaslı muhasebe sistemine uygun olarak düzenlenmekte ve uygulamalar, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmanın birinci düzeyi açısından dağılımı, aşağıda Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: 2014 – 2016 Dönemi Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri			
GİDER TÜRÜ	2014	2015	2016
Personel Giderleri	226.436.860,01	259.871.866,81	307.817.294,99
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri	30.840.291,56	36.538.532,40	43.955.532,41
Mal ve Hizmet Alımları	401.113.348,29	561.586.598,85	736.440.557,29
Faiz Giderleri	68.359.721,37	63.278.197,21	66.047.246,62
Cari Transferler	257.419.461,56	343.977.015,70	400.507.344,59
Sermaye Giderleri	903.713.576,08	1.302.641.176,67	1.644.613.627,40
Sermaye Transferleri	119.749.968,65	86.857.218,51	90.081.852,32
Borç Verme	386.546.964,70	629.541.092,36	719.353.343,50
BÜTÇE GİDERLERİ TOPLAMI	2.394.180.192,22	3.284.291.698,51	4.008.816.799,12

Tablo 1'de gösterildiği üzere, bütçe giderleri, bir önceki yıla göre 2016 yılında yaklaşık %22 oranında artış göstermiştir. En yüksek gider kalemlerindeki artış oranları sırasıyla; Sermaye Giderlerinde %26, Mal ve Hizmet Alımlarında %31, Cari Transferlerde %16 ve Personel Giderlerinde %18'dir.

Tablo 2: 2014 – 2016 Dönemi Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri			
GELİRİN TÜRÜ	2014	2015	2016
Vergi Gelirleri	48.264.666,76	31.246.084,32	38.241.787,31
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	122.783.996,73	154.912.211,96	261.680.035,33
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	111.871,78	10.981,94	173.611,04
Diğer Gelirler	2.252.311.391,08	2.595.032.149,91	2.871.453.774,67

Sermaye Gelirleri	17.666.423,06	24.134.940,90	13.453.415,81
BÜTÇE GELİRLERİ TOPLAMI	2.441.138.349,41	2.805.336.369,03	3.185.002.624,16
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler	4.513.875,57	8.825.281,84	3.517.783,88
NET BÜTÇE GELİRLERİ TOPLAMI	2.436.624.473,84	2.796.511.087,19	3.181.484.840,28

Bütçe gelirlerinin ekonomik açıdan seyrini gösteren Tablo 2'deki veriler dikkate alındığında, diğer gelirlerdeki artışla birlikte net bütçe gelirleri, bir önceki yıla göre 2016 yılında yaklaşık %13,7 oranında artış göstermiştir. Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırması açısından en yüksek artış; Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler kaleminde %150,81 olmakla beraber en anlamlı artış %69 ile Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde meydana gelmiştir. Bununla birlikte; Sermaye Gelirlerinde %44 oranında bir düşüş olduğu görülmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi 2016 dönemi bütçe tahmini ve gerçekleştirmeleri Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmektedir. Buna göre; 2016 yılında bütçe giderleri, tahmini bütçeye göre %89,38 seviyesinde gerçekleşmiş ve borç verme kalemi dışında tüm kalemlerde tahmini bütçenin altında seyretmiştir. En yüksek gider kalemini oluşturan sermaye giderlerinde gerçekleşme oranı %81,43 oranında kalırken, Mal ve Hizmet Alımları %91,77, Personel Giderleri ise %91,98 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 3: 2016 Yılı Bütçe Giderleri Tahmini ve Gerçekleşme Durumu			
GİDER AÇIKLAMASI	BÜTÇE	GERÇEKLEŞEN	BÜTÇEYE GÖRE GERÇEKLEŞME ORANI
Personel Giderleri	334.668.813,00	307.817.294,99	91,98
S.G.K. Devlet Prim Giderleri	49.465.787,00	43.955.532,41	88,86
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	802.446.476,66	736.440.557,29	91,77
Faiz Giderleri	66.135.000,00	66.047.246,62	99,87
Cari Transferler	402.341.814,70	400.507.344,59	99,54
Sermaye Giderleri	2.019.668.284,64	1.644.613.627,40	81,43
Sermaye Transferleri	90.635.824,00	90.081.852,32	99,39
Borç Verme	719.354.000,00	719.353.343,50	100,00
Yedek Ödenekler	284.000,00	0	0
TOPLAM	4.485.000.000,00	4.008.816.799,12	89,38

2016 yılında gerçekleşen bütçe gelirleri, yılı tahminine göre %82,64 seviyesinde gerçekleşmiştir. Tablodan da görüleceği üzere Büyükşehir Belediyesinin en büyük gelir kalemi %90,02 oranla, başta İller Bankası payı ile faiz gelirleri olmak üzere, Diğer Gelirler Kalemi olup, 2016 yılındaki gerçekleşme oranı %81,01'dir. 2016 yılında gelir kalemleri içindeki en büyük sapma, %263,05 ile Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler Kaleminde ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte; Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde ise tahmin-gerçekleşme oranı bütçe tahminini aşarak %118,43 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2016 Yılı Bütçe Gelirleri Tahmini ve Gerçekleşme Durumu			
BÜTÇE GELİRİNİN TÜRÜ	BÜTÇE İLE 2016 YILI NET TAHSİLATI	BÜTÇEYE GÖRE GERÇEKLEŞME ORANI %	
Vergi Gelirleri	54.220.000,00	38.191.080,81	70,44
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	219.118.000,00	259.505.442,96	118,43
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	66.000,00	173.611,04	263,05
Diğer Gelirler	3.542.997.000,00	2.870.161.474,38	81,01
Sermaye Gelirleri	33.636.000,00	13.453.231,09	40,00
NET BÜTÇE GELİRİ TOPLAMI	3.850.037.000,00	3.181.484.840,28	82,64

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay'a gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri.
- Geçici ve kesin mizan.
- Bilanço.
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kağıtlar sayım tutanağı,

- Taşınır kesin hesap cetveli ile taşınır hesabı icmal cetveli,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu,

Denetim görüşü, kamu idaresinin temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

BULGU 1: 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı'nın Kullanılmaması

Kurumun maddi duran varlıklarında kayıtlı bulunan ancak hizmet imtiyaz sözleşmesine göre işletme hakkı devredilen yeraltı ve yerüstü düzenleri (otopark, ekmekek büfesi), binalar (sosyal tesis, kafeterya, kreş vs.) ile gemi ve metro vagonlarının 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabında takip edilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde aynen;

“256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 200 – (1) Hizmet imtiyaz varlıkları hesabı, hizmet imtiyaz sözleşmesine konu maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 201 – (1) Hizmet imtiyaz varlıkları hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir:

a) Borç

1) Mahalli idarelere ait maddi duran varlıklardan hizmet imtiyaz sözleşmesine konu edilenler işletme süresinin başladığı tarihte bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak kaydedilir. Diğer taraftan, ayrılmış amortisman tutarları 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç ve alacak kaydedilir.

2) İşletmeciye ait olan maddi duran varlıklardan hizmet imtiyaz sözleşmesine konu edilenler işletme süresinin başladığı tarihte bu hesaba borç, sonraki aylarda tahakkuk ettirilmesi gereken kısmı 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenler 480 Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.

3) Hizmet imtiyaz varlıkları hesabında kayıtlı tutarların yılsonunda enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucu varlığın değerinde ortaya çıkan artışlar bu hesaba borç, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına alacak kaydedilir.

b) Alacak

1) Hizmet imtiyaz sözleşmesi sona erdiğinde hizmet imtiyaz varlıkları kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedilir. Diğer taraftan, ayrılmış amortisman tutarları 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç ve alacak

kaydedilir.” denilmektedir.

Buna göre;

251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı’nda takip edilen kayıtlı değeri 90.365.392,53 TL olan otopark, ekmek büfesi ve teleferik hatlarının işletme haklarının Grand Plaza, İZELMAN ve İZULAŞ A.Ş.’lerine verildiği,

252- Binalar Hesabı’nda takip edilen kayıtlı değeri 46.198.769,70 TL olan sosyal tesis, kafeterya ve kreşlerin işletme haklarının Grand Plaza, İZELMAN ve İZULAŞ A.Ş.’lerine verildiği,

254.2.1- Gemiler Hesabında takip edilen kayıtlı değeri 418.704.483,02 TL olan toplam 18 adet geminin işletme hakkının İzdeniz A.Ş.’nde, 254.4.2.- Demiryolları Araçları Hesabında takip edilen kayıtlı değeri 104.426.200,84 TL olan toplam 46 adet metro vagonunun işletme hakkının İzmir Metro A.Ş.’nde olduğu görülmüştür.

Buna göre işletme hakkı imtiyazı tanınan toplam kayıtlı değeri 659.694.846,09 TL olan yeraltı ve yerüstü düzenlerinin, binaların ve taşıtların 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252-Binalar Hesabı ve 254-Taşıtlar Hesabının alacağına, 256-Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabının borcuna kayıt edilmesi gereklidir. Söz konusu durum kurum mali tablolarındaki 25 maddi duran varlıklarında önemli boyutta bir farklılaşma yaratmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Mülkiyeti belediyemize ait olup hizmet imtiyaz sözleşmesi imzalanarak işletme hakkı devredilen otopark, ekmek büfesi, sosyal tesis, kafeterya kreş, gemi ve metro vagonları 25 Maddi Duran Varlıklar gurubunda takip edilmektedir. 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı 27/05/2016 tarihinde yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile mevzuata eklenmiştir. Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmalarına başlanmış olup gerekli düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 2: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Başka Kurumlara Tahsise Verilen ve Başka Kurumlarca Büyükşehir Belediyesine Tahsis Edilen Arazi ve Arsaların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne başka kurumlarca tahsis edilen ve Büyükşehir Belediyesinin kullanımında olan arazi ve arsalar ile Belediyenin mülkiyetinde olan arazi ve arsalardan diğer kurumlara tahsis edilen arazi ve arsaların 250-Arazi ve Arsalar Hesabında kayıtlı olmadıkları ve dolayısıyla mali tablolarda yer almadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin "250 Arazi ve Arsalar Hesabı Hesabın Niteliği" başlıklı 188 inci maddesinde; arazi ve arsalar hesabının, kamu idarelerinin her türlü arazi ve arsaları ile bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı, hesabın işleyişinin anlatıldığı 189 uncu maddesinde; tahsise konu edilen arazi ve arsaların tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 250 Hesabına borç, 500 Net Değer Hesabı'na alacak kaydedileceği, tahsis edilen arazi ve arsalardan tahsisi kaldırılanların maliki kamu idaresinin muhasebe birimince yine 250 nolu hesaba borç, 500 Net Değer Hesabı'na alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yine 189 uncu madde de; tahsise konu edilen arazi ve arsaların tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değer üzerinden 250 nolu hesaba alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedileceği, tahsisli kullanılan arazi ve arsalardan tahsisi kaldırılanların tahsisli kullanan kamu idaresinin muhasebe birimince 250 nolu hesaba alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Ayrıca Muhasebat Genel Müdürlüğünün yayınladığı 15.11.2016 ve 09.01.2017 tarihli Mahalli İdareler 2016 ve 2017 Detaylı Hesap Planlarında "250.01 Kamu İdaresinin Mülkiyetinde Olanlar, 250.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği ve 250.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar" ibarelerinin bulunduğu görülmektedir.

Diğer taraftan 10.03.2006 tarihli ve 26104 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 7 nci bölümünde; Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde

belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri" başlıklı ikinci bölümünde yer alan "Temel Kavramlar" başlıklı 5 inci maddesinde; Genel yönetim muhasebesinin muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve belirtilen kavramlara göre yürütüleceği ifade edilmiş ve tam açıklama kavramı gereğince mali tablolar, bu tablolardan yararlanacak olanların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmelidir.

Tam açıklama kavramı evrensel bir muhasebe temel kavramı olup sorumlular bu kavram uyarınca kurumun varlıkların gerçek durumunun mali tablolarda yer almasını sağlamalıdır.

Yapılan incelemede; İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından 593.756.348,64 TL tutarındaki arazi ve arsanın tahsise verildiği, 1.010.722.612,94 TL tutarındaki arazi ve arsanın tahsisli olarak alındığı ancak yukarıda yer alan mevzuat hükümleri çerçevesinde muhasebe kayıtlarının yapılmadığı dolayısıyla kurumun mali tablolarında yer almadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla İzmir büyükşehir Belediyesi tarafından tahsise verilen ve tahsisli olarak alınan arazi ve arsaların mezkur mevzuat hükümleri uyarınca 250 Arazi ve Arsalar Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir. Söz konusu durum kurum mali tablolarındaki 25 maddi duran varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz mülkiyetinde bulunan her türlü arazi ve arsalar 250- Arazi ve Arsalar Hesabında takip edilmektedir. Belediyemizce Kamu Kurumlarına tahsis edilen arsa ve araziler Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik kapsamında kayıt altına alınıp, taşınmazların emlak beyan değerleri Maliye Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu artış oranlarına göre her yılsonunda güncellenmektedir. Kamu Kurumlarınca Belediyemize tahsis edilen arsa ve arazilerin kayıtları Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik kapsamında kayıt altına alınıp, emlak beyan değerleri girilmeye başlanmıştır.

27/05/2016 tarihinde yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile kamu idarelerince tahsise konu edilen arazi ve arsaların izlenmesi mevzuata eklenmiştir. Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 3: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Başka Kurumlara Tahsise Verilen ve Başka Kurumlarca Büyükşehir Belediyesine Tahsis Edilen Yeraltı ve Yerüstü Düzenlerinin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne başka kurumlarca tahsis edilen ve Büyükşehir Belediyesinin kullanımında olan yeraltı ve yerüstü düzenleri ile Belediyenin mülkiyetinde olan yeraltı ve yerüstü düzenlerinden diğer kurumlara tahsis edilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin 251 Yer Altı ve Yerüstü Hesabında kayıtlı olmadıkları ve dolayısıyla mali tablolarda yer almadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin "251 Yer Altı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı/Hesabın niteliği" başlıklı 190 ıncı maddesinde; yer altı ve yer üstü düzenleri hesabının, herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı, 191 inci maddesinde tahsise konu edilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 251 nolu hesaba borç, 500-Net Değer Hesabına alacak kaydedileceği, ayrıca, varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının 500-Net Değer Hesabına borç, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yine 191 inci madde de; tahsise konu edilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değer üzerinden 251 nolu hesaba alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedileceği, ayrıca, varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının 500-Net Değer Hesabına alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına

borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Ayrıca Muhasebat Genel Müdürlüğünün yayınladığı 15.11.2016 ve 09.01.2017 tarihli Mahalli İdareler 2016 ve 2017 Detaylı Hesap Planlarında “251.01 Kamu İdaresinin Mülkiyetinde Olanlar, 251.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği ve 251.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar” ibarelerinin bulunduğu görülmektedir.

Diğer taraftan 10.03.2006 tarihli ve 26104 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 7 nci bölümünde; Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri” başlıklı ikinci bölümünde yer alan “Temel Kavramlar” başlıklı 5 inci maddesinde; Genel yönetim muhasebesinin muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve belirtilen kavramlara göre yürütüleceği ifade edilmiş ve tam açıklama kavramı gereğince mali tablolar, bu tablolardan yararlanacak olanların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmelidir.

Tam açıklama kavramı evrensel bir muhasebe temel kavramı olup sorumlular bu kavram uyarınca kurumun varlıkların gerçek durumunun mali tablolarda yer almasını sağlamalıdır.

Yapılan incelemede; İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından 24.828.569,58 TL tutarındaki yeraltı ve yerüstü düzeninin tahsise verildiği, 2.034.711.789,51 TL tutarındaki yeraltı ve yerüstü düzeninin tahsisli olarak alındığı ancak yukarıda yer alan mevzuat hükümleri çerçevesinde muhasebe kayıtlarının yapılmadığı dolayısıyla kurumun mali tablolarında yer almadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından tahsise verilen ve tahsisli olarak

alınan yeraltı ve yerüstü düzenlerinin mezkur mevzuat hükümleri uyarınca 250 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir. Söz konusu durum kurum mali tablolarındaki 25 maddi duran varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz tarafından yapılan yeraltı ve yerüstü düzenleri Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliği ve Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik gereğince maliyet bedelleri üzerinden 251 Yeraltı Ve Yerüstü Düzenleri Hesabında takip edilmektedir.

27/05/2016 tarihinde yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile kamu idarelerince tahsise konu edilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin izlenmesi mevzuata eklenmiştir. Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 4: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Başka Kurumlara Tahsise Verilen ve Başka Kurumlarca Büyükşehir Belediyesine Tahsis Edilen Binaların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne başka kurumlarca tahsis edilen ve Büyükşehir Belediyesinin kullanımında olan binalar ile Belediyenin mülkiyetinde olan binalardan diğer kurumlara tahsis edilen binaların 252 Binalar Hesabında kayıtlı olmadıkları ve dolayısıyla mali tablolarda yer almadığı tespit edilmiştir.

Kurumun varlıklarına tahsis yoluyla giren binalar ile kurumca başka kurumlara tahsis edilen binaların 252-Binalar Hesabına kayıt edilmesi muhasebe ilkeleri çerçevesinde gereklidir. Ancak Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği incelendiğinde 250-Arazi ve Arsalar ve 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri hesaplarının aksine, tahsise alınan ve tahsis edilen binalar için herhangi bir düzenleme olmadığı görülmektedir.

Ancak Muhasebat Genel Müdürlüğünün yayınladığı 15.11.2016 ve 09.01.2017 tarihli Mahalli İdareler 2016 ve 2017 Detaylı Hesap Planlarında "252.01 Kamu İdaresinin

Mülkiyetinde Olanlar, 252.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği ve 252.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar” ibarelerinin bulunduğu görülmektedir. Görüleceği üzere İçişleri Bakanlığının yayınladığı Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği 252 Binalar Hesabında tahsisler ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamakla beraber Muhasebat Genel Müdürlüğünün yayınladığı detaylı hesap planlarında tahsisli binaların alt hesaplarda takip edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 04.11.2015 tarihli 47 numaralı Genel Tebliği'nin 6 ncı maddesinde;

“Tahsisli taşınmazların amortisman işlemleri

MADDE 7 – (1) Kamu idaresinin mülkiyetinde olup diğer kamu idarelerine tahsis edilmeyen taşınmazların amortisman işlemleri maliki kamu idaresinin muhasebe birimi tarafından, diğer kamu idarelerine tahsis edilen taşınmazların amortisman işlemleri ise taşınmazı kullanan kamu idaresinin muhasebe birimi tarafından 27/12/2014 tarihli ve 29218 mükerrer sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 41) Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Detaylı Hesap Planları ile ihdas edilen yardımcı hesap kodları kullanılmak suretiyle yapılır.” Denilmektedir.

Görüleceği üzere Genel Tebliğ tahsis alınan ve verilen taşınmazların amortisman işlemlerinin hangi kurum tarafından yapılacağını da açıklamaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 7 nci bölümünde; Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin “Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri” başlıklı ikinci bölümünde yer alan “Temel Kavramlar” başlıklı 5 inci maddesinde; Genel yönetim muhasebesinin muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve belirtilen kavramlara

göre yürütüleceği ifade edilmiş ve tam açıklama kavramı gereğince mali tablolar, bu tablolardan yararlanacak olanların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmelidir.

Tam açıklama kavramı evrensel bir muhasebe temel kavramı olup sorumlular bu kavram uyarınca kurumun varlıkların gerçek durumunun mali tablolarda yer almasını sağlamalıdır.

Açıklanan hükümler çerçevesinde toplam değeri 11.379.261,22 TL tutarındaki tahsise verilen binalar ile 265.580.560,16 TL olan tahsis alınan binaların 252 Binalar Hesabının alt kodlarında takip edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Mülkiyeti Belediyemize ait olan binalar Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliği ve Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik gereğince maliyet bedelleri üzerinden 252 Binalar Hesabında takip edilmektedir.

Belediyemizce Kamu Kurumlarına tahsis edilen binalar Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik kapsamında kayıt altına alınıp, binalara ilişkin emlak beyan değerleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığının belirlemiş olduğu artış oranlarına göre güncellenmektedir.

27/05/2016 tarihinde yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile kamu idarelerince tahsise konu edilen binaların izlenmesi mevzuata eklenmiştir. Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 5: Bağlı Kuruluşun Bütçe Uygulama Sonuçları Hesap Fazlalığının Hatalı Hesaplanması

İzmir Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğü (İZSU) tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne 5216 Sayılı Kanununun 23/j maddesi uyarınca aktarılması gereken gelirlere ilişkin hesaplamaların hatalı olduğu tespit edilmiştir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun "Büyükşehir Belediyesi'nin Gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinin J bendinde; "*Bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelirler*" hükmü yer almaktadır. Söz konusu hüküm gereği Büyükşehir Belediyesi'nin bağlı kuruluşu olan İZSU'nun her yıl bütçe kesin hesabında ortaya çıktığı takdirde Bütçe Uygulama Sonuçları Hesabı'nın fazlalığını yani bütçe gelirleri ile bütçe giderleri arasındaki bütçe geliri lehine oluşan fazlalığı, İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne aktarması gerekmektedir. Çünkü, İZSU ve İzmir Büyükşehir Belediyesi bütçe esasına dayalı gelir toplayan ve bu bütçe dolayısıyla gider gerçekleştiren harcamacı kuruluşlardır. Ayrıca; mezkur mevzuat hükmünde de kesin hesap ile kastedilen hususun bütçe kesin hesabı olduğu aşikardır.

Kurumlar arasında gerçekleştirilen mutabakatın incelenmesi neticesinde; mezkur kanun hükmü gereği aktarılacak gelirler hesaplanırken taraflar arasında Faaliyet Sonuçları Tablosunda 600 Gelirler Hesabı ile 630 Giderler Hesabı arasında, 600 Gelirler Hesabı lehine oluşan olumlu farkın dikkate alındığı görülmüştür. Bu hesaplama sonucu 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarih olan 2004 yılından 31.12.2016 tarihine kadar geçen süre zarfında, İZSU'ya ait faaliyet sonuçları tablolarında yıllar itibariyle oluşan olumlu fark toplamı 1.287.731.030,55 TL olarak hesaplanmış, bu dönem içerisinde çeşitli tarihlerde buna dayanılarak İZSU'dan İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne 909.923.489,10 TL aktarılmıştır. Aradaki fark olan 377.807.579,52 TL'nin ise ileriki dönemlerde ödeneceği yapılan yazışmalarla, 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabı'nda izlenmeden teyit edilmiştir.

Mevzuat hükümleri çerçevesinde tüm kurumların herhangi bir borç ve alacağı bulunması durumunda bunun kurumun muhasebe kayıtlarında ve dolayısıyla mali tablolarında gösterilmesi gerekmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İZSU tarafından yapılan, yukarıda belirtilen bu (hatalı) mutabakatın İzmir Büyükşehir Belediyesi adına bir alacak doğurduğu fakat bu alacağın Mahalli İdareler Bütçe Muhasebe Yönetmeliği'nin 107 ve 108 inci maddelerinde yer alan hükümlere aykırı olarak 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabı'nda da izlenmediği görülmüştür.

Bütçe kesin hesabına göre; İZSU'nun 2004 yılından bu yana bütçe uygulama sonuçları itibariyle sadece 2006 yılında 178.468.521,68 TL ve 2010 yılında 20.542.966,82 TL olmak üzere toplam 199.011.488,50 TL bütçe fazlası verdiği tespit edilmiştir. Bütçe fazlası toplamı 199.011.488,50 TL olduğu halde geçmiş dönemlerde 909.923.489,10 TL ödeme yapılmıştır. Dolayısıyla, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yukarıda sayılan madde hükmü gereği İZSU'dan alacağı bulunmadığı halde mevzuata aykırı olarak, 2004 – 2016 dönemleri arası bu bağlı

kuruluşundan 710.912.000,60 TL fazla tahsilat yaptığı görülmüştür.

Diğer taraftan bu türden kurum alacaklarının doğması durumunda ilgili alacağın yazışma sonucu oluşacak mutabakatla birlikte Mahalli İdareler Bütçe Muhasebe Yönetmeliği uyarınca 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabı'nda izlenmesi gerekmektedir. Söz konusu durum kurum mali tablolarındaki 13 Kurum Alacaklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; “İzsu Genel Müdürlüğü 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna göre işlem yapmaktadır.

23/07/2004 tarihli ve 25531 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23.ncü maddesinin (j) bendinde, gelirler, Büyükşehir Belediyesinin gelirleri arasında sayılmıştır.

10/12/2003 tarihli ve 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'ncü, 03/07/2005 tarihli ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 65'nci maddelerine dayanılarak hazırlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 4.ncü maddesinde;

e) Bütçe geliri: Kurumun bütçesinde ve diğer mevzuatla gelir olarak tanımlanan her türlü işlemi,

f) Bütçe gideri: Kurumun bütçesinde ve diğer mevzuatla gider olarak tanımlanan her türlü işlemi olarak tanımlanmıştır.

h) Gelir: İlk defa hesaplara alınacak varlıklar ile yeniden değerlendirme farkları dışında, öz kaynakta artışa neden olan her türlü işlemi,

ı) Gider: İlk defa hesaplara alınacak varlıklar ile yeniden değerlendirme farkları dışında, öz kaynakta azalışa neden olan her türlü işlem, olarak tanımlanmıştır.

Yine aynı yönetmeliğin kesin hesabı oluşturan “Mizan Cetveli ve Düzenlenecek Mali Tablolar” başlıklı 420.nci maddesine göre düzenlenecek mizan cetveli ve diğer mali tablolar arasında; b) Bilanço (Örnek-77), c) Faaliyet sonuçları tablosu (Örnek-78) ç) Bütçe uygulama sonuçları tablosu (Örnek-79) belirtilmiştir.

Kanun koyucu kanun maddesini yazarken gelir gider farkını bütçe ile ilişkilendirmiş olsaydı, bunu açık olarak Bütçe Geliri ve Bütçe Gideri arasındaki fark olarak belirtmesi gerekmekteydi.

24/12/2003 tarihli ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak, 01/01/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanununun 10.ncu maddesiyle, 3.ncü maddenin (e) bendinde yer alan "Ve Bunların Kurdukları Birlik Ve İdareyi" İbaresini "İle Bunlara Bağlı veya Bunların Kurdukları veya Üye Oldukları Birlik ve İdareleri" olarak değiştirilmiştir. Değişiklik 01/01/2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Bu değişiklik ile bağlı idareler 5018 sayılı Kanun kapsamına alınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda bağlı idarelerin 01/01/2006 tarihi itibarıyla Yasaya tabi olmaları, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunundan önce yürürlüğe girmesi, 5216 sayılı Yasa'nın 23.ncü maddesinde bütçe gelirleri ile bütçe giderleri arasındaki fark olarak tanımlama yapılmadığı için 600- Gelirler ve 630- Giderler Hesabı arasındaki fark dikkate alınmıştır.

Ayrıca; 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 15. Maddesinde; İSKİ'nin bütçesi, yıllık olarak ve takvim yılı esasına göre hazırlanır. Yıllık bütçeler, Kamu İktisadi Teşebbüslerinde uygulanan bütçe formülüne göre düzenlenir. 16. Maddesinde; Ayrıca her bütçe döneminin bitimini izleyen 3 ay içinde geçen yılla ilgili bilanço ve faaliyet raporu hazırlanarak-denetçilerin yıllık raporu ile birlikte Mayıs ayı toplantısında Genel Kurula sunulur. Denilmektedir.

İzsu Genel Müdürlüğü 2006 yılına kadar mali iş ve işlemlerini 26/12/1992 tarihinde 21447 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 Sıra Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine göre yürütmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu yürürlüğü girdiği tarihte Su ve Kanalizasyon İdareleri Muhasebe Sistemlerinde Bütçe Hesaplarını kullanmadıkları, yukarıda belirtilen 2560 sayılı kanun ilgili maddesine göre bilanço hazırladıkları için; gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne aktarılmıştır.

Bu sebeple; Gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık işleminde Bütçe Hesaplarının kullanılarak yapılması gerekiyorsa halen yürürlükte olan kanun maddesindeki ibarenin değiştirilmesi gerektiğinin kanaatindeyiz.

Kanunlarda yoruma mahal bırakmamak gerektiği, bu tür işlemlerin her kurumda birliktelik sağlamak ve ileride telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurmaması için Başkanlığımızca düzeltici işlem tesis edilmesi için T.B.M.M.'ne bilgi verilmesi uygun olacağı görüşünde olup; mevzuat çerçevesinde yapılan işlemin doğru olduğu kanaatindeyiz.

Ayrıca Sayıştay Başkanlığı'nca İzsu Genel Müdürlüğü'nde 2013 mali yılında yapılan dış denetim sonucunda aynı konu bulgu olarak yazılmış yapılan savunma sonucunda nihai denetim raporunda izlenecek hususlar bölümüne alınmamıştır.” Denilmiştir.

Sonuç olarak Kamu İdaresi cevabında; Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde yer alan Bütçe Gelir Giderleri ile kurum diğer Gelir ve Giderlerine ilişkin tanımlara yer vermiş ayrıca yönetmelikte muhasebe işlemleri ile ilgili bazı tabloları belirterek, Kanun Koyucu kanun maddesini yazarken gelir gider farkını bütçe ile ilişkilendirmiş olsaydı, bunu açık olarak Bütçe Geliri ve Bütçe Gideri arasındaki fark olarak belirtmesi gerekmektedir, demiştir.

Ancak bulguda da belirtildiği üzere; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun “Büyükşehir Belediyesi'nin Gelirleri” başlıklı 23'üncü maddesinin J bendinde; “Bağlı kuruluşların **kesin hesaplarındaki** gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelirler” hükmüne yer verilmiş olup, **kesin hesap** kavramının Türk Mali Mevzuatında kamu kurumları ile ilgili bir hükümde yer aldığına bunun **bütçe ile ilgili olduğu** ve burada Kanun Koyucu tarafından Bütçe İşlemlerinin kastedildiği aşıkardır.

Hali hazırda, kamu idaresince 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'ncü, 03/07/2005 tarihli ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 65'nci maddelerine dayanılarak hazırlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde yer alan bazı tanımlara yer verilmiştir. Savunmada zikredilen Yönetmeliğin, “Bütçe Kesin Hesabı” başlıklı altıncı bölümünde yer alan 41 inci maddesinde bütçe kesin hesabında “Kesin Hesabı Oluşturan Cetveller” başlıklı maddesinde bütçe kesin hesabını oluşturan cetveller sayılmıştır. Bu sayımdan da açıkça anlaşılacağı üzere, kesin hesaptan kastedilen bütçe kesin hesabıdır. Savunmada yer verilen mezkur yönetmeliğin “Mizan cetveli ve düzenlenecek temel mali tablolar” başlıklı 420'nci maddesinde yer alan tablolar ise muhasebe birimlerince mali raporlama ile ilgili mevzuatça tutulması istenen kayıtları içermektedir. Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 65'nci maddesi de bizzat belediyelerin bütçe sistemi ile ilgili hüküm içermektedir.

İzsu Genel Müdürlüğü'nün 2006 yılına kadar mali iş ve işlemlerini 26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 Sıra Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine göre yürütmüş olması, ilgili Genel Müdürlüğün bütçe yapmadığı anlamına gelmemektedir.

Ayrıca söz konusu hususun İzsu Genel Müdürlüğü 2013 yılı Sayıştay Denetim

Raporu'nda yer aldığı ve yapılan savunma sonucu nihai denetim raporunda izlenecek hususlar bölümüne alınmadığı belirtilmiştir. Ancak ilgili hususa mezkur raporun Denetim Görüşünün Dayanakları kısmında yer alan Bulgu 1'de değinilmiş ve Denetim Görüşü kısmında bu bulgudan ötürü "Gelirler Hesap Alanı hariç" ibaresine yer verilerek Gelirler Hesap Alanına güvence verilmemiştir. Bu hususun mezkur Sayıştay Raporunda yer alması da başlı başına gerçekleştirilen işlemin mevzuata aykırı olduğuna delalettir.

Yukarıda belirtilenlere ek olarak; Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce, diğer bir Su ve Kanalizasyon İdaresi'ne konu ile ilgili tereddütlerin giderilmesi için 2010 yılında yazılan B.07.0.MGM.020/640/01 sayılı cevabi yazıda; söz konusu mevzuat hükmü uygulanırken Bütçe Kesin Hesabının kriter alınacağı; "*Bilindiği üzere, 5216 sayılı Büyükşehir Kanunu'nun 23 üncü maddesinin (j) bendinde, "Bağlı Kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelirler". hükmü yer almaktadır. Söz konusu hükümden 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı'nda alacak kayıtlı bulunan tutarın aktarılamayacağı, kesin hesapta bütçe uygulama sonuçları hesabının fazlalığının yani bütçe gelirleri ile bütçe giderleri arasında bütçe geliri lehine oluşan fazlalığın aktarılması gerektiği anlaşılmaktadır.*" denilmek suretiyle, açıkça belirtilmiştir.

Sonuç olarak; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun "Büyükşehir Belediyesi'nin Gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinin J bendinde yer alan hüküm dolayısıyla; Su ve Kanalizasyon İdarelerinden Büyükşehir Belediyelere aktarılacak payın hesaplanmasında, Su ve Kanalizasyon İdarelerinin Bütçe Kesin Hesaplarında bütçe gelirleri lehine oluşacak olumlu farkın dikkate alınması gerektiği kanaate yer vermeyecek şekilde açıktır.

BULGU 6: Bağlı Kuruluşun Bütçe Uygulama Sonuçlarında Oluşan Hesap Fazlalığının 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabında İzlenmemesi

İzmir Elektrik Su Havagazı Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü (ESHOT) tarafından 5216 sayılı Kanunun 23/j maddesi uyarınca İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne aktarılması gereken 2015 yılı bütçe gelir fazlasının 2016 yılı içerisinde aktarılmadığı ve bunun İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin mali tablolarında izlenmediği tespit edilmiştir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun "Büyükşehir Belediyesi'nin Gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinin j bendinde; "*Bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile*

giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelirler” hükmü yer almaktadır. Söz konusu hüküm gereği Büyükşehir Belediyesi’nin bağlı kuruluşu olan ESHOT’un her yıl bütçe kesin hesabında Bütçe Uygulama Sonuçları Hesabı’nın fazlalığını yani bütçe gelirleri ile bütçe giderleri arasındaki bütçe geliri lehine oluşan fazlalığı İzmir Büyükşehir Belediyesi’ne aktarması gerekmektedir. ESHOT 2015 yılı bütçe verileri incelendiğinde; ESHOT bütçesinin kesin hesabında 60.976.615,74 TL bütçe fazlası meydana geldiği ve bu tutarın İzmir Büyükşehir Belediyesi’ne aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Bunun yanı sıra; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun “Büyükşehir Belediyesi’nin Giderleri” başlıklı 24’üncü maddesinin c bendinde yer alan “*İlçe belediyeleri ile bağlı kuruluşlara yapacakları yardımlar ve ortak proje giderleri*” hükmü uyarınca, 2016 mali yılı içerisinde, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nce bağlı kuruluşu olan ESHOT’un görev zararlarının giderilmesi amacıyla bu kuruma 322.000.000,00 TL yardım aktarıldığı görülmüştür.

Söz konusu yardım miktarı ESHOT’a aktarılırken mahsup işlemi yapılmadığı kayıtların incelenmesinden anlaşılmış olup, 5216 sayılı Kanunun 23/j maddesi hükmü gereği ESHOT’tan aktarılması gereken 60.976.615,74 TL tutarındaki bütçe fazlasının 2016 yılı içerisinde mahsuplaşma yoluya İzmir Büyükşehir Belediyesi bütçe hesaplarına intikal ettirilmesi, bunun yapılmaması durumunda ise Mahalli İdareler Bütçe Muhasebe Yönetmeliği’nin 107 ve 108 maddelerinde yer alan hükümler uyarınca vadelerine göre 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabı’nda izlenmesi gerekmektedir. Söz konusu durum kurum mali tablolarındaki 13 Kurum Alacaklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 23.ncü maddesinin (j) bendine göre bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelir ile ilgili Belediyemiz ve Eshot Genel Müdürlüğü’nce gerekli mutabakatlar sağlanıp mevzuata uygun olarak işlem tesis edilecektir" denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 7: 166 Proje Özel Hesabından Verilen Avans ve Akreditifler Hesabı'nın Kullanılmaması

104 Proje Özel Hesabı'nda kayıtlı tutarlardan verilen avansların ilgili hesap olan 166 Proje Özel Hesabından Verilen Avans ve Akreditifler Hesabı'nda takip edilmediği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde;

“166 Proje Özel Hesabından Verilen Avans ve Akreditifler Hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 126 - (1) Bu hesap, proje özel hesabından verilen avanslar ve açılan akreditifler ile bunlardan yapılan mahsuplar ve nakden iade alınan tutarların izlenmesi için kullanılır.

(2) Proje özel hesabından verilen avanslardan mahsup edilemeyenler ile açılan akreditiflerden harcanamayan tutarlara ilişkin ödenekler yıl sonunda iptal edilir. Ancak, iptal edilen ödeneğin proje özel hesabından verilen avanslar ve açılan akreditifler karşılığı krediye ait olduğu belirtilir. Devredilen avans ve akreditif karşılığı kredi artıklarının karşılığı yeni yıl bütçesinde açılacak tertibe ödenek kaydolunur.

Hesabın işleyişi

MADDE 127 - (1) Proje özel hesabından verilen avans ve akreditifler hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

Proje özel hesabından avans verilmesi veya akreditif açılması şeklinde yapılan kullanımlar, muhasebeleştirme tarihindeki T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden, bu hesaba borç, 104- Proje Özel Hesabına alacak kaydedilir.

b) Alacak

1 - Proje özel hesabından açılan akreditiflerin mahsubuna ilişkin kanıtlayıcı belgeler muhasebe birimine geldiğinde tutarı akreditifin açıldığı tarihteki T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden bu hesaba alacak, ilgisine göre 630- Giderler Hesabı ya da varlığa dönüştürülecek bir unsur ise ilgili varlık hesabına borç kaydedilir. Söz konusu tutar diğer taraftan 830- Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835- Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir.

2 - Proje özel hesabından verilen avansların mahsubuna ilişkin kanıtlayıcı belgeler muhasebe birimine geldiğinde tutarı avansın verildiği tarihteki T.C. Merkez Bankası döviz

satış kuru üzerinden bu hesaba alacak, 630- Giderler Hesabı ya da varlığa dönüştürülecek bir unsur ise ilgili varlık hesabına borç kaydedilir. Söz konusu tutar diğer taraftan 830- Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835- Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir..

3 - Proje özel hesabından verilen avans ve açılan akreditiflerden nakden iade alınanlar, avansın verildiği veya akreditifin açıldığı tarihteki T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden bu hesaba alacak, 104-Proje Özel Hesabına borç kaydedilir.” denilmektedir.

Mevzuat hükümlerine göre proje özel hesabından avans veya akreditif verilmesi durumunda söz konusu avans ve akreditiflerin 166-Proje Özel Hesabından Verilen Avans ve Akreditifler Hesabı'nda takip edilmesi gerekmektedir.

Buna göre 104-Proje Özel Hesabında kayıtlı tutarlardan toplam 76.240.037,09 TL avans verilmesine rağmen 166-Proje Özel Hesabından Verilen Avans ve Akreditifler Hesabı'nda izlenmediği görülmüştür. Söz konusu durum büyükşehir belediyesi mali tablolarında önemli derecede farklılık yaratmaktadır. Söz konusu durum kurum mali tablolarındaki 16 Ön Ödemelerini önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizce dış proje kredisi olarak kullanılarak yapılan yatırımlara karşılık verilen avanslar 259- Yatırım Avansları Hesabı, akreditifler ise 164- Akreditifler Hesabında takip edilmektedir. Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 8: 191 İndirilecek KDV Hesabı'nın Kullanılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi 2016 yılı mizanında 191 İndirilecek KDV Hesabı'nın kullanılmadığı ve bu nedenle 190 Devreden KDV Hesabı'nın borcunun 2016 yılı bilançosunda eksik izlendiği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 191 İndirilecek KDV Hesabı'nın niteliğinin yer aldığı 152'nci maddesinde;

“(1) Bu hesap, mal ve hizmetin satın alınması sırasında satıcılara ödenen veya borçlanılan ve kurum açısından indirim hakkı doğuran katma değer vergisinin izlenmesi için kullanılır.

(2) Mahalli idareler, bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmetlere ilişkin olarak ödemiş oldukları Katma Değer Vergisini indirim konusu yaparlar. Bunun dışında kurumun satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılmaz ve bu tutarlar ilgili gider hesabı veya varlık hesabına yapılacak muhasebe kaydında maliyet bedeline ilave edilir.” hükmü ve

İşleyişinin yer aldığı 154’üncü maddesinde;

“ ...

2) Ay sonlarında, devreden katma değer vergisi hesabı ile indirilecek katma değer vergisi hesabının borç bakiyeleri toplamı hesaplanan katma değer vergisi hesabının alacak bakiyesinden fazla ise, varsa devreden katma değer vergisi hesabının borç bakiyesi 190-Devreden Katma Değer Vergisi Hesabına alacak, bu hesabın borç bakiyesi bu hesaba alacak, hesaplanan katma değer vergisi hesabının alacak bakiyesi 391-Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabına borç, sonraki döneme devreden katma değer vergisi tutarı 190-Devreden Katma Değer Vergisi Hesabına borç kaydedilir.” hükmü yer almaktadır.

3065 Sayılı KDV Kanunu'nun "Verginin Konusunu Teşkil Eden İşlemler" başlıklı 1/3-g maddesinde, genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticarî, sınaî, ziraî ve meslekî nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV’ye tabi olduğu, "Vergi İndirimi" başlıklı 29/1 inci maddesinde, mükelleflerin, yaptıkları vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan KDV’den, bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, faaliyetlerine ilişkin olarak kendilerine yapılan teslim ve hizmetler sırasında hesaplanan KDV ile ithalat sırasında ödenen KDV’yi indirebilecekleri, “İndirilemeyecek Katma Değer Vergisi” başlıklı 30/a maddesine göre, vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan KDV'nin indiriminin mümkün olmadığı hükme bağlanmıştır.

Buna göre; İzmir Büyükşehir Belediyesi, kanunlarca kendisine yüklenmiş olan kamusal faaliyetlerine ilişkin alımlarında, ödediği KDV'yi indirim konusu yapamamakta ise de, aynı zamanda KDV tahsilatı yaptığı, diğer faaliyetleri dolayısıyla yüklendiği KDV'yi indirim konusu yapabilmektedir. Bu nedenle; indirim konusu yapabildiği mal teslimi ve

hizmet ifalarına ilişkin olarak tahsil ettiği hesaplanan KDV'den, bu işlemleri ile ilgili olarak yaptığı harcamalar dolayısıyla ödediği KDV'yi indirmesi mümkün olup, ödenen bu KDV'nin hesaplanarak ilgili malın maliyetine değil, 191 İndirilecek KDV Hesabı'na kaydedilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İzmir büyükşehir Belediyesi'nin 2016 yılı içerisinde, verdiği hizmet karşılığı KDV hesaplayarak gelir tahsilatı yaptığı KDV'ye tabi Deniz Ulaşımı, Konut Satışı, Mezbaha Hizmetleri, Otopark Hizmetleri, Terminal Hizmetleri gibi hizmetler dolayısıyla yaptığı harcamalara ilişkin yüklendiği KDV miktarı 29.164.272,82 TL olup, bu tutarın ilgili malların maliyetinde değil, 191 İndirilecek KDV Hesabı'nda izlenmesi gerekmektedir.

Bu durum aynı zamanda, İndirilecek KDV'nin Hesaplanan KDV'den büyük olması münasebetiyle İzmir Büyükşehir Belediyesi lehine doğan farkın, 190 Devreden KDV Hesabı'na aktarılmasına mani olmuş ve 2016 yılı bilançosunda 190 Devreden KDV Hesabı'nın borcunun 29.164.272,82 TL eksik izlenmesine neden olmuştur. Söz konusu durum kurum mali tablolarındaki 19 Diğer Dönen Varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; “3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1. Maddesinin 1. Fıkrasında; Ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler kanun kapsamına alınmıştır. Söz konusu kanunun 1. Maddesinin 3./g Fıkrasında; Genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerin verginin konusuna girdiği kesin hükme bağlanmıştır.

Belediyelerin kamu hizmeti niteliğindeki teslim ve hizmetleri verginin konusuna girmemektedir. Belediyemiz İzmir halkına çok çeşitli hizmetler sunmaktadır. Bunların büyük bir kısmı kamu hizmeti niteliğinde olup bu hizmetlerin sunumu için mal ve hizmet alımı yapmaktadır. Belediyeler, ticari ve sınai faaliyetler çerçevesinde bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmetlere ilişkin olarak ödemiş oldukları Katma Değer Vergisini indirim konusu yaparlar.

Ayrıcı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 2006 - 2010 mali yıllarına ilişkin yapılan vergi denetimi sonucunda düzenlenen raporda Belediye tarafından kamu hizmetine ilişkin

yüklenen Katma Değer Vergisi, kamu hizmetinin vergiye tabi olmaması nedeniyle ve üretiminde nihai tüketici konumunda olduğundan, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 29/1-a ve 30/a maddelerine istinaden indirim konusu yapılmayacağı vurgulanmıştır" denilmiştir.

Sonuç olarak Savunmada; kamu hizmeti niteliğindeki teslim ve hizmetlerin verginin konusuna girmediği, ayrıntısına girilmeden sözü edilen vergi denetim raporunda da belediyenin nihai tüketici olduğu ve kamu hizmeti sunduğu hizmetlerinin KDV'ye tabi olmadığı vurgulandığı, belirtilmiştir. Ancak; bulguda ayrıntılı bir şekilde mevzuatına da yer verilerek belirtildiği üzere; indirim hakkı, kamu hizmeti niteliğinde olmayan veya bu niteliğe haiz olsa bile, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu tarafından istisna tanınmayan Deniz Ulaşımı, Konut Satışı, Mezbaha Hizmetleri, Otopark Hizmetleri, Terminal Hizmetleri gibi faaliyetlere yöneliktir. Hali hazırda; bu hizmetler için İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından tahsil edilen meblağlar *Katma Değer Vergisi dâhil edilerek* hesaplanmaktadır.

Ayrıca; Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği içerisinde KDV işlemlerinin muhasebe kaydına dair ayrıntılı bilgilere yer verilmektedir. Benzer şekilde Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı içerisinde de gerek 391 Hesaplanan KDV Hesabı gerekse de 191 İndirilecek KDV yer almaktadır. Bu doğrultuda, yukarıda sayılan hizmetler dolayısıyla 191 İndirilecek KDV Hesabı'nın kullanılması gerektiği aşikârdır.

Bununla birlikte; 191 İndirilecek KDV Hesabı'nın kullanılmaması nedeniyle, mezkur hizmetler dolayısıyla satın alınan malların mali tablolarda yer alan kayıtlı değerleri, olması gerekenden, ödenen KDV kadar fazla görünecektir. Buna ek olarak; vergi indirim hakkının kullanılmaması dolayısıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin vergi yükünün artması söz konusu olacağından, bu durum kullanılmayan indirim hakkı kadar meblağın, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce verilecek hizmetler dolayısıyla kullanılmasına mani olacaktır.

BULGU 9: 2016 Yılına Ait Olan Finansman Giderlerinin Gider Tahakkuk Kaydının Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından kullanılan banka kredilerine ilişkin cari yıla ait faiz giderlerinin cari yılsonunda gider tahakkuku kaydının yapılmadığı; dolayısıyla 630 Giderler Hesabına kaydedilerek dönemin giderleri arasında gösterilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 7'nci bölümünde; Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ikinci bölümünde belirlenen ve

muhasabe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasabe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasabe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri" başlıklı ikinci bölümünde yer alan "Temel Kavramlar" başlıklı 5'inci maddesinde; Genel yönetim muhasebesinin muhasabe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve belirtilen kavramlara göre yürütüleceği ifade edilmiş ve dönemsellik kavramı gereğince kamu idarelerinin faaliyetlerinin, belirli dönemlerde raporlanacağı ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanacağı hüküm altına alınmıştır.

Dönemsellik kavramı evrensel bir muhasabe temel kavramı olup sorumlular bu kavram uyarınca her dönemin faaliyet sonucunu yani gelir ve giderini ilgili dönemde gider veya gelir kaydedebilecek, bundan sonraki dönemleri ilgilendiren gelir/giderleri ilgili dönemde sonuç hesaplarına kaydedebilecektir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi muhasabe belgelerinin incelenmesi neticesinde; kullanılan banka kredilerinin 2016 yılını ilgilendiren faiz tutarlarının dönem sonu gider tahakkuk kaydının yapılmadığı tespit edilmiştir. Oysaki aşağıdaki tabloda tutarı gösterilen 4.764.793,55,-TL faiz giderlerinin 2016 mali yılı sonunda 630 Giderler Hesabı'nın borcuna 381 Gider Tahakkukları Hesabı'nın alacağına kaydedilerek dönemsellik kavramı uyarınca tahakkukunun yapılması gerekirdi.

Tablo 9: Faiz Ödeme Tablosu

Borçlanılan Kurum	Ödenecek Faiz Tutarı (TL)	Faiz Dönemi	Toplam Faiz Dönemi	2016 Yılına Düşen Faiz Dönemi	2016 Yılında Gider Tahakkuku Yapılması Gereken Faiz Tutarı (TL)
IFC	361.078,97	15.07.2016-17.01.2017	186 gün	169 gün	328.077,12
IFC	63.373,70	11.08.2016-17.01.2017	159 gün	142 gün	60.170,22
IFC	378.983,19	11.08.2016-	159	142 gün	338.462,97

		17.01.2017	gün		
Avrupa Yatırım Bankası	650.610,33	05.09.2016- 05.03.2017	181 gün	117 gün	420.562,26
“ “	4.081.161,82	11.09.2016- 11.03.2017	181 gün	111 gün	2.502.811,94
“ “	1.958.857,65	19.09.2016- 19.03.2017	181 gün	103 gün	1.114.709,04
TOPLAM					4.764.793,55
NOT: Hesaplamalarda 2016 yılı dönem sonu kuru 1 Euro = 3,7006.-TL olarak alınmıştır.					

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz iç ve dış mali borçlara ilişkin olarak ay sonlarında tahakkuk ettirilen ve gelecek aylarda ya da içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemde ödenecek olan işlemiş faiz tutarları ödeme gününde 630- Giderler Hesabı kullanılarak muhasebeleştirilmektedir. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususların düzeltileceği ifade edilmiştir.

BULGU 10: Ödenen Gümrük Vergisinin Malın Maliyetine Dahil Edilmemesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından satın alınan varlıklar için ödenen gümrük vergilerinin, varlığın maliyetine eklenmesi gerekirken doğrudan gider yazılarak muhasebe temel kavramlarından maliyet esas kavramına aykırı hareket edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin;

“25 Maddi duran varlıklar” başlıklı 186'ncı maddesinde;

“Bu hesap grubu, kurumca, faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlıklar ile bunlara ilişkin birikmiş amortismanların izlenmesi için kullanılır.”

“Hesap grubuna ilişkin işlemler” başlıklı 187'nci maddesinin “Maddi duran varlıkların hesaplara alınması “ başlıklı “a” bendinin “1” inci fıkrasında

“Edinilen maddi duran varlıklar, maliyet bedeli ile hesaplara alınır. Maliyet bedeline

varlıkların elde edilmesinde yapılan her türlü gider ilave edilir.” Denilmektedir.

Yine mezkur Yönetmeliğin 7 nci bölümünde; Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin “Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri” başlıklı ikinci bölümünde yer alan “Temel Kavramlar” başlıklı 5'inci maddesinde; Genel yönetim muhasebesinin muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve belirtilen kavramlara göre yürütüleceği ifade edilmiş ve maliyet esası kavramı gereğince para mevcudu, alacaklar ve maliyetinin belirlenmesi mümkün veya uygun olmayan kalemler hariç, kamu idareleri tarafından edinilen varlık ve hizmetler, bunların elde edilme maliyet bedelleriyle muhasebeleştirileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede Belediye tarafından yurtdışından satın alınan trenler için 3 parça halinde ödenen toplam 9.682.845,88.-TL tutarındaki gümrük vergisinin alınan varlıkların maliyetine eklenmediği, 630 Giderler Hesabı'na kaydedilerek doğrudan gider kaydedildiği tespit edilmiştir. Ancak söz konusu ödemelerin ilgili varlıkların maliyetine eklenmesi gerektiği mütalaa edilmektedir. Bu durum kurum mali tablolarındaki 63 Gider Hesaplarını ve 25 Maddi Duran Varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "İzmir Hafif Raylı Sistem Projesi kapsamında 85 adet vagon alımına ilişkin ödenen gümrük vergileri 2016 mali yılında 630- Giderler Hesabına kaydedilmiştir. Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 4. Maddesinin u bendinde Maliyet bedeli: Bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin arttırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamı olarak tanımlanmaktadır. 2017 mali yılında Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak gerekli düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 11: İnşaa Edilen Maddi Duran Varlıkların 25 Maddi Duran Varlıklar Grubunda İzlenmesi Gerekirken 630 Giderler Hesabına Kaydedilmesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından inşa edilen maddi duran varlıkların 25 Maddi Duran Varlıklar Grubu'nda izlenmesi gerekirken 630 Giderler Hesabı'na kaydedilerek muhasebe kayıtlarından çıkarıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin;

“25 Maddi duran varlıklar” başlıklı 186 ncı maddesinde;

“Bu hesap grubu, kurumca, faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlıklar ile bunlara ilişkin birikmiş amortismanların izlenmesi için kullanılır.

Maddi duran varlıklar niteliklerine göre bu grup içinde açılacak aşağıdaki hesaplardan oluşur.

250 Arazi ve Arsalar Hesabı

251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı

252 Binalar Hesabı

253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı

254 Taşıtlar Hesabı

255 Demirbaşlar Hesabı

256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı

257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı

259 Yatırım Avansları Hesabı” denilmektedir.

Ancak aşağıdaki tabloda yer alan yapım işlerinin maddi duran varlık hesapları yerine 630 Giderler Hesabı'na kaydedilerek muhasebe kayıtlarından çıkarıldığı ve Belediyenin varlıkları ile kaynaklarını içeren bilançoda gösterilmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükmü uyarınca 630 Giderler Hesabı'na kaydedilen 69.404.742,29.TL tutarındaki harcamanın 25 Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu'ndaki ilgili hesaba kaydedilmesi gerekmektedir.

Tablo 10: Gider Hesabına Kaydedilen Maddi Duran Varlıklar

Açıklama	Ödenen Tutar
Seyrek Hayvan Barınağı Ve Küçük Hayvan Mezarlığı Yapılması İşi	3.667.184,38
Bostanlı Deresi Yaya Köprüsü Ve Bostanlı Rekreasyon Alanı Çevre Düzenlemesi (Birinci Etap) Yapılması İşi	7.102.446,47
Eşrefpaşa Polikliniği Ve Aile Danışma Eğitim Merkezine Yangın Merdiveni - Eşrefpaşa Hastanesinde Wc,Çatı Tadilatı Yapılması İşi	1.972.534,56
Bayraklı Sahil Güvenlik Ege Bölge Komutanlığı-Şelale Deresi Arasında Kıyı Düzenlemesi Yapılması İşi	3.907.752,91
Bayraklı İlçesi Park İzmir Rekreasyon Alanı Düzenlemesi Yapılması İşi	9.775.738,08
Su Ürünleri Hali Şube Müdürlüğü Hizmet Binası Tadilatı Yaptırılması İşi	2.985.372,92
Üçkuyular Ve Bostanlı Yolcu Ve Arabalı Vapur İskelesi Düzenlemesi İşi	194.508,88
Karataş-Mithatpaşa Arası İle Mithatpaşa Üstgeçit- Göztepe Yaya Üst Geçidi Arası Kıyı Düzenlemesi İşi	5.407.872,49
İl Genelinde Muhtelif Yollarda Otokorkuluk Onarımı Ve Yapımı İle Tercihli Bordür İmalî Ve Döşenmesi İşi	3.989.925,49
Beydağ Tire Ödemiş Kiraz Bölgesi Parke Döşeme Ve Genel Tamirlerin Yapılması İşi	6.665.868,94
Bergama Dikili Kınık Bölgesi Parke Döşeme Ve Genel Tamirlerin Yapılması İşi	7.498.564,56
Dikili, Karabağlar, Seferihisar Ve Tire İlçelerinde Semt Spor Sahaları Yapılması İşi	1.247.099,38
Aşık Veysel Rekreasyon Alanı İçinde Kardeşkent Alanı Oluşturulması Ve Koşuyolu Yaptırılması İşi	1.090.174,13
Balıkçılar Meydanı Yapım İşi	681.754,75
Aliağa-Menemen-Foça Bölgeleri Parke Döşenmesi Ve Genel Bakım Onarım Yapılması	544.642,63
Kemalpaşa-Menderes-Bayındır Bölgeleri Parke Döşenmesi Ve Genel Bakım Onarım Yapılması	3.035.802,08
Aliağa-Menemen-Foça Bölgeleri Parke Döşenmesi Ve Genel Bakım Onarım Yapılması	606.955,03
Engelli Farkındalık Merkezi Yapılması İşi	1.226.823,12
Çeşme Ilıca Terminali Tadilatı Yaptırılması İşi	1.135.475,77
İnciraltı Gemi Müzesi İskelesi Tadilat Yapılması İşi	403.689,55
Büyük Çiğli Taşıt Alt Geçidine Aydınlatma Tesisi Yapılması İşi	205.638,73
Torba-Selçuk Bölgeleri Parke Döşenmesi Ve Genel Bakım Onarım Yapılması	1.433.392,19
Urla-Seferihisar-Çeşme Bölgeleri Parke Döşenmesi Ve Genel Bakım Onarım Yapılması İşi	1.311.941,25
Foça Oto Terminal Ve Belediye Dükkanları Yapılması İşi	907.540,78
Tırmanma Kulesi Ve Pentatlon Eğitim Alanı Alımı	771.720,00
Buca Sosyal Yaşam Kampüsü Dikey Bahçe Yenilenmesi İşi	58.823,00
Büyük Çiğli Taşıt Alt Geçidine Aydınlatma Tesisi Yapılması	198.268,80
Dikili, Karabağlar, Seferihisar Ve Tire İlçelerinde Semt Spor Sahaları Yapılması	50.513,16

Karşıyaka-İv Ahşap İskelesi Uygulama Projelerinin Yapıtılması	57.820,00
Urla-Seferihisar-Çeşme Bölgeleri Parke Döşenmesi Ve Genel Bakım Onarım Yapılması İşi	1.164.055,26
Bisiklet Yolu Bariyeri Alımı İşine Ait Ödeme Yapılması	104.843,00
GENEL TOPLAM	69.404.742,29

Bu durum kurum mali tablolarındaki 63 Gider Hesaplarını ve 25 Maddi Duran Varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 186. Maddesinde 25 Maddi Duran Varlıklar grubu, kurumca, faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlıklar olarak tanımlanmaktadır. 2017 mali yılı içerisinde Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine göre bulguya konu olan belediyemizce yapılan yatırım işlemleriyle ilgili gerekli düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususların 2017 yılında düzeltileceği belirtilmiştir.

BULGU 12: Yapım İşlerinde 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Kullanılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yaptırılan bazı işlemlerde 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nın kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı" başlıklı 204'üncü maddesinde; bu hesabın, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede "Beydağı, Tire, Ödemiş, Kiraz Bölgesi Parke Döşeme ve Genel Tamirlerinin Yapılması İşleri" için yapılan 6.665.868,94.-TL, "Dikili, Karabağlar, Seferihisar ve Tire İlçelerinde Semt Spor Sahaları Yapılması İşleri" için yapılan 1.297.612,54.-TL, "Karşıyaka

37 Nolu Katlı Otopark Yaptırılması İşi” için 5.545.755,08.-TL olmak üzere toplamda 13.509.236,56.-TL tutarındaki harcamanın 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'na kaydedilmediği tespit edilmiştir. Ancak yukarıda yer alan mevzuat hükmü uyarınca söz konusu harcamaların varlık hesaplarına aktarılmadan önce 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'na kaydedilmesi gerektiği mütalaa edilmektedir. Bu durum kurum mali tablolarındaki 25 maddi duran varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Bulguya konu olan Karşıyaka 37 No'lu Katlı Bölgesel Otopark Yaptırılması İşi için 2017 mali yılında gerekli düzeltme işlemi 06.03.2017 tarih ve 5524 nolu yevmiye ile yapılmıştır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2017 yılında düzeltildiği belirtilmiş olsa da 2016 yılı mali tablolarında söz konusu hata devam etmektedir.

BULGU 13: Ortak Olunan Şirketler İçin Yapılan Sermaye Artırımlarında Sermaye Taahhüt Kaydının Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ortak olduğu şirketlere ilişkin olarak yapılan sermaye artırımlarında; sermaye taahhüt kayıtlarının yapılmadığı ve 247 Sermaye Taahhütleri Hesabı'nın kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin;

“241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı” başlıklı 181'inci maddesinde; bu hesabın, mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya aynı olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılacağı;

“247 Sermaye taahhütleri hesabı (-)” başlıklı 184 ve 185 inci maddelerinde; sermaye taahhütleri hesabının, mahalli idarelerin malî kuruluşlar, mal ve hizmet üreten kuruluşlar ve döner sermayeli kuruluşlarla ilgili sermaye taahhütlerinin izlenmesi için kullanılacağı ve sermaye taahhüt tutarları bu hesaba alacak, ilgili malî duran varlık hesabına borç kaydedileceği, yerine getirilen sermaye taahhüt tutarlarının bir taraftan bu hesaba borç, taahhüdün yerine getirilme şekline göre ilgili hesaplara alacak; diğer taraftan 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği”

hüküm altına alınmıştır.

Mezkur mevzuat hükümleri uyarınca İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ortağı olduğu şirketlerin sermaye artırımını neticesinde Belediye tarafından verilen sermaye taahhütlerinde 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı'na borç, 247 Sermaye Taahhütleri Hesabı'na alacak kaydı yapılması gerekirken yapılmadığı görülmüştür.

Tablo 11: İzmir Büyükşehir Belediyesi Şirketlerinin 2016 Ödenen Sermaye Artış Tutarları Tablosu

Kuruluş Adı	Belediye Hisse Oranı %	2016 Yılı Sermaye Artış Tutarı	Sermaye Artış Tutarı Belediye Payı
EGE ŞEHİR PLANLAMASI A.Ş.	99,6725013	5.000.000,00	4.983.625,50
GRAND PLAZA GIDA TURİZM A.Ş.	50	7.000.000,00	3.500.000,00
İZELMAN	63,3121269	110.000.000,00	69.643.350,00
İZBETON	98,792	60.000.000,00	59.275.200,00
İZULAŞ	89,8	90.000.000,00	80.820.000,00
İZBELCOM	74,04	20.000.000,00	14.808.000,00
İZDENİZ	92,9	25.000.000,00	23.225.000,00
İZFAŞ	99,95704	14.949.360,00	14.942.938,00
İZBAN	47	120.000.000,00	56.400.000,00
İZENERJİ A.Ş.	39,4632	40.000.000,00	15.785.280,00
GENEL TOPLAM		491.949.360,00	343.383.393,50

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere İzmir Büyükşehir Belediyesi şirketlerinin 2016 yılına ait sermaye taahhütleri toplamı 343.383.393,50.-TL olup söz konusu taahhütlerin muhasebeleştirilmediği görülmüştür. Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri uyarınca söz konusu sermaye taahhütlerinin 247 Sermaye Taahhütleri Hesabı'nın kullanılması suretiyle muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Bu durum kurum mali tablolarındaki 24 mali duran varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizin hissedarı olduğu şirketlere nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında takip edilmektedir. 27/05/2016 tarihinde yayımlanan Mahalli İdareler

Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile sermaye taahhütlerinin izlenmesi için 247 Sermaye Taahhütleri Hesabı mevzuata eklenmiştir. Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak bundan sonra bulguda belirtildiği şekilde işlem yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 14: Müteselsil Sorumluluk Sıfatıyla Ödenen Tazminatın Bilanço Hesabı Yerine Gider Hesabına Kaydedilerek Hesaplardan Çıkarılması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait 35 APM 30 plakalı aracın 29.04.2012 tarihinde 35 EA 2719 plakalı araca çarpması sonucu meydana gelen trafik kazasında, açılan dava sonucunda T.C. İzmir 4. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2012/332 esas nolu ve 2016/235 karar nolu kararı ile davalılar (İzmir Büyükşehir Belediyesi ve şoför) aleyhine tazminata hükmettiği görülmüştür.

Söz konusu karar üzerine İzmir 14 üncü İcra Müdürlüğü'nce düzenlenen icra emirleri ile 11.10.2016 ve 04.11.2016 tarihlerinde iki defa olmak üzere toplamda 2.122.058,35.TL'nin müştereken ve müteselsilen sorumluluk sıfatıyla İzmir büyükşehir Belediyesi tarafından ödendiği tespit edilmiştir.

Söz konusu işlemin muhasebeleştirilmesi tarafımızca kontrol edilmiş ve ödeme emri kaydının aşağıdaki şekilde yapıldığı görülmüştür;

HESAP	BORÇ	ALACAK
<i>630 GİDERLER HESABI</i> <i>103 VERİLEN ÇEKLER ve</i> <i>ÖDEME EMİRLERİ H.</i>	xxx	xxx

Söz konusu yevmiye kaydından da görüleceği üzere öncelikle iki davalının müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulduğu meblağın tamamı Belediye tarafından ödenmiştir. Diğer taraftan bu ödemede Belediye tarafından direkt gider hesaplarına alınmıştır. Ancak bilindiği üzere gider hesapları dönem sonlarında kapatılırlar ve bir sonraki yılın bilançosunda yer almazlar. Dolayısıyla Belediye tarafından bu işle ilgili olarak ödenmiş olan

2.122.058,35.TL'nin mahkeme kararı doğrultusunda ileriki yıllarda takibatının yapılabilmesi, diğer sorumlulara rücu edilebilmesi ve hesaplardan görülebilmesi için bu ödemenin bir bilanço hesabına alınması gerektiği mütalaa edilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz personeli Fatih HEPBALIKÇILAR'ın 35APN 30 plakalı araçla ölümlü kazaya karışmasından dolayı Belediyemizden maddi ve manevi tazminat talep edilmiş ve mahkeme kararı gereği 2.122.118,35 TL ödeme yapılmıştır. Söz konusu ödemeye ilgili olarak Fatih HEPBALIKÇILAR'dan rücu edilebilmesi için Belediyemiz Hukuk Müşavirliğine Rücu Davası açılması için 13/02/2017 tarih ve 35349 sayılı Başkanlık Olur'u alınmış olup, 1.Hukuk Müşavirliğine 24/02/2017 tarih ve 48500 sayılı yazımız ile iletilmiştir. Söz konusu davayla ilgili karar kesinleşmediği için Rücu Davası henüz açılmamıştır. Mahkeme kararı doğrultusunda işlem tesis edilecektir." denilmiştir.

Sonuç olarak Bulguda; İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait aracın yaptığı trafik kazası için açılan dava sonucunda davalılar (İzmir Büyükşehir Belediyesi ve şoför) aleyhine 2.122.058,35.TL tazminata hükmedildiği ve Belediye tarafından bu işle ilgili olarak ödenmiş olan tutarın mahkeme kararı doğrultusunda ileriki yıllarda takibatının yapılabilmesi, diğer sorumlulara rücu edilebilmesi ve hesaplardan görülebilmesi için bu ödemenin bir bilanço hesabına alınması gerektiği ifade edilmişti.

İdare cevabında rücu davasının açılacağını ve sonucuna göre işlem yapılacağını belirtmiştir. Ancak Belediye tarafından yapılan ve gider hesabına kaydedilen ödemenin bir bilanço hesabında takip edilmesinin açılacak davanın sonucu ile ilgisi bulunmamaktadır. Burada önemli olan tazminatın tamamının Belediye tarafından ödenmiş olmasına karşın bilançoda bu ortak sorumluluğun yer almamasıdır.

Bu itibarla bulguda yer alan açıklamalar uyarınca ödenmiş olan 2.122.058,35.TL tutarındaki tazminatın bir bilanço hesabına alınması gerektiği mütalaa edilmektedir.

BULGU 15: 254 Taşıtlar Hesabında Kayıtlı Olan Araçlardan Hibe Edilenlerin Birikmiş Amortisman Kayıtlarının Yapılmaması

254 Taşıtlar Hesabı'nda kayıtlı olan araçlardan hibe edilenlerin direkt gider yazıldığı, ilgili hesap olan 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nda biriken amortisman tutarlarının karşı kayıtla kapatılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde;

“254 Taşıtlar hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 196 – (1) Bu hesap kurumlara ait taşıtların izlenmesi için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 197 –

...

6) Kurumca diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredilen taşıtların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak; birikmiş amortisman tutarları 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına, kalanı 630-Giderler Hesabına borç kaydedilir.” denilmektedir.

Buna göre diğer kurumlara hibe edilen taşıtların birikmiş amortismanı varsa hibe kaydında 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'ndan ilgili tutar ters kayıt ile düşülür, eğer varsa ayrılan amortisman tutarının üzerinde kalan kısım için ise 630 Giderler Hesabı'na borç kaydı yapılması gerekmektedir. Ancak büyükşehir belediyesinin yaptığı araç hibelerinde 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabında birikmiş olan amortismanların ters kayıt yapılmadan direkt gider yazıldığı görülmüştür.

Bu itibarla 254 Taşıtlar Hesabı'nda kayıtlı olan araçlardan hibe edilen araçlara ait toplam 1.472.051,40 TL birikmiş amortisman tutarının 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nın borcuna kayıt yapılması gerekmektedir. Bu durum kurum mali tablolarındaki 25 maddi duran varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz tarafından diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredilen taşıtların muhasebe kayıtları Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne göre yapılmaktadır. 2016 mali yılında Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde yapılan yazılım güncellenmesi nedeniyle bedelsiz devire ilişkin bazı harcama belgelerinde 257 – Birikmiş Amortismanlar Hesabı kullanılmamıştır. 2017 mali yılında Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli düzeltme işlemi yapılmıştır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 16: 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı'nın Kullanılmaması

Hurdaya ayrılan maddi duran varlıkların direkt gider yazıldığı, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nın hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde;

“294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 224 – (1) Bu hesap, çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 225 – (1) Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

1) Kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıklar kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak; ayrılmış olan amortisman tutarı 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilir.

2) Satılan varlıkların satış bedeli ile net değerleri arasında oluşan olumlu fark bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.

b) Alacak

1) Satılan varlıkların satış bedeli ile net değerleri arasında oluşan olumsuz fark bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedilir.

2) Bu hesapta kayıtlı varlıklardan satılmak suretiyle elden çıkarılanların satış bedeli 100-Kasa Hesabı, 102-Banka Hesabı veya ilgili diğer hesaplara, ayrılmış olan amortisman tutarı 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç, kayıtlı değeri bu hesaba alacak kaydedilir. Ayrıca, satış değeri 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilir.

3) Bu hesapta kayıtlı varlıklardan diğer idare veya kuruluşlara bedelsiz olarak devredilenlerin kayıtlı değeri bu hesaba alacak; birikmiş amortisman tutarları 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına, varsa kalanı 630-Giderler Hesabına borç kaydedilir.

299 Birikmiş amortismanlar hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 228 – (1) Bu hesap, diğer duran varlıklar hesap grubunda yer alan hesaplarda kayıtlı amortisman tabii duran varlıklar için ayrılmış olan amortisman tutarlarını izlemek için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 229 – (1) Birikmiş amortismanlar hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Alacak

1) Elden çıkarılacak maddi duran varlıklar ile diğer çeşitli duran varlıklar için ayrılmış olan amortisman tutarları bu hesaba alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı veya ilgili diğer hesaplara borç kaydedilir.

b) Borç

1) Elden çıkarılacak maddi duran varlıklar ile diğer duran varlıklardan her ne suretle olursa olsun kayıtlardan çıkarılanların ayrılmış olan amortisman tutarı bu hesaba borç, ilgili hesaplara alacak kaydedilir.” denilmektedir.

Mevzuat hükümlerine göre hurdaya ayrılacak maddi duran varlıkların 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının borcuna ilgili maddi duran varlık hesabının alacağına, ayrılmış olan amortisman tutarının da 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabının alacağına 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabının borcuna kayıtları yapılmalıdır. Ancak söz konusu kayıtların hiç birisi yapılmamıştır.

Bu itibarla, toplam 1.670.302,49 TL kaydi değerli hurdaya ayrılmış maddi duran varlıkların 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabında takip edilmesi gerekmektedir. Bu durum kurum mali tablolarındaki 29 Diğer Duran Varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz tarafından elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıkların muhasebe kayıtları Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne göre yapılmaktadır. 2016 mali yılında Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde yapılan yazılım güncellenmesi nedeniyle elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklara ilişkin harcama belgelerinde 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı kullanılmamıştır. 2017 mali yılında Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli düzeltme işlemi yapılmıştır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 17: Zemin Açım Bedellerinden KDV Tahsilatı Yapılmaması

İzmir ili sınırları içerisinde yapılan kazılardan “*altyapı kazı ücretleri*” adı altında zemin açım bedeli, denetim bedeli, teminat bedeli ve güvence bedeli almak İzmir Büyükşehir Belediyesi Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME)’nin görevleri arasında sayılmaktadır. Ancak altyapı kazı ruhsat bedeli unsurlarından biri olan “*zemin açım bedelleri*” üzerinden Katma Değer Vergisi (KDV) alınmadığı tespit edilmiştir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1 inci maddesine göre;

Türkiye’de yapılan;

-Ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesindeki teslim ve hizmetler,

-Her türlü mal ve hizmet ithalatı,

-Söz konusu maddede belirtilen "diğer" faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler

KDV’ye tabidir.

Aynı kanunun “Hizmet” başlıklı 4 üncü maddesinde;

“1. Hizmet, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerdir.

Bu işlemler; bir şeyi yapmak ve işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi, şekillerde gerçekleşebilir.

2. Bir hizmetin karşılığının bir mal teslimi veya diğer bir hizmet olması halinde bunların her biri ayrı işlem olup, hizmet veya teslim hükümlerine göre ayrı ayrı vergilendirilirler.” denilmektedir.

Altyapı Koordinasyon Merkezi Kuruluş, Görev, Çalışma ve Usulleri Uygulama Yönetmeliği’ne göre İzmir ili sınırları içerisinde yapılacak olan kazılar için AYKOME’den ruhsat alınması gerekmektedir. Söz konusu ruhsat bedeli “*altyapı kazı ücretleri*” adı altında zemin açım bedeli, denetim bedeli, teminat bedeli ve güvence bedellerini kapsamaktadır. Bu bedellerin de nasıl hesaplanacağı yönetmelikte bir tarife çerçevesinde hesaplanmıştır.

Yönetmelikteki uygulamaya göre ilgili kurum veya firmalar kazı yapabilmek için AYKOME’den söz konusu bedelleri ödeyip ruhsat almak zorundadır. Ruhsatı alan kurum veya firmalar böylece kazı yapabilmektedir. Açılan tranşeler, ilgili kurum veya firmaların yerine (asfaltı kendi yapacak olanlar hariç) AYKOME tarafından eski haline getirilir. Kaldı ki AYKOME söz konusu tranşeleri eski haline getirirken bu işleri yaptırdığı firmalara KDV ödemektedir. Dolayısıyla AYKOME ilgili kurum ve firmalara açılan tranşelerin tekrar eski haline getirilmesi hizmeti sunmaktadır ve bu hizmet belirli şartlar altında tarifeye bağlanmıştır. Söz konusu hizmet KDV’ye tabi

olmasına rağmen büyükşehir belediyesi söz konusu hizmetlerden KDV tahsilatı yapmamıştır.

Yukarıdaki açıklanan mevzuat hükümlerinden görüleceği üzere 2016 yılında toplam 41.820.658,82 TL zemin açım bedeli tahsilatı yapıldığı, ancak bu tutar üzerinden hesaplanması gereken 7.527.718,58 TL KDV'nin tahsil edilmediği tespit edilmiştir. Söz konusu durum kurum mali tablolarındaki 19 Diğer Dönen Varlıklarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Bulguda altyapı kazı ruhsat bedeli unsurlarından biri olan "zemin açım bedelleri" üzerinden Katma Değer Vergisi (KDV) alınmadığı belirtilmiştir. Konu ile ilgili olarak; 22.09.2011 tarih ve 869.15737 sayılı Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı yazısının ekinde yer alan, İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri KDV ve Diğer Vergiler Grup Müdürlüğü'nün 21.09.2011 tarihli ve B.07.1.GİB.4.35.17.01.KDV.02.3781/2814 sayılı yazısında; "Belediyemizin, ilgililerinden asfalt hasar bedeli adı altında yapmış olduğu tahsilatın tazminat niteliğinde olması ve herhangi bir teslim veya hizmet karşılığında ortaya çıkmaması nedeniyle katma değer vergisine tabii bulunmamaktadır" ifadesi doğrultusunda KDV tahsilatı yapılmamaktadır." demişlerdir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri KDV ve Diğer Vergiler Grup Müdürlüğü'den alınan özgelgeyi sunarak söz konusu işlemin tazminat olduğu ve katma değer vergisine tabi olmadığı belirtilmiştir.

Ancak bulgumuzda da belirttiğimiz üzere, kazı izni alan firmaların açtıkları tranşeleri tekrar aynı hale getirme hizmeti sunulması (AYKOME tarafından) ve bu hizmetin her türlü ayrıntı ve metrajı üzerinden tarifeye bağlanmış olması bu işlemin tazminat olmayıp tamamen katma değer vergisine tabi bir hizmet olduğu açıkça görülmektedir. Tazminat arızı durumlarda ortaya çıkmakta olup bir kusur veya ihmâl içermektedir. Buradaki uygulamada kazılar izinli, bilinçli ve sürekli olarak yapılmaktadır.

Ayrıca 08.08.2011 tarih ve KDVK-60/2011-1 sayılı Katma Değer Vergisi Sirkülerinde aynen;

"1.2. Tazminatlar

1.2.1. Herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığı olarak ortaya çıkmayan tazminat ve benzeri ödemeler prensip olarak KDV'nin konusuna girmemektedir.

...

1.2.2. KDV Kanununun 24/c maddesinde, vade farkı, fiyat farkı, faiz, prim gibi çeşitli gelirler ile servis ve benzer adlar altında sağlanan her türlü menfaat, hizmet ve değerlerin, KDV matrahına dahil olduğu hükme bağlanmıştır.

*Buna göre, KDV'ye tabi bir teslim veya hizmetin karşılığında alınan bedelle ilgili olarak, **tazminat adı altında olsa bile**, yapılan ödemeler matraha dahil olduğundan, bunlar üzerinden teslim veya hizmetin tabi olduğu oranda **KDV hesaplanması gerekmektedir.***

Örneğin, elektrik faturasının vadesinden sonra ödenmesi nedeniyle aboneden alınan %5 geç ödeme tazminatı KDV matrahına dahil edilerek, toplam tutar üzerinden KDV hesaplanacaktır." denilmektedir.

Mevzuat hükmünden de görüleceği üzere, herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığı olarak ortaya çıkmayan tazminatlar katma değer vergisine tabi değildir. Ancak KDV'ye tabi bir teslim veya hizmetin karşılığında alınan bedellerin adı tazminat dahi olsa katma değer vergisine tabidir. Söz konusu uygulama da tarifeye bağlanmış bir hizmet olduğundan katma değer vergisine tabidir. Kaldı ki AYKOME söz konusu tranşeleri eski haline getirme işlemleri sırasında hakediş öderken KDV ödemektedir. Ayrıca ülkenin önde gelen tüm büyükşehir belediyelerinde asfalt hasar bedeli (başka adlar altında olsa bile) üzerinden KDV hesaplanmaktadır. Dolayısıyla verilen özelge hatalıdır.

Bu itibarla tarifeye bağlanmış bir hizmetten adı asfalt hasar bedeli olmasından dolayı tazminat olarak görülüp KDV alınmaması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir. Ancak söz konusu işlem özelgeye dayanılarak gerçekleştirildiği için bundan sonraki dönemlerde tarifelerin KDV eklenerek güncellenmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 2016 yılına ilişkin ekte yer alan mali rapor ve tablolarının "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Üzerine İntifa Hakkı Tesis Edilen Gayrimenkulün 990 Kiraya Verilen, İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değeri Hesabına Kaydedilmemesi

İdare tarafından İzmir Fuar Kompleksi üzerine kurulan irtifak hakkı sermaye katılım karşılığı olarak belediyenin şirketine devredildiği halde 990 Kiraya Verilen, İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değeri Hesabı'nın ilgili alt koduna 349.407.907,70.-TL tutarı üzerinden kaydedilmesi gerekirken kaydedilmediği tespit edilmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan İzmir Fuar Kompleksi üzerine 10 yıllık irtifak kurulmuştur. Bu hak, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin %99,95704 ortak olduğu İzmir Fuarçılık Hizmetleri Kültür ve Sanat İşleri Ticaret Anonim Şirketi'ne (İZFAŞ) devredilmiştir. İntifa hakkı 19.03.2015 tarihinde tapuya tescil edilmiştir.

İntifa hakkı, ona sahip olan kişinin (en çok) hayatı ile sınırlı olarak, başkasına ait bir taşınmazdan tamamıyla yararlanmak ve kullanmak hakkıdır. İntifa hakkı sınırlı bir aynı haktır. Şahsi irtifak hakları grubuna girer. Bu hak, sahibine hakkın konusu şey üzerinde tam yararlanma hakkı sağlar.

Yukarıdaki tanımdan görüleceği üzere intifa hakkı veren İzmir Büyükşehir Belediyesi; intifa hakkı süresince söz konusu gayrimenkulden yararlanamayacaktır. Muhasebenin temel kavramlarından birisi tam açıklama kavramıdır ve bu kavram uyarınca kurumun mali tabloları işletmenin bilgilerine ihtiyaç duyan ve öğrenmek isteyen ilgi gruplarına yardımcı olacak ölçüde yeterli, anlaşılır ve açık olmalıdır.

Bu itibarla verilen intifa hakkının tam açıklama kavramınca muhasebe kayıtlarında gösterilmesi gerekmektedir. Buna göre Belediye kayıtlarında 349.407.907,70.-TL tutarı ile yer alan Fuar Alanı üzerine tesis ve tapu siciline tescil edilen intifa hakkının mahalli idareler detaylı hesap planı uyarınca 990 Kiraya Verilen, İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değeri Hesabı'nın ilgili alt koduna 349.407.907,70.-TL tutarı üzerinden kaydedilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizce kiraya verilen duran varlıklar, kayıtlı değerleri üzerinden 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabında takip edilmektedir. Bulguya konu olan Gaziemir Fuar Alanının geçici kabulü 2016 mali yılsonunda yapıldığından 2016 mali yılında 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabına kayıt işlemi yapılmamıştır. Gaziemir Fuar Alanı 2017 mali yılında kayıtlı değeri üzerinden 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabına kaydedilmiştir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2017 yılında düzeltildiği belirtilmiş olsa da 2016 yılı mali tablolarında söz konusu hata devam etmektedir.

BULGU 2: Cari Yıla Ait Olan Kira Gelirlerinin Önceki Dönemlerde 600 Gelirler Hesabına Kaydedilmesi

Yapılan incelemede; İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından üçüncü kişilere kiralanan ve birden fazla yılı kapsayan kiralamalardan 2016 yılına ait olan kira gelirlerinin daha önceki yıllarda gelir kaydedildiği; dolayısıyla muhasebe temel kavramlarından "dönemsellik" kavramına uyulmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan incelemede 2016 yılına ait olan 2.792.556,56.-TL tutarındaki kira gelirinin 2015 yılında gelir kaydedildiği tespit edilmiştir.

Muhasebenin temel kavramlarından dönemsellik kavramı uyarınca; kurumun sonsuz kabul edilen ömrü belli dönemlere bölünecek ve her dönemin faaliyet sonuçları diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanacaktır. Bu kavram; gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesini ve bir döneme ait gider ve zararlar ile aynı döneme ait gelir ve karların karşılaştırılması esasını ifade eder.

Bu itibarla; 2016 yılına ait olan ancak önceki dönemlerde gelir kaydedilen 2.792.556,56.-TL tutarındaki kira gelirlerinin İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 2016 yılı gelirlerinin olması gerekenden daha düşük olarak gerçekleşmesine neden olduğu değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizce kiraya verilen duran varlıklar ihale bedelleri üzerinden vadelerine göre mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilerek 220- Gelirlerden Alacaklar Hesabında takip edilmektedir. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususların düzeltileceği ifade edilmiştir.

BULGU 3: 2015 Yılına Ait Olan Finansman Giderlerinin 2016 Yılında 630 Giderler Hesabına Kaydedilmesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından kullanılan banka kredilerine ilişkin cari yıldan önceki yıllara ait faiz giderlerinin cari yılda gider yazılarak muhasebe temel kavramlarından dönemsellik kavramına aykırı hareket edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 7'nci bölümünde; Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri" başlıklı ikinci bölümünde yer alan "Temel Kavramlar" başlıklı 5'inci maddesinde; Genel yönetim muhasebesinin muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve belirtilen kavramlara göre yürütüleceği ifade edilmiş ve dönemsellik kavramı gereğince kamu idarelerinin faaliyetlerinin, belirli dönemlerde raporlanacağı ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanacağı hüküm altına alınmıştır.

Dönemsellik kavramı evrensel bir muhasebe temel kavramı olup sorumlular bu kavram uyarınca her dönemin faaliyet sonucunu yani gelir ve giderini ilgili dönemde gider veya gelir kaydedebilecek, bundan sonraki dönemleri ilgilendiren gelir/giderleri ilgili dönemde sonuç hesaplarına kaydedebilecektir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi muhasebe belgelerinin incelenmesi neticesinde; kullanılan banka kredilerinin 2015 yılını ilgilendiren faiz tutarlarının 2015 yılı sonunda tahakkuk ettirilmediği ve söz konusu faiz ödemelerinin tamamının 2016 yılındaki ödeme esnasında 630 Giderler Hesabı'na kaydedildiği görülmüştür. Oysaki söz konusu faiz giderlerinden 2015 yılını ilgilendirenlerin yılsonunda 381 Gelir Tahakkukları Hesabı'na alınması gerekirdi.

Yapılan incelemede; İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından kullanılan yurtdışı

kredilerinin faiz ödemelerinden 2015 yılına ait olan ancak 2016 yılında ödenen faiz ödemeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5: Faiz Ödeme Tablosu

Ödeme Emri No	Ödenen Faiz Tutarı	Faiz Dönemi	Toplam Faiz Dönemi	2015 Yılına Düşen Faiz Dönemi	2015 Yılında Tahakkuku Gerekirken Yılında Kaydedilen Gideri	2016 Gider Faiz
808	21.242,52	15.12.2015-15.01.2016	31 Gün	16 gün	10.963,88	
809	1.223.662,95	15.07.2015-15.01.2016	184 Gün	169 gün	1.123.907,81	
5612	588.224,89	05.09.2015-05.03.2016	6 ay	3 ay	294.112,44	
6284	3.683.652,03	11.09.2015-11.03.2016	6 ay	3 ay	1.841.826,01	
6688	602.372,34	15.09.2015-15.03.2016	6 ay	3 ay	301.186,17	
6689	478.886,03	15.09.2015-15.03.2016	6 ay	3 ay	239.443,01	
7171	1.822.387,36	19.09.2015-19.03.2016	6 ay	3 ay	911.193,68	
		TOPLAM			4.722.633,00 TL	

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere 2016 yılında ödenen faiz giderlerinin 4.722.633,00.-TL'si 2015 yılına aittir. Bu tutarın 2015 yılı sonunda 630 Giderler Hesabı'nın borcuna 381 Gider Tahakkukları Hesabı'nın alacağına kaydedilmesi gerekirdi. Bu itibarla 2016 yılı faiz giderlerinin olması gereken değerden 4.722.633,00.-TL yüksek olarak kayıtlarda yer aldığı mütalaa edilmektedir. Söz konusu durum kurum mali tablolarındaki 63 Gider Hesaplarını önemli boyutta etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz iç ve dış mali borçlara ilişkin olarak ay sonlarında tahakkuk ettirilen ve gelecek aylarda ya da içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemde ödenecek olan işlemiş faiz tutarları ödeme gününde 630- Giderler Hesabı kullanılarak muhasebeleştirilmektedir. Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususların düzeltileceği ifade edilmiştir.

BULGU 4: 830 Bütçe Giderleri Hesabı'na Kaydedilmesi Gereken Tutarların 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı'na Kaydedilmesi

Tahsil edilen otopark işletim ücretleri ve müze giriş paylarından ilçe paylarına ait gelirlerin aktarılmasında 830 Bütçe Giderleri Hesabı yerine 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı kullanıldığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 363 Kamu İdareleri Payları Hesabı'nın işleyişinin düzenlendiği 277'nci maddesinde aynen;

"MADDE 277 – (1) Kamu idareleri payları hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir:

a) Alacak

1) Bütçe geliri olarak tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarlar bir taraftan bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç; diğer taraftan 835- Gider Yansıtma Hesabına alacak, 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç kaydedilir.

...” hükmü ve

810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı'nın niteliğinin belirtildiği 387'nci maddesinde aynen;

"MADDE 387 – (1) Bu hesap, bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben yapılan tahsilattan kanunları gereğince yapılan ret ve iadelerin izlenmesi için kullanılır.” hükmü yer almaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23/f maddesi ve 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Mükerrer 97'nci maddesi uyarınca

tahsil edilen otopark işletim ücretleri ve müze giriş paylarının, 363 Kamu İdareleri Payları Hesabı'nda izlenmiştir. Ancak bunların mevzuatı gereği ilgili ilçe belediyesine aktarılması sırasında gönderilen tutarlar 830 Bütçe Giderleri Hesabı yerine 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı kullanılmak suretiyle muhasebeleştirilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi 2016 yılı içerisinde otopark işletim hasılatı payı ve müze giriş hasılatı payı olarak çeşitli tarihlerde diğer ilçe belediyelerine toplam 1.215.894,17 TL ödeme yapmıştır. Bu payların nitelikleri itibarıyla ilgisine iade edilmesi gereken bir bütçe geliri olmamasına rağmen 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı'nda izlendiği görülmüştür.

Buna göre; bu paylara ilişkin ödemelerin, nitelikleri ve mezkur yönetmelik hükümleri gereğince 830 Bütçe Giderleri Hesabı'nda izlenmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; “5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23 üncü maddesinin (f) bendine göre otopark işletim hasılatı dağıtımı kanun ve yönetmeliği uygun olarak yapılmaktadır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Mükerrer 97. maddesi uyarınca tahsil edilen müze giriş paylarının dağıtımında 2017 mali yılında Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak gerekli düzeltme işlemi yapılacaktır” denilmiştir.

Sonuç olarak Savunmada; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23 üncü maddesinin (f) bendine göre otopark işletim hasılatı dağıtımı kanun ve yönetmeliği uygun olarak yapılmakta olduğu belirtilmiş olup, bulguda konu edilen husus söz konusu işlemin esası ile ilgili olmayıp dağıtılan payların muhasebeleştirilmesi ve bütçeleştirilmesi ile ilgilidir.

Bununla birlikte, İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 5: Gelecek Yıllara Ait Kira Gelirlerinin Dönemsellik Kavramına Aykırı Olarak 2016 Yılında 600 Gelirler Hesabına Kaydedilmesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından üçüncü kişilere kiralanan ve 2016 yılından sonraki yıllara ait olan kira gelirlerinin tamamının, 2016 yılında gelir kaydedildiği dolayısıyla muhasebe temel kavramlarından “dönemsellik” kavramına uyulmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan incelemede içinde bulunulan yıldan sonraki yıllara ait 4.628.777,44.-TL tutarındaki kira gelirlerinin 220 Gelirlerden Alacaklar Hesabı'na borç, 600 Gelirler Hesabı'na

alacak kaydedildiği tespit edilmiştir.

Muhasebenin temel kavramlarından dönemsellik kavramı uyarınca; kurumun sonsuz kabul edilen ömrü belli dönemlere bölünecek ve her dönemin faaliyet sonuçları diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanacaktır. Bu kavram; gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesini ve bir döneme ait gider ve zararlar ile aynı döneme ait gelir ve karların karşılaştırılması esasını ifade eder.

Bu itibarla; gelecek yıllara ait 4.628.777,44.-TL tutarındaki kira gelirlerinin tamamının 2016 yılında gelirlerin arasına dahil edilmesi mümkün değildir. Aksi halde tahakkuk esaslı muhasebe sisteminin dönemsellik kavramına aykırı hareket edilmiş olacaktır.

Kamu idaresi cevabında; "Bulgu maddeniz doğrultusunda, Belediyemizce üçüncü kişilere kiralanan taşınmazlardan elde edilen kira gelirlerinin muhasebenin temel kavramlarındaki dönemsellik kavramı uyarınca muhasebe kayıtlarına geçmesi için Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı ve Emlak Yönetimi Dairesi Başkanlığının ortak çalışmaları neticesi gerekli düzenlemeler yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususların düzeltileceği ifade edilmiştir.

BULGU 6: Kullanılan Yevmiye Sisteminin Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği Hükümlerine Aykırı Olması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce kullanılan otomasyon programında, muhasebe evraklarının, yevmiye numarasına ek olarak yevmiye alt numarası da verilmek suretiyle teselsül ettirildiği tespit edilmiştir.

27.05.2016 tarih ve 29724 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları" başlıklı 43 üncü maddesinde aynen;

"(1) İşlemler, yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedilir; buradan da usulüne göre büyük defter ve yardımcı defterlere sistemli bir şekilde dağıtılır.

...

(4) Muhasebeleştirme belgelerinin yevmiye tarih ve numarası sütunlarına, gerçekleşen işlemlerin kayda geçirildikleri tarih ile hesap döneminin başında (1)'den başlayıp, hesap

döneminin sonuna kadar devam eden birer numara verilir. Gerek yevmiye defteri ve gerekse büyük defter ve yardımcı defter kayıtlarında bu yevmiye numaraları esastır.

(5) Mali yılın başında bir önceki hesap döneminden devreden hesaplar için açılış bilançosu düzenlenir. Açılış bilançosuna dayanılarak, açılış yevmiyesinin kayıtlarını sağlamak üzere bilançodaki tutarlar düzenlenecek (1) yevmiye numaralı “muhasabe işlem fişiyle” ilgili hesaplara borç ve alacak kaydedilir.

...” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükmünden anlaşılacağı üzere, ödeme emri belgesine veya muhasabe işlem fişine bağlanan her bir işlem için tek bir yevmiye numarası verilmesi gerekmektedir.

Ancak; İzmir Büyükşehir Belediyesi’nce kullanılan otomasyon programı, muhasebeleştirme belgelerine yevmiye numarasına ek olarak yevmiye alt numarası da verilebilmesine imkân tanıdığı için bazı yevmiyelerde mükerrer bazılarında ise ikiden fazla kayıt meydana getirilmiştir.

Örneğin; 11.03.2016 tarih ve 6174 nolu yevmiye kaydı 6174/1, 6174/2 ve 6174/3 şeklinde üç alt kod ile üç farklı konuda işlem için kullanılmıştır. Bu durum ikinci ve üçüncü, yevmiyenin 6175 ve 6176 nolu yevmiye şeklinde teselsül etmesini engellemekte ve mevzuat hükümlerine aykırı olarak geçmişe yönelik muhasabe kaydı yapılabilmesine imkân tanımaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin 2016 yılı sonu yevmiye sayısı 40.696 olup, bu şekilde mükerrerlik içeren toplam yevmiye sayısı kullanılan otomasyon programından alınan verilere göre 8478’dir. Yevmiye numaralarının, ek yevmiye alt numarası verilmesi suretiyle teselsül ettirilmesi uygulamasına son verilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; “Belediyemiz teşkilat şemasına göre 168 şube müdürlüğü hizmet vermektedir. Belediyemiz personel giderleri şube müdürlüğü düzeyinde muhasebeleştirilmektedir. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 43. Maddesinde *İşlemler, yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedilir; buradan da usulüne göre büyük defter ve yardımcı defterlere sistemli bir şekilde dağıtılır.* denilmektedir.

Belediyemizde 2016 mali yılında kullanılan taksim numaralı yevmiyeler personel giderlerine ilişkindir. 2017 mali yılında Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak gerekli

düzeltilme işlemi yapılmıştır” denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 7: Elektrik Abonelikleri İçin Verilen Teminat Bedellerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

Elektrik abonelikleri için verilen teminat bedellerinin uzun dönemli 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı yerine kısa dönemli 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı'nda izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı” başlıklı 95'inci maddesinde, hesabın geri alınmak üzere diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha az süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin “226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı” başlıklı 168'inci maddesinde ise, hesabın geri alınmak üzere diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir..

Kamu hizmetinde süreklilik ilkesinden hareketle normal şartlarda yapılan elektrik aboneliklerinin bir yıldan kısa süreli olmadığı açıktır. Elektrik abonelikleri için verilen teminat bedellerinin abonelik hizmeti boyunca elektrik tedarikçisi kurumun uhdesinde kalacağından söz konusu bedellerin vadesinin bir yılın altında olduğu düşünülemez.

Bu itibarla 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edilen toplam 1.895.901,81 TL verilen teminatların 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı'nda takip edilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizce elektrik abonelikleri için verilen teminat bedelleri 126- Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edilmektedir. 2017 mali yılında Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı kullanılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 8: Emanet Hesaplarında Biriken Avukat Vekalet Ücretlerinin Yasal Süre Sonunda Gelir Kaydedilmemesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi lehine kazanılan davalar suretiyle elde edilen avukatlık vekalet ücretlerinden havuzda biriken tutarların yasal süresi sonunda gelir kaydedilmediği görülmüştür.

26.09.2011 tarihli ve 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin "*Davalardaki Temsilin Niteliği ve Vekalet Ücretine Hükmedilmesi ve Dağıtımı*" başlıklı 14'üncü maddesinde;

".....

c) Yapılacak dağıtım sonunda arta kalan tutar, hukuk biriminde görev yapan ve (b) bendindeki tutarları dolduramayan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ödenir. Bu dağıtım sonunda arta kalan tutar üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir kaydedilir." Denilmektedir.

Buna göre 31.12.2016 tarihi itibari ile 150.925,31.-TL olan ve emanet hesabında duran bakiye tutarın bütçeye gelir kaydedilmediği görülmüştür. Söz konusu tutarın bütçeye gelir kaydedilmesi ve izleyen yıllarda kayıtların yasal süresinde yapılması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Vekalet Ücretinin Dağıtımına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinin (c) bendi gereğince, 333- Emanetler Hesabında biriken avukat vekalet ücretleri 2017 mali yılında 6056 sayılı yevmiye kaydı ile gelir kaydedilmiştir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2017 yılında düzeltildiği belirtilmiş olsa da 2016 yılı mali tablolarında söz konusu hata devam etmektedir.

BULGU 9: Kurumun Kredi Kartları İle Yaptığı Tahsilatların Yasal Süresi İçerisinde Kurum Hesaplarına Geçmemesi

Büyükşehir Belediyesinin kredi kartları ile yaptığı tahsilatlarının yasal süresi içerisinde kurum hesaplarına geçmediği tespit edilmiştir.

Kamu Haznedarlığı Genel Tebliğinin 5 inci maddesinde;

“(3) 18/6/2011 tarihli ve 27968 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Ödeme ve Tahsilat İşlemlerinin Elektronik Ortamda Gerçekleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar hükümleri saklı kalmak kaydı ile kurumlar; faaliyetleri kapsamında yaptıracakları tahsilat ve ödeme işlemleri için yurt içinde yerleşik diğer bankaları ve Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. 'yi de kullanabilir. Gerçekleştirilen tahsilat tutarlarının, özel kanunların verdiği yetki kapsamında yapılan düzenlemelerde yer alan hükümler saklı kalmak kaydı ile takip eden işgünü içinde; yurtiçinde yerleşik bankalar aracılığıyla kredi kartları ile yapılan tahsilatın ise azami 20 gün içerisinde ilgili kurumun kamu sermayeli bankadaki hesabına aktarılması zorunludur.” Denilmektedir.

Mevzuat hükümlerinden kurumların kredi kartları ile yaptıkları tahsilatlarının en geç 20 gün içerisinde kurum hesaplarına geçmesi gerekmektedir. Ancak büyükşehir belediyesinin kredi kartları tahsilatlarının 21. Günde kurum hesabına geçtiği görülmektedir.

Buna göre; toplam 13.760.732,56 TL kredi kartı tahsilatının yasal süresi içerisinde kurum hesaplarına geçmemesi, kurumu repo faizinden yoksun bıraktığı gibi yapılan uygulamanın mevzuat hükmüyle de uyarılılığı bulunmamaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz adına banka kredi kartlarıyla yapılan tahsilatlar 26/01/2017 tarihine kadar 20'nci günün sonunda belediyemiz hesabına aktarılmaktaydı. Kamu Haznedarlığı Genel Tebliğinin 5. maddesinin 3. fıkrasında da "18/6/2011 tarihli ve 27968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Ödeme ve Tahsilat İşlemlerinin Elektronik Ortamda Gerçekleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar hükümleri gereğince valör günü 20 güne çekilmiştir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 10: Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde Yeralan Mevzuata Aykırı Şekilde Kurulmuş Baz İstasyonlarının Tespiti

İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde kalan Kablosuz Haberleşme Sistem ve Ekipmanları ile GSM Mobil Araç Baz İstasyonlarının Kullanılması için alınması gereken yer seçim bedelinin ve baz istasyonları için büyükşehir belediyesine ödenmesi gereken her türlü altyapı kiralama ve gelir getirici kalemleri ödenmediği tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediyenin Görev ve Sorumlulukları” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“r) (Ek: 12/11/2012-6360/18 md.) Belediye mücavir alan sınırları içerisinde 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata göre kuruluş izni verilen alanda tesis edilecek elektronik haberleşme istasyonlarına kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmetinin gerekleri dikkate alınarak ücret karşılığında yer seçim belgesi vermek,

...

(r) bendine göre verilecek yer seçim belgesi karşılığında alınacak ücret Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca belirlenir. Ücreti yatırılmasına rağmen yirmi gün içerisinde verilmeyen yer seçim belgesi verilmiş sayılır. Büyükşehir sınırları içerisinde yer seçim belgesi vermeye ve ücretini almaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir.

...” denilmektedir.

Mevzuat hükmünden görüleceği üzere büyükşehir sınırları içerisinde yer seçim belgesi vermeye ve ücretini almaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir. Ancak “yer seçim belgesi ücreti” halen ilgili bakanlık tarafından belirlenmemiştir. Buna rağmen çoğu şehirde bu hizmete ilişkin diğer gelir tarifeleri belirlenmiş ve de gerekli tahsilatların yapıldığı görülmüştür. Önde gelen uygulayıcılardan olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Elektronik Sistemler Müdürlüğü 2015 yılı tarifelerini belirlemiş ve aşağıdaki tabloya göre tahsilatlarını yapmaktadır.

1.1 Bina	1 Yıllık sistem 16,500 TL
1.2 Repeater / Outdoor Montajlı RRU / Smallcell	1 Yıllık adet 2,400 TL
1.3 İstasyon, Durak, Terminal ve İskeleler	1 Yıllık sistem 30,000 TL

1.4 RF Anteni / Radyo Link Anteni	1 Yıllık adet 3,300 TL
1.5 Yer Altı Montajlı Kabinet, Saha Dolabı	1 Yıllık adet 1,900 TL
1.6 Outdoor Montajlı Kabinet, Saha Dolabı	1 Yıllık adet 2,500 TL
1.7 Ankesörlü Telefon	1 Yıllık adet 35 TL
1.8 İBB Kule Kullanım Temel Bedeli	1 Yıllık adet 40,000 TL
1.9 GSM Kule Tesis Yeri	1 Yıllık sistem 47,000 TL
1.10 GSM Baz İstasyonu Ortak Gider Bedeli	1 Yıllık adet 12,500 TL
1.11 Ortak Kabinet Kullanım Bedeli	1 Yıllık adet 330 TL
1.12 GSM Mobil İstasyon Bedeli	(Günlük) adet 200 TL
1.13 Elektronik Haberleşme Ekipmanı Tesis Yeri Survey Bedeli (Survey sonucu uygun görülen yer için bir defalık)	adet 1,850 TL

Ayrıca gsm şirketleri ile ... Elektrik A.Ş. arasında yapılan sözleşmeler ile hem yasal olarak zorunlu olan izin ve ruhsatlar alınmamakta hem de baz istasyonları kurulması işi ile ilgili tahsil edilmesi gereken gelirler büyükşehir belediyesinden kaçırılmaktadır. Söz konusu gelirler tamamen özel bir şirket olan ... Elektrik A.Ş.'ye gitmektedir. Her ne kadar elektrik direklerine yapılıyor olsa da buradaki esas unsur yol, kaldırım, bina vs tamamı büyükşehirin belediyesinin tasarrufu altındadır. Bu işlerden elde edilecek her türlü yasal zorunlu gelir büyükşehir belediyesindedir. Yasal olarak alınması gereken bedelleri büyükşehir belediyesi tahsil ettikten sonra özel şirketlerin kendi aralarındaki ödenmesi gereken bedeller özel hukuk konusudur.

Kaldı ki burada önemli hususlardan birisi de yasal kazı izin ve ruhsatlarının alınması, büyükşehir belediyesinin uygulama yapılacak yerleri uygun bulması, kent estetiğini ve halk sağlığını olumsuz yönde etkileyecek uygulamalara izin verilmesi büyükşehir belediyesinin yetkisi içerisindedir.

Yapılan çalışmalarda ilk etapta 34 adet bahse konu baz istasyonu tespit edilmiştir. Söz konusu yerlerin sadece zorunlu masraflarının alınması durumunda yaklaşık olarak baz istasyonu başına 13.750 TL toplam 467.500 TL bir gelirden mahrum kalınmaktadır.

Buna göre;

- Söz konusu tarifenin ivedilikle çıkartılıp gerekli tahsilatların yapılması,
- Fiili denetimlerin artırılarak aynı şekilde kurulmuş olan diğer baz istasyonlarının tespiti,
- AYKOME'den alınması gereken kazı izinlerinin muvazaalı bir şekilde ...

Elektrik A.Ş. tarafından değil bizzat ilgili gsm şirketleri tarafından alınması,

- Halk sağlığını ve kent estetiğini tehdit eden yerlerde gerekli izinlerin yeniden değerlendirilmesinin,

Uygun olacağı düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Özetle; yer seçim belgesi verilmesi hususunda; Başkanlık Makamının 30/07/2013 tarihli Olur'u ile İzmir Büyükşehir Belediyesi adına görüş ve karar geliştirmek üzere "Elektronik Haberleşme İstasyonları Değerlendirme Komisyonu" kurulduğunu, herhangi bir elektronik haberleşme istasyonu için talep ve başvuru bulunmadığından yer seçim belgesi de düzenlenmediğini, 14/03/2016 gün ve 05.242 sayılı Meclis Kararı ile onaylanarak yürürlüğe giren Altyapı Koordinasyon Merkezi Kuruluş, Görev, Çalışma ve Usulleri Uygulama Yönetmeliğine dayanarak Elektronik Sistemler Şefliği kurulduğunu, tarife belirlenip Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Haberleşme Genel Müdürlüğüne yazı yazıldığını, 01.07.2015 tarihinde genel müdürlükten gelen cevabi yazıda yer seçim belgesi almak için kullanıcılardan daha sonradan tahsilat yapılması için taahhütname alınması gerektiği belirtildiğini, bunun üzerine bu konuyla ilgili yer seçim belgesi verilmesine yönelik yönerge hazırlandığını, aydınlatma direkleri üzerine baz istasyonu kurulmasına izin verilmediğini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmeler genel olarak kabul edilmekle beraber bu konu üzerinde kurumlarının yaptıkları çalışmaları açıklamışlardır. Yönerge ve tarife çalışmalarının devam etmekte olduğunu, aydınlatma direklerine baz istasyonu kurulmasına izin verilmediğini belirtmişlerdir. Buna göre ilgili konular ile ilgili süreçler takip edilecektir.

Genel itibari ile gerekli çalışmaları yapılmış olmasına rağmen bakanlığın yer seçim bedellerini hala belirlememiş olması uygulamada sorunlar yaratmaktadır. Söz konusu eksikliğin bakanlıkça giderilmesi gerekmektedir.

BULGU 11: İlçe Belediyelerine Ait Altyapı Kiralama Bedellerinin Büyükşehir Belediyesi Tarafından Tahsil Edilmesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin ilk geçiş hakkı ücretlerinin tahsilinden sonraki kullanıcılardan alınan altyapı kiralama bedellerinin, ilçe belediyelerinin hakkı olmasına rağmen tüm tahsilatların büyükşehir belediyesi tarafından

yapıldığı ve ilçe belediyelerine herhangi bir ödemede bulunmadığı tespit edilmiştir.

26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi, 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç), (d) ve (e) bentleri ile 33 ve 34 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan “Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik”, sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerecin taşınmazlardan geçirilmesiyle ilgili geçiş hakkına, bu hakka ilişkin uygulanacak ücret tarifesine ve bu Yönetmelik kapsamındaki işlemlerin denetlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Bu yönetmeliğe dayanarak çıkartılan “Sabit Ve Mobil Haberleşme Altyapısı Veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo Ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanması Hakkında Usul Ve Esaslar”ın 5 inci maddesinde;

“Geçiş hakkı ve ücreti

(1) Geçiş hakkı ücreti, altyapıyı kuran ilk işletmeci tarafından GHS’ye ödenir. Kurulan bu altyapıdan tesis paylaşımı çerçevesinde faydalanan işletmeciler tarafından GHS’ye geçiş hakkı ücreti ayrıca ödenmez.

(2) Geçiş hakkı kullanılarak kurulmuş olan bir elektronik haberleşme altyapı ve/veya şebekesinin bulunduğu mülkiyet alanına, işletmecilerin ilave kablo, kanal, boru, göz gibi fiziksel altyapı unsurlarını mevcut güzergahın dışına çıkılmaksızın tesis etmesi durumunda geçiş hakkı ücreti alınmaz.” Denilmektedir.

5393 sayılı Belediye kanununun 15 inci maddesinde;

“ ...

h) Mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.” Denilmektedir.

Mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere belediyeler işletmecilerin elektronik altyapı kurulumları için yaptıkları işlemlerin ilk uygulamasından geçiş hakkı ücreti almakla yükümlüdür. Bu geçiş hakkı ücretleri alındıktan sonra diğer kullanıcılardan geçiş hakkı ücreti alınmaz. Sonraki kullanıcıların mevcut altyapıyı kullanarak sadece kablo çekmek suretiyle belediye altyapısını kullanmalarından dolayı belediyeye ayrıca kira bedeli ödemeleri gerekmektedir. Söz konusu kira bedelleri ilçe belediyelerine ait olmasına rağmen, yasal

olmayan şekilde büyükşehir belediyesi tarafından tahsil edilmiştir. Tahsil edilen toplam 2.282.843,14 TL (2013-2016 yılları arası) altyapı kiralama bedellerinin ilçe belediyelerine hakları oranında dağıtılması gerekmektedir. Ayrıca söz konusu husus altyapı kiralaması olduğu için ayrıca tahsil edilmeyen toplam 410.911,765 TL katma değer vergisinin de alınması gerekmektedir.

Buna göre mevzuat uyarınca Büyükşehir Belediyesinin tasarrufu altında olmayan, ancak buna rağmen tahsil ettiği 2016 yılı için 334.749,22 TL 2013-2016 yılları arası toplam 2.282.843,14 TL ilçe belediyelerine ait alanlardan alınan altyapı kira bedellerinin ilçe belediyelerine metrajlar bazında ödenmesi gerekmektedir. Ayrıca bundan sonraki dönemler için ilçe belediyeleri kendi tasarrufları altında bulunan alanlar için mevzuata göre altyapı kira bedellerini belirlemeleri ve bu bedeller üzerinden kendi kiralama sözleşmelerini imzalayarak gerekli tahsilatları bizzat kendi belediyeleri adına yapmaları yasal bir gerekliliktir. Söz konusu husus İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin mali tablolarındaki gelirlerini gerçeğe aykırı şekilde fazla göstermektedir.

Kamu idaresi cevabında; Özetle; altyapı kiralama bedellerinin için, büyükşehir belediyesinin ilgili firmalarla sözleşmeleri yönetmelik çıkmadan önce yaptıklarını, mevzuatlarda, net olarak geçiş hakkı bedellerinin ilçe belediyelerinin alması gerektiği ifadesinin olmadığını, yönetmelikteki ilçe belediye tarifi; sadece coğrafi olarak bedellerinin belirlenmesi için kullanıldığını, ilçe belediyeler; hiçbir altyapı imalatı işinde kazı izni vermediği için haberleşmede de bedel almamaları gerektiğini, Büyükşehir Belediyesi Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği 8. maddesi (f) bendinde "Altyapı ile ilgili kazı yapacak gerçek ve tüzel kişilere izin ve kazı ruhsatı verir ve buna ilişkin bedeli belirler." ifadesi kapsamında Büyükşehir Belediyelerinin yetkili birim olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta, altyapı kiralama bedelleri için, firmalarla sözleşmeleri ilgili yönetmelikten önce yaptıklarını belirtmişlerdir. Sözleşmelerin ne zaman yapıldığının herhangi bir önemi yoktur, büyükşehir belediyesinin tasarrufu altında bulunmayan taşınmazlar sözleşmelere konu edilemezler.

Mevzuatta geçiş hakkı bedellerinin ilçe belediyelerinin alması gerektiği ifadesinin olmadığını belirtmişlerdir. Söz konusu yönetmeliğin "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 4 üncü maddesinde;

"...

g) Geçiş hakkı sağlayıcısı (GHS): Geçiş hakkına konu olan kamuya ait ya da kamunun ortak kullanımında olan taşınmazlar da dahil olmak üzere taşınmazın sahipleri ve/veya taşınmaz üzerindeki hak sahiplerini,

...

k) Taşınmaz sahibi: Maliki oldukları taşınmazları, geçiş hakkı kapsamında kullandıracak olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurum ve kuruluşlarını,

..." denilmektedir. Yönetmelik hükmünden kimin geçiş hakkı sağlayıcısı olduğu çok açık bir şekilde görülmektedir. Taşınmazın maliki ve tasarruf sahibi kim ise sağlayıcı da o kurumdur. Buna göre ilçe belediyelerinin tasarrufu altında bulunan yerlerin geçiş hakkı ücretleri ilçe belediyelerinin hakkıdır. Ayrıca söz konusu tarifeye bakınca her kurumun yalnızca kendi tasarrufu altında bulunan alan ve taşınmazlardan geçiş hakkı ücreti alabileceği açıkça görülmektedir.

Tablo 7: Geçiş hakkı ücret tarifesi üst sınırları tablosu

	Geçiş Hakkına Konu Taşınmazların ve Yerlerin Niteliği	Ücret Üst Sınırı (Yıllık)
1	Tapuda kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı taşınmazlar	Metrekaresi, taşınmazın emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin yüzde 2'si
2	Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve büyükşehir belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 1,00.-TL
3	Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve ilçe belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 0,70.-TL
4	Büyükşehir belediyeleri dışında kalan il belediyelerinin belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kalan ve il belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 0,70.-TL
5	İlçe belediyeleri (büyükşehir belediyesi)	Metresi 0,50.-TL

	kapsamında kalan belediyeler hariç) ile belde belediyelerinin belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kalan ve ilçe veya belde belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	
6	Devlet karayolları, Devlet demiryolları, doğalgaz boru hatları, elektrik iletim hatları, su isale hatları ve benzeri tesislerin geçtiği güzergahlarda kalan yerler	Metresi 0,50.-TL
7	Köy yolları, Devletçe yapılan sulama tesisleri ve benzeri güzergahlarda kalan yerler	Metresi 0,5.-TL
8	Orman sayılan yerler	Metresi 1,00.-TL
9	Deniz, tabii ve suni göller ile akarsular ve kıyı alanları	Metresi 3,00.-TL
10	Türk Boğazları	Metresi 20,00.-TL
11	Metro, tramvay, tünel ve benzeri tesislerin sınırlarındaki yerler	Metresi 10,00.-TL
12	Yukarıdaki alanların dışında kalan yerler	Metresi 0,10.-TL

Ayrıca büyükşehir belediyesinin tüm gelirleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 23 üncü maddesinde özel olarak sayılmıştır. Burada bulunmayan bir gelir kalemi olamaz, kaldı ki burda sayılan gelirlerin bazılarında sadece tasarrufu kendisine bırakılan alanlardan (7 nci maddenin g bendine atıf) gelir elde edebileceği açıkça belirtilmiştir.

Sorumlular ayrıca ilçe belediyelerinin kazı ruhsatı vermediğini, kazı ruhsatını AYKOME'nin verdiğini dolayısıyla geçiş hakkı ücretlerinin büyükşehirin olduğunu belirtmişlerdir. Buradaki savunmanın geçiş hakkı ile hiçbir ilgisi yoktur. Kaldı ki AYKOME büyükşehir başkanına bağlı olarak görev yapsa da karma bir kuruldur. Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde bulunan çeşitli kamu kurumu temsilcileri ile özel sektör temsilcilerinden oluşmakta olup kazı izni vb gibi görevlerini yerine getirmektedir. Kazı izninin AYKOME tarafından verilmesi geçiş hakkı ücretlerinin büyükşehir belediyesi tarafından alınması sonucunu doğurmaz.

Bu itibarla ilçe belediyelerinin tasarrufu altında bulunan taşınmaz ve alanlardan büyükşehir belediyesi tarafından mevzuata aykırı olarak tahsil edilen geçiş hakkı ücretlerinin

ilçe belediyelerine iadesi ve bundan sonraki dönemler için geçiş hakkı ücreti üzerindeki tüm tasarrufun ilçe belediyelerine bırakılması gerektiği mütalaa edilmektedir.

BULGU 12: İlçe Belediyelerine Ait Geçiş Hakkı Ücretlerinin Büyükşehir Belediyesi Tarafından Tahsil Edilmesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin, ilçe belediyelerinin hakkı olmasına rağmen tüm tahsilatların büyükşehir belediyesi tarafından yapıldığı ve ilçe belediyelerine herhangi bir ödemede bulunmadığı tespit edilmiştir.

26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi, 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç), (d) ve (e) bentleri ile 33 ve 34 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan “Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik”, sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerecin taşınmazlardan geçirilmesiyle ilgili geçiş hakkına, bu hakka ilişkin uygulanacak ücret tarifesine ve bu Yönetmelik kapsamındaki işlemlerin denetlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Yapılan incelemelerde söz konusu geçiş ücretlerinin, yönetmeliğin çıktığı tarihten sonraki dönemler için İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yetkisiz olarak tahsil edildiği ve ayrıca ilçe belediyelerine herhangi bir ödemede bulunulmadığı görülmüştür.

Yönetmelikteki tarifeye göre geçiş hakkı ücretleri aşağıda gösterilmiştir:

“Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi Üst Sınırları Tablosu

	Geçiş Hakkına Konu Taşınmazların ve Yerlerin Niteliği	Ücret Üst Sınırı (Yıllık)
1	Tapuda kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı taşınmazlar	Metrekaresi, taşınmazın emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin yüzde 2’si
2	Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve büyükşehir belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 1,00.-TL
3	Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve ilçe belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 0,70.-TL
4	Büyükşehir belediyeleri dışında kalan il belediyelerinin belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kalan ve il belediyelerinin	Metresi 0,70.-TL

	tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	
5	İlçe belediyeleri (büyükşehir belediyesi kapsamında kalan belediyeler hariç) ile belde belediyelerinin belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kalan ve ilçe veya belde belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 0,50.-TL
6	Devlet karayolları, Devlet demiryolları, doğalgaz boru hatları, elektrik iletim hatları, su isale hatları ve benzeri tesislerin geçtiği güzergahlarda kalan yerler	Metresi 0,50.-TL
7	Köy yolları, Devletçe yapılan sulama tesisleri ve benzeri güzergahlarda kalan yerler	Metresi 0,5.-TL
8	Orman sayılan yerler	Metresi 1,00.-TL
9	Deniz, tabii ve suni göller ile akarsular ve kıyı alanları	Metresi 3,00.-TL
10	Türk Boğazları	Metresi 20,00.-TL
11	Metro, tramvay, tünel ve benzeri tesislerin sınırlarındaki yerler	Metresi 10,00.-TL
12	Yukarıdaki alanların dışında kalan yerler	Metresi 0,10.-TL

Açıklamalar

1) Her türlü kablo ve benzeri gerecin geçirildiği yerin genişliğinin 40 cm'ye kadar (40 cm dahil) olan geçiş haklarında bu Tarifede belirtilen geçiş hakkı ücretleri (1 numaralı bent hariç) uygulanır. Genişliğin 40 cm'den fazla olduğu geçiş haklarında geçiş hakkı ücretleri; genişliğin arttığı oranda, bu Tarifede belirtilen ücretler artırılarak tespit edilir.

2) Geçiş hakkı ücretlerinin beş yıllık kısmının peşin ödenmesi halinde yüzde on, on yıllık kısmının peşin ödenmesi halinde yüzde yirmi oranında indirim uygulanır.”

Yönetmelikte açıklanan tarifeye göre, büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde bulunan ilçe belediyelerinin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerden en fazla metresi 0,70 TL geçiş hakkı ücreti alınacağı ve söz konusu tutarın her yıl ÜFE ye göre güncellenebileceği belirtilmiştir. Ayrıca metro, tramvay, tünel ve benzeri yerler için metresi 10,00 TL, deniz ve göllerin kıyı alanlarında metresinin 3 TL olduğu görülmektedir. Genişliği 40 cm yi geçen geçiş haklarında artış oranı kadar geçiş hakkı ücretinin de artırılacağı açıklanmıştır.

Ayrıca belediye sınırları içerisinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin alınan geçiş hakkı ücreti tahsilatlarından yönetmelik hükümlerine göre alınması gereken katma değer vergilerinin de alınmadığı tespit edilmiştir.

Bu itibarla; mezkur Yönetmelik hükümleri uyarınca Büyükşehir Belediyesinin tasarrufu altında olmayan, ancak buna rağmen 2016 yılında tahsil ettiği toplam 877.226,98 TL ilçe belediyelerine ait alanlardan alınan geçiş hakkı ücretleri ile geriye dönük 5 yıla ait geçiş

hakkı ücretlerinin ilçe belediyelerine ödenmesi gerekmektedir. Ayrıca bundan sonraki dönemler için ilçe belediyeleri kendi tasarrufları altında bulunan alanlar için yönetmeliğe göre geçiş hakkı ücreti tarifelerini belirlemeleri ve bu tarifeler üzerinden kendi geçiş hakkı sözleşmelerini imzalayarak gerekli tahsilatları (KDV dahil) bizzat kendi belediyeleri adına yapmaları yasal bir gerekliliktir. Söz konusu husus İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin mali tablolarındaki gelirlerini gerçeğe aykırı şekilde fazla göstermektedir.

Kamu idaresi cevabında; Özetle; geçiş hakkı ücretleri için, büyükşehir belediyesinin ilgili firmalarla sözleşmeleri yönetmelik çıkmadan önce yaptıklarını, mevzuatlarda, net olarak geçiş hakkı bedellerinin ilçe belediyelerinin alması gerektiği ifadesinin olmadığını, yönetmelikteki ilçe belediye tarifi; sadece coğrafi olarak bedellerinin belirlenmesi için kullanıldığını, ilçe belediyeler; hiçbir altyapı imalatı işinde kazı izni vermediği için haberleşmede de bedel almamaları gerektiğini, Büyükşehir Belediyesi Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği 8. maddesi (f) bendinde "Altyapı ile ilgili kazı yapacak gerçek ve tüzel kişilere izin ve kazı ruhsatı verir ve buna ilişkin bedeli belirler." ifadesi kapsamında Büyükşehir Belediyelerinin yetkili birim olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta, geçiş hakkı ücretleri için, firmalarla sözleşmeleri ilgili yönetmelikten önce yaptıklarını belirtmişlerdir. Sözleşmelerin ne zaman yapıldığının herhangi bir önemi yoktur, büyükşehir belediyesinin tasarrufu altında bulunmayan taşınmazlar sözleşmelere konu edilemezler.

Mevzuatta geçiş hakkı bedellerinin ilçe belediyelerinin alması gerektiği ifadesinin olmadığını belirtmişlerdir. Söz konusu yönetmeliğin "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 4 üncü maddesinde;

"...

g) Geçiş hakkı sağlayıcısı (GHS): Geçiş hakkına konu olan kamuya ait ya da kamunun ortak kullanımında olan taşınmazlar da dahil olmak üzere taşınmazın sahipleri ve/veya taşınmaz üzerindeki hak sahiplerini,

...

k) Taşınmaz sahibi: Maliki oldukları taşınmazları, geçiş hakkı kapsamında kullandıracak olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurum ve kuruluşlarını,

..." denilmektedir. Yönetmelik hükmünden kimin geçiş hakkı sağlayıcısı olduğu çok açık bir şekilde görülmektedir. Taşınmazın maliki ve tasarruf sahibi kim ise sağlayıcı da o kurumdur. Buna göre ilçe belediyelerinin tasarrufu altında bulunan yerlerin geçiş hakkı ücretleri ilçe belediyelerinin hakkıdır. Ayrıca söz konusu tarifeye bakınca her kurumun yalnızca kendi tasarrufu altında bulunan alan ve taşınmazlardan geçiş hakkı ücreti alabileceği açıkça görülmektedir.

Tablo 8: Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi Üst Sınırları Tablosu

	Geçiş Hakkına Konu Taşınmazların ve Yerlerin Niteliği	Ücret Üst Sınırı (Yıllık)
1	Tapuda kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı taşınmazlar	Metrekaresi, taşınmazın emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin yüzde 2'si
2	Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve büyükşehir belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 1,00.-TL
3	Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve ilçe belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 0,70.-TL
4	Büyükşehir belediyeleri dışında kalan il belediyelerinin belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kalan ve il belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 0,70.-TL
5	İlçe belediyeleri (büyükşehir belediyesi kapsamında kalan belediyeler hariç) ile belde belediyelerinin belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kalan ve ilçe veya belde belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 0,50.-TL
6	Devlet karayolları, Devlet demiryolları, doğalgaz boru hatları, elektrik iletim hatları, su isale hatları ve benzeri tesislerin geçtiği güzergahlarda kalan	Metresi 0,50.-TL

	yerler	
7	Köy yolları, Devletçe yapılan sulama tesisleri ve benzeri güzergahlarda kalan yerler	Metresi 0,5.-TL
8	Orman sayılan yerler	Metresi 1,00.-TL
9	Deniz, tabii ve suni göller ile akarsular ve kıyı alanları	Metresi 3,00.-TL
10	Türk Boğazları	Metresi 20,00.-TL
11	Metro, tramvay, tünel ve benzeri tesislerin sınırlarındaki yerler	Metresi 10,00.-TL
12	Yukarıdaki alanların dışında kalan yerler	Metresi 0,10.-TL

Ayrıca büyükşehir belediyesinin tüm gelirleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 23 üncü maddesinde özel olarak sayılmıştır. Burada bulunmayan bir gelir kalemi olamaz, kaldı ki burda sayılan gelirlerin bazılarında sadece tasarrufu kendisine bırakılan alanlardan (7 nci maddenin g bendine atıf) gelir elde edebileceği açıkça belirtilmiştir.

Sorumlular ayrıca ilçe belediyelerinin kazı ruhsatı vermediğini, kazı ruhsatını AYKOME'nin verdiğini dolayısıyla geçiş hakkı ücretlerinin büyükşehirin olduğunu belirtmişlerdir. Buradaki savunmanın geçiş hakkı ile hiçbir ilgisi yoktur. Kaldı ki AYKOME büyükşehir başkanına bağlı olarak görev yapsa da karma bir kuruldur. Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde bulunan çeşitli kamu kurumu temsilcileri ile özel sektör temsilcilerinden oluşmakta olup kazı izni vb gibi görevlerini yerine getirmektedir. Kazı izninin AYKOME tarafından verilmesi geçiş hakkı ücretlerinin büyükşehir belediyesi tarafından alınması sonucunu doğurmaz.

Bu itibarla ilçe belediyelerinin tasarrufu altında bulunan taşınmaz ve alanlardan büyükşehir belediyesi tarafından mevzuata aykırı olarak tahsil edilen geçiş hakkı ücretlerinin ilçe belediyelerine iadesi ve bundan sonraki dönemler için geçiş hakkı ücreti üzerindeki tüm tasarrufun ilçe belediyelerine bırakılması gerektiği mütalaa edilmektedir.

BULGU 13: Büyükşehir Belediyesi'nce İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Verilen İşyerlerinden Bazılarının İlan ve Reklam Vergisi Mükellefiyetinin Bulunmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerlerinden bazılarının ilan ve reklam vergisi mükellefiyetinin bulunmadığı görülmüştür.

İlan ve Reklam Vergisi ile ilgili olarak, 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun

12'nci maddesinde belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamın, ilan ve reklam vergisine tabi olduğu ve 13'ncü maddesinde ise ilan ve reklam vergisinin mükellefinin, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dâhil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişiler olduğu belirtilmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma Kontrol Dairesi Başkanlığı Ruhsat ve Denetim Şube Müdürlüğü'nden temin edilen 1. sınıf gayrisihhi müesseselere ait 215 adet, akaryakıt istasyonlarına ait 463 adet olmak üzere ve toplam 678 adet iş yeri açma ve çalışma ruhsatı, ilan ve reklam vergisi mükellefiyetleri açısından kontrol edilmiştir. Bunlardan 1. sınıf gayrisihhi müesseselerden 34 adedi ile akaryakıt istasyonlarından 137 adedinin ilan ve reklam vergisi mükellefiyeti olmadığı anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen ruhsatlar ile ilgili olarak, Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı'nca; kullanılan otomasyon programı ve iş yerlerinde yürütülen çalışmalar sonucunda, yoklama tutanakları düzenlenmiştir. Bu tutanakların incelenmesi neticesinde; ilan ve reklam materyali kullandığı halde, 2016 yılı içerisinde İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce, mükellefiyet tesis edilmeyen 34 adet 1. sınıf gayrisihhi müessese için 45.647,50.-TL, 137 adet akaryakıt istasyonu için 433.315,00.-TL ilan ve reklam vergisi tahakkuk ettirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Buna göre; yukarıda belirtilen işyerlerinde yer alan çeşitli reklam materyalleri ilan ve reklam vergisine tabi olması münasebetiyle reklamı yapan işyerlerinin de bu verginin mükellefi olması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Bulguya konu olan işyerlerine Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı'nca yoklama tespitleri yapılarak tarh, tahakkuk ve tahsilat işlemlerine başlanılmıştır" denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 14: Bazı İlçe Belediyelerinin Büyükşehir Belediyesine Aktarması Gereken Çevre Temizlik Vergisi Payını Aktarmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde bulunan Menemen ve Kınık ilçe belediyelerinin kendileri tarafından tahsil edilen çevre temizlik vergilerinin %20'sini İzmir Büyükşehir Belediyesine göndermedikleri tespit edilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44. maddesinde;

“

...

Su ve kanalizasyon idareleri büyük şehir dahilindeki her ilçe veya ilk kademe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde öder. Tahsil edilen vergi ve gecikme zammının yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyük şehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktarır. Büyük şehir belediye sınırları içinde bulunan belediyelerin kendileri tarafından tahsil edilen çevre temizlik vergisinin yüzde yirmisi aynı esaslar çerçevesinde büyük şehir belediyelerine aktarılır.

Tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edilir.

...” denilmektedir.

Buna göre ilçe belediyeleri tahsil ettikleri çevre temizlik vergilerinin %20'sini büyükşehir belediyelerine aktarmak ile yükümlüdürler. Ancak yapılan incelemelerde Menemen ve Kınık belediyelerinin söz konusu tutarları büyükşehir belediyesine aktarmadıkları görülmüştür. Menemen Belediyesinin 2014, 2015 ve 2016 yıllarında toplam çevre temizlik vergisi gelirleri sırasıyla 868.355,76 TL, 1.072.262,27 TL ve 1.077.784,20 TL'dir. Büyükşehir belediyesine aktarılması gereken çevre temizlik vergisi tutarı toplam 603.680,44 TL söz konusu borcun gecikme zammı 128.576,18 TL'dir. Kınık Belediyesinin 2014, 2015 ve 2016 yıllarında toplam çevre temizlik vergisi gelirleri sırasıyla 95.991,62 TL, 185.065,59 TL ve 195.467,14 TL'dir. Büyükşehir belediyesine aktarılması gereken çevre temizlik vergisi tutarı toplam 95.304,86 TL söz konusu borcun gecikme zammı 9.182,02 TL'dir.

Bu itibarla; mevzuat hükümleri uyarınca İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne aktarılması gereken toplam 698.985,30 TL çevre temizlik vergisi ve 137.758,20 TL gecikme zammının aktarılmaması kurumun gelirlerini azaltmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Menemen ve Kınık Belediyelerinden çevre temizlik vergisi payına ilişkin gerekli tahakkuk ve tahsilat işlemlerine başlanılmıştır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve gerekli tahakkuk ve tahsilatlara başlanıldığı belirtilmiştir. Tahsil edilmeyen çevre temizlik paylarının hepsinin tahakkukunun yapıldığı tahsil edilmeyen kısmın çok az kaldığı gönderilen savunmalardan görülmüştür.

BULGU 15: Kurum Tarafından Başka Kurumlara Tahsis Edilen Taşınmazlar İle İlgili Mevzuata Aykırılıkların Bulunması

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından başka kurumlara, mevzuata aykırılıklar içeren şekilde taşınmaz tahsisi yaptığı, tahsis edilen taşınmazların tahsis amacı dışında kullanıldığı, bu yapılara eklentiler yapıldığı ve ticari işletme oluşturularak kiralamalar yapıldığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun “Taşınır ve Taşınmaz İşlemleri” başlıklı 44 üncü maddesinde;

“Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince, taşınır ve taşınmaz edinilmesi, yönetilmesi, trampası, elden çıkarılması, ecrimisinin tahsil ve takibinde izlenecek yöntem, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin yönetimi ve korunması, işgalli malların tahliyesi gibi hususlar ilgili kanunlarında düzenlenir. Bu malların kaydı ile taşınırın muhafazası, kullanımı, mal yönetim hesabının verilmesi ve mal yönetim sorumlularıyla bunlar adına görev yapacak olanların belirlenmesine ilişkin usûl ve esaslar, Maliye Bakanlığınca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

...” denilmektedir.

Aynı kanunun “Taşınmaz Tahsisi” başlıklı 47 nci maddesinde;

“Kamu idareleri, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilirler. Tahsis edilen taşınmaz, amaç dışı kullanılamaz. Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri tahsis etmeye, kamu ihtiyaçları için gerekli olmayanların tahsisini kaldırmaya Maliye Bakanlığı; diğer taşınmazları tahsis etmeye ve tahsisini kaldırmaya ise maliki kamu idaresi yetkilidir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usûller Maliye Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Kanunlardaki özel hükümler saklıdır.” Denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununun “Meclisin Görev Ve Yetkileri” başlıklı 18 inci maddesinde;

“... ”

e) Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek.

...”

Aynı kanunun “Diğer Kuruluşlarla İlişkiler” başlıklı 75 inci maddesinde;

“Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

...

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür. Kamu kurum ve kuruluşlarına belediyeler, bağlı kuruluşları ve belediye şirketlerince devir veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz.

...” denilmektedir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmeliğin “Tahsis Yetkisi” başlıklı 4 üncü maddesinde;

“(1) Özel bir hüküm olmaması durumunda kamu idareleri, tahsis işlemini Kanununun 47 nci maddesine dayanarak yapabilirler. Ancak mülkiyetlerinde bulunan taşınmazların tahsisini; belediyeler, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin (h) bendine, il özel idareleri ise, 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 64 üncü maddesinin (d) bendine göre yaparlar.

(2) Özel hükümler, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 47 nci maddesine göre, öncelikle uygulanır.

(3) Özel kanunları uyarınca, amacı belirtilerek kamu idarelerine tahsis edilmiş sayılan taşınmazlar hakkında ayrıca tahsis işlemi yapılmaz ve bu taşınmazların tahsisi, hizmetin devamı süresince devam eder. Ancak bu taşınmazların tahsis amacının ortadan kalkması veya amacı dışında kullanılması halinde, genel hükümlere göre maliki kamu idaresince tahsisleri kaldırılabilir veya tahsis amacı değişikliği yapılabilir.

...” denilmektedir.

Yönetmeliğin “Ön ve Kesin Tahsis ile Süresi” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“ ...

(2) Birinci fıkrada yer alan koşulların yerine getirilerek kesin tahsis talebinde bulunulmaması, süresiz tahsis edilen taşınmazın iki yıl süre ile tahsis amacına uygun olarak kullanılmaması veya tahsis amacı dışında kullanılması halinde, tahsis işlemi herhangi bir yazışmaya gerek kalmaksızın kendiliğinden kalkmış sayılır.” Denilmektedir.

Yönetmeliğin “İşgallere Karşı Koruma” başlıklı 8 inci maddesinde;

“(1) Adına tahsis yapılan kamu idaresi, tahsisli taşınmazın işgal ve tecavüzlere karşı korunması ile ilgili her türlü tedbiri almak, işgal ve tecavüz halinde yasal yollara başvurmak ve durumu; Hazineye ait taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler için defterdarlık veya mal müdürlüklerine, diğerlerinde taşınmaz maliki kamu idaresine bildirmek zorundadır.” Denilmektedir.

Yönetmeliğin “Tahsisin Kaldırılması” başlıklı 9 uncu maddesinde;

“(1) Tahsis işlemi;

a) Kamu hizmetinin sona ermesi,

b) Taşınmazın tahsis amacı dışında kullanılması veya maliki kamu idaresinin izni olmaksızın üçüncü kişilere kullandırılması,

c) Taşınmazın en az iki yıl boş bırakılması veya hiç kullanılmaması,

ç) Taşınmazın tahsis amacının değişmesi,

d) İmar plânıyla, taşınmazın başka bir amaca ayrılması,

e) Yönetmeliğin 8 inci maddesinde belirtilen tedbirleri alma ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi,

f) Tahsis amacının ortadan kalkması halinde,

durumlarında, tahsis yapılan kamu idaresinin görüşü alınmaksızın tahsisi yapan kamu idaresinin merkez veya taşra birimlerince resen kaldırılabilir.

(2) Birinci fıkranın (d) bendine göre tahsisin kaldırılması işlemlerinde, imar planının yapımı aşamasında tahsisli kamu idaresinin uygun görüşünün alınmamış olması durumunda ilgili kamu idaresinin görüşü alınır.

(3) Birinci fıkranın (f) bendine göre tahsisin kaldırılması işlemi, adına tahsis yapılan idarenin isteği üzerine de, tahsisi yapan malik kamu idaresi tarafından yapılabilir.” Denilmektedir.

Yönetmeliğin “Taşınmazın Teslimi, Tahsisin Kaldırılması Ve Geri Almanın Sonuçları” başlıklı 24 üncü maddesinde;

“ ...

(3) *Tahsisi kaldırılan veya geri alınan taşınmazın üzerine adına tahsis yapılan veya devralan kamu idaresi tarafından yapılan bina ve tesisler, bedelsiz olarak maliki kamu idaresine geçer. Bunlar için malik kamu idaresince her hangi bir bedel veya tazminat ödenmez.*” denilmektedir.

Mevzuat hükümlerinden görüleceği üzere, büyükşehir belediyesi diğer kamu kurumlarına bedelsiz olarak taşınmaz tahsisi yapabilmektedir. Ancak yapılan tahsislerin kamu kurumlarına ve belli bir amaç çerçevesinde yapılması gerekmektedir. Amacı dışında kullanılan tahsisli taşınmazların tahsisinin kaldırılması gerekmektedir. Söz konusu yetki büyükşehir belediyesindedir. Belirli bir amaç için tahsis edilen taşınmazlara tahsis amacı dışında başka eklentiler (bina, dükkan vs.) yapılması durumunda ilgili kamu idaresinin tahsisi tek taraflı olarak iptal etmesi ve yapılan tüm yapıların bedelsiz olarak belediye adına tescil ettirilmesi gerekmektedir.

Yapılan çalışmalar sonucunda;

- Kamu kurumu olmayan derneklere tahsisat yapıldığı,
- Türk Telekom A.Ş.'ne sosyo-kültürel tesis amacıyla tahsis edilen yerin amacı dışında kullanıldığı, dükkan ve telekom santral yeri olarak kullanıldığı, söz konusu kurumun özelleştiği için zaten artık kamu kurumu olmadığı ve bu kuruma tahsisat yapılamayacağı,
- İlçe belediyelerine veya çeşitli kamu kurumlarına belirli amaçlar için tahsis edilen yerlerde hiçbir çalışmanın ve tesisin yapılmadığı, ancak tahsislerin iki yıldan daha fazla süre geçmesine rağmen halen devam ettiği,
- Büyükşehir belediyesinin diğer kamu kurumlarına mevzuata aykırı olmasına rağmen “*sosyal tesis ve konut alanı*” olarak tahsisat yaptığı, tespit edilmiştir.

Buna göre;

- Kamu kurumu olmayan derneklere tahsisat yapılmaması, hizmeti yürüten ilgili kamu kurumlarına tahsisatın yapılması gerekmektedir,
- Türk Telekom A.Ş.'ne sosyo-kültürel tesis amacıyla tahsis edilen yerin amacı dışında dükkan ve telekom santral yeri olarak kullanıldığı ve söz konusu kurumun artık özel bir şirket olmasından dolayı tahsisatın iptal edilip, kira sözleşmesi yapılması gerekmektedir,

- İlçe belediyelerine veya çeşitli kamu kurumlarına belirli amaçlar için tahsis edilen yerlerin bazılarında yasal süreler geçmesine rağmen tahsis amacına yönelik herhangi bir çalışma yapılmadığından tahsislerin iptal edilmesi gerekmektedir,
- Büyükşehir belediyesinin diğer kamu kurumlarına mevzuata aykırı olmasına rağmen “sosyal tesis ve konut alanı” olarak tahsis ettiği yerlerin tahsisatını iptal edilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizce tahsis edilen taşınmazların yerinde kontrolleri yapılmış olup, tahsis amacına uygun olarak kullanılmadığı tespit edilen taşınmazlar için Belediyemiz Meclisine tahsis iptali için gerekli kararın alınması yönünde çalışmalar başlatılmıştır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususların düzeltilmeye başlandığı belirtilmiştir.

BULGU 16: Kuruma Ait Bazı Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesine ait taşınmazlardan bazılarının cins tashihlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinde;

“...

b) Cins tashihi: Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi,

...” denilmektedir.

Aynı yönetmeliğin “Cins Tashihlerinin Yapılması” başlıklı 10 uncu maddesinde;

“Kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınır. Kamu idareleri taşınmazların cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar.

Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz

maliki idareye aittir. Ancak cins tashihiine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin mali yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır.” Denilmektedir.

Mevzuat hükümlerine göre belediyeye ait olan taşınmazlardan cinsi değişenlerin tapu kayıtları da aynı şekilde düzeltilmelidir. Ancak yapılan incelemede toplam kayıtlı değeri 93.384.495,17 TL taşınmazların cinsleri değişmesine rağmen cins tashihiyelerinin yapılmadığı görülmüştür. Söz konusu taşınmazların tapu kayıtlarının fiili durumlarına göre düzeltilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz mülkiyetinde bulunan ve cins tashihi yapılması gereken taşınmazlar için gerekli çalışmalar başlatılmış olup, süreç devam etmektedir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususların düzeltilmeye başlandığı belirtilmiştir.

BULGU 17: Belediyeye Ait Taşınmazların Spor Kulübüne Tahsis Edilmesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Belediye Spor Kulübüne mevzuata aykırı olarak bazı gayrimenkullerin tahsis edildiği ayrıca bunlara ilişkin gelirlerin de spor kulübü tarafından tahsil edildiği tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde belediyelerin kendilerine ait taşınmazları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebileceği veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebileceği belirtilmiştir. Madde hükmünden anlaşılacağı üzere belediyelerin taşınmaz tahsisatı yapabileceği kurumlar arasında spor kulüpleri bulunmamaktadır.

Ayrıca spor kulübünün söz konusu taşınmazlardan 2016 yılında toplamda 830.128,10.- TL tutarında gelir elde ettiği tespit edilmiştir. Söz konusu taşınmazların ve bu taşınmazlardan elde edilen gelirlerin spor kulübüne tahsisinin yapılmasının mevzuata aykırı olduğu mütalaa edilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyeye ait taşınmazların Spor Kulübüne tahsisinin 5393 Sayılı Belediye Kanununun 75'inci maddesinde Belediyenin tahsis yapabileceği kurumlar arasında spor kulüplerinin bulunmadığı, Ayrıca spor kulübünün tahsis konusu

taşınmazlardan 2016 yılında toplam 830.128,10-TL tutarında gelir elde ettiğinin tespit edildiği, spor kulübüne tahsis edilen taşınmazların ve bu taşınmazlardan elde edilen gelirin spor kulübüne tahsisinin yapılmasının mevzuata aykırı olduğu bulgusu belirtilmiştir.

Tahsise ilişkin Meclis Kararları ve protokoller incelendiğinde, tahsis işleminin 5393 Sayılı Belediye Kanununun 75. maddesine dayandırılmadığı, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. maddesinin (m) bendi ile 5393 sayılı Kanunun 14/p bendine dayandırıldığı anlaşılmaktadır.

5216 Sayılı Kanunun 7. maddesinin “Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumluluklarının” gösterildiği 1. fıkrasının (m) bendi “Büyükşehir’in bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işletletmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdi yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara, teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere belediye meclis kararıyla ödül vermek.” hükmü yer almaktadır.

5393 Sayılı Belediye Kanununun 14. maddesinin b) bendinde mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; “Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir...” hükmü ile amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapılması ile gerekli desteğin sağlanması hususları Büyükşehir Belediyesinin görev yetki ve sorumluluğu olarak açıkça belirlenmiştir.

Amatör spor kulüplerinin en büyük ihtiyacı ise faaliyetlerini yürütebilecekleri spor

alanlarıdır. Tahsis edilen alanlar tamamen bu ihtiyacın karşılanmasına yönelik olup spor tesisi ve alanı niteliğindeki taşınmazlardır. Tahsis konusu taşınmazlar gelir getirici özelliği olan restoran, kafeterya, çay bahçesi, otopark, büfe vb. bir tesis değildir.

Dernekle yapılan protokolün 5 /bç maddesinde “5393 sayılı Belediye Kanununun 14. maddesi b bendinde “gerekli destek kapsamında” derneğin tüzüğünde belirtilen faaliyetleri için gerekli olan İzmir Büyükşehir Belediyesine ait spor tesis alanlarını ve taşınmazları kullanımı için Derneğe tahsis suretiyle destek sağlanacaktır. Dernek kendisine tahsis elden spor tesisleri alanları ve taşınmazları tüzüğünde belirtilen amacına yönelik olarak kullanacaktır. “ hükmü bulunmaktadır.

Görüleceği üzere spor kulüne yapılan tahsislerin dayanağı 5216 Sayılı Kanunun 7/m ve 5393 Sayılı Kanunun 14/b maddesi hükümleridir.

Öte yandan Spor Kulübüne 5393 Sayılı Belediye Kanununun 75. madde hükmü kapsamında taşınmaz tahsisi yapılması da hukuken mümkündür. Zira amatör spor kulüplerinin hukuki statüsü “Dernek” olup 5393 Sayılı Kanunun 75. maddesinin (c) bendi içeriğine göre bir ortak hizmet projesi yapılması ve bu proje kapsamında taşınmaz tahsisi öngörülmesi olanaklıdır. Ancak, Kanun koyucu hukuki statüsü “dernek” olan “amatör spor kulüplerine” yönelik olarak yukarıda değinilen özel hükümleri ihdas ederek, bunlara nakdi ve aynı yardım yapılmasını ve gerekli desteğin sağlanmasını açık ve özel bir biçimde hükme bağlamıştır. Bu nedenle bu hükümlere dayanılarak mahalli müşterek nitelikli olup Belediyenin görev, yetki ve sorumluluk alanına giren faaliyetlerde kullanılmak üzere amatör spor kulübüne taşınmaz tahsis edilmesinin hukuki dayanağının olmadığı ileri sürülmesi mümkün görülmemektedir.

Bulguda 830.128,10-TL tahsis edilen taşınmazlardan elde edilen gelirler olarak ifade edilmiştir. Bu saptama da hatalıdır. Şöyle ki; Söz konusu gelirlere ilişkin tablo incelendiğinde bunların spor okulları, halı saha, tenis kortu, kondisyon, masa tenisi, futbol sahası kullanımları nedeniyle spor okulu kursiyerleri ile tesisleri kullananlar tarafından verilen bağış gelirleri olduğu anlaşılmaktadır. Spor okullarında görevlendirilen eğitmenlere yapılan ödemeler ile söz konusu tesislerin işletilmesinde görev alan diğer personel giderleri, Spor okulları Malzeme giderleri, Spor okullarına ilişkin reklam ve tanıtım giderleri, spor okulları spor sahaları için yapılan bakım onarım giderleri, spor okulları (jimnastik) salon kullanım

bedelleri, yine spor okullarına ilişkin organizasyon giderleri ile haberleşme ve büro giderlerinin toplamının 2.404.147,75 TL tutarına ulaştığı gözetildiğinde, Derneğin harcamalarının söz konusu alanlardaki faaliyetler nedeniyle elde ettiği bağış gelirlerinin çok üzerinde olduğu açıkça görülmektedir.

Yine 2016-2017 döneminde bu alanlarda pek çok branşta düzenlenen spor okullarına ilişkin faaliyetlerde, 74 Eğitimci ve 39 personel ile 26.068 öğrenciye spor yapma imkanı sağlanmış olması da Belediyemizin Spor Kulübü Derneği ile yaptığı protokolün ne denli başarılı sonuçlar doğurduğunu açıkça göstermektedir.

Sonuç itibarıyla; Spor Kulübüne yapılan spor alanı ve tesisleri tahsis işleminin hukuki dayanağı bulunduğu gibi tahsis konusu alan ve tesisler tamamen tahsis amacına yönelik olarak gerek protokol hükümleri ve gerekse Derneğin Tüzüğüne uygun olarak kullanılmakta olup hukuka aykırı bir husus bulunmadığı değerlendirilmektedir." denilmiştir.

Sonuç olarak Bulguda; İzmir Büyükşehir Belediyesine ait bazı gayrimenkullerin Belediye Spor Kulübüne mevzuata aykırı olarak tahsis edildiği ayrıca bunlara ilişkin gelirlerin de spor kulübü tarafından tahsil edildiği ve yapılan tahsisin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesine aykırılık teşkil ettiği belirtilmiştir.

Sorumlular bulguya ilişkin olarak verdikleri cevapta; taşınmazların spor kulübüne 5393 sayılı Kanun'un 75 inci maddesi çerçevesinde tahsis edilmediğini, aynı Kanun'un 14/b ve 5216 Kanun'un 7/m maddeleri çerçevesinde tahsis edildiğini ifade etmişlerdir.

5393 sayılı Kanun'un 14/b ve 5216 sayılı Kanun'un 7/m maddelerinde özetle belediyelerin gerektiğinde sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verebileceği, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapabileceği ve gerekli desteği sağlayabileceği yer almaktadır.

Görüleceği üzere söz konusu hükümlerde belediyelerin spor kulübüne taşınmaz tahsis edilebileceğine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Zira tahsis hükümleri bulgumuza dayanak teşkil eden 5393 sayılı Kanun'un 75 inci maddesinde açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bulguda da yer verildiği üzere 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde belediyelerin kendilerine ait taşınmazları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahalli idareler ile

diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredileceği veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edileceği belirtilmiştir. Madde hükmünden anlaşılacağı üzere belediyelerin taşınmaz tahsisatı yapabileceği kurumlar arasında spor kulüpleri bulunmamaktadır.

Diğer taraftan sorumlular 75 inci madde hükmü uyarınca ortak hizmet projesi kapsamında derneklere tahsis yapılabileceğini ve spor kulübünün dernek olması dolayısıyla taşınmaz tahsisinin mümkün olduğunu belirtmişlerdir.

Ancak mezkur madde hükmü ortak hizmet projesini farklı bir bentte düzenlerken taşınmaz tahsisini farklı bir bentte düzenlemiş ve lehine tahsis yapılabilecekleri mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere tahdidi olarak saymıştır. Sayılanlar arasında ise dernekler bulunmamaktadır.

Ayrıca bulguda; spor kulübünün söz konusu taşınmazlardan 2016 yılında toplamda 830.128,10.-TL tutarında gelir elde ettiği belirtilmiştir. Sorumlular savunmalarında; 830.128,10.-TL gelir elde edilmesine karşın 2.404.147,75.-TL gidere katlanıldığını ifade etmişlerdir. Söz konusu gider fazlalığı belediyeye ait olmayıp spor kulübü derneğine aittir. Bu itibarla ilgili derneğin tahsis edilen yüksek değerli taşınmazları zararına işletmesi de kendisine ait bir sorumluluktur.

Buraya kadar yapılan açıklamalar uyarınca mevzuata aykırı olarak yapılan taşınmaz tahsislerinin iptal edilerek, söz konusu taşınmazlardan elde edilen gelirlerin belediyeye aktarılması gerektiği mütalaa edilmektedir.

BULGU 18: Yeniden İhale Yapılmadan Gayrimenkul Kiralama Sürelerinin Uzatılması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce kiraya verilen bazı taşınmazların kiralama süreleri dolduğu halde, kiralama sürelerinin mevzuata aykırı olarak uzatıldığı tespit edilmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Kiralama Takip Şube Müdürlüğü bünyesinde 31.12.2016 tarihi itibarıyla 721 adet taşınmazın kiraya verildiği görülmüştür.

Bu taşınmazların;

-187 adedinin 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un "Geçiş hükümleri" başlıklı geçici 1'nci maddesinin 4'ncü bendinde yer alan "*toptancı hallerinde tahsisli işyerleri, mevcut tahsis sahiplerine kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren hiçbir işleme*

gerek kalmaksızın on iki yıl süre ile kiralanmış sayılır.” hükmü kapsamında ilgili komisyonculara,

-38 adedinin 5258 sayılı Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkındaki Kanun'un “Kamuya ait taşınmazların kullanımı” başlıklı 4’ncü maddesinde yer alan “Hazine, belediye veya il özel idaresine ait taşınmazlardan aile sağlığı merkezi olarak kullanılması uygun görülenler, Maliye Bakanlığı, belediye veya il özel idarelerince bu amaçla kullanılmak üzere doğrudan aile hekimine kiraya verilebilir.” hükmü kapsamında ilgili Aile Hekimlerine,

-97 adedinin 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 26’ncı maddesinin “Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 08/09/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir.” hükmü kapsamında meclis kararı ile Belediye şirketlerine,

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın kiraya verildiği görülmüştür.

Yukarıda sayılan istisnai hükümlerin dışında kalan 399 adet taşınmazdan 103 tanesi de 2014 yılı ve sonrasında 2886 sayılı Kanun hükümleri uyarınca Belediye Encümeni tarafından 3 yıllık sözleşme imzalanmak suretiyle kiraya verilmiş olup, kiracılarının yasal kiracılık hakları devam etmektedir.

Kalan 296 adet gayrimenkulden, 40 adedinin 1980’li yıllarda, 88 adedinin 1990’lı yıllarda, 83 adedinin 2000’li yıllarda, 27 adedinin 2010 yılında, 30 adedinin 2011 yılında, 15 adedinin 2012 yılında, 13 adedinin 2013 yılında kiraya verildiği, ancak bunların gerek ihalelerinde gerekse kira sözleşmelerinde belirtilen kiralama sürelerinin dolduğu görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 1.maddesinde, Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu kanundaki yazılı hükümlere göre yürütüleceği; 64.maddesinde, kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresinin on yıldan çok olamayacağı ve özel idare ve belediyeler için kendi özel kanunlarının uygulanacağı, üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedelinin her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edileceği hükümlerine yer verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun Belediye Meclisinin görev ve yetkilerinin

düzenlendiği 18/e maddesinde;

“Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek.”

Belediye Encümeninin görev ve yetkilerinin düzenlendiği 34/g maddesinde;

“Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.” hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; belediye taşınmazlarının kiralanabilmesi ancak 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri doğrultusunda ihale yöntemi ile gerçekleştirilebilecektir. Ayrıca; 3 yıla kadar olan kiralamalarda Belediye Encümeni, 10 yıla kadar olan kiralamalarda Belediye Meclisi yetkilidir. Bununla birlikte; bir önceki ihalede ve kira sözleşmesinde öngörülen sürenin dolmasını müteakip, aynı gayrimenkulün tekrar kiralanabilmesi için 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu uyarınca yeniden ihale yapılması şarttır.

Buna göre; İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin mülkiyetinde bulunan kiralamaya elverişli gayrimenkullerinden 296 adedinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine riayet edilerek açık ihale usulü ile kiraya verilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizce kiraya verilen bazı taşınmazların kiralama süreleri dolduğu halde, kiralama sürelerinin mevzuata aykırı olarak uzatıldığı tespit edilmiş ve bu kapsamdaki 296 adet taşınmazın 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu hükümlerine riayet edilerek açık ihale usulü ile kiraya verilmesi gerektiği bildirilmiştir.

Bulgu maddesi doğrultusunda, Belediyemiz mülkiyetinde ve tasarrufunda olan taşınmazların kira sözleşmelerinde belirtilen süreler dolmuş olduğu halde Belediyemiz ile aktif kiracılık ilişkisi devam eden kiralık taşınmazların kira sözleşme dönemlerinin sona erdiği tarihten sonraki süreçte ihale yapılmaksızın kira bedeli arttırılmak suretiyle kira uzatması yapılmayarak, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri çerçevesinde yeniden ihalesi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara 2017 yılında dikkat edileceği belirtilmiştir.

BULGU 19: Göztepe Susuzdede Parkı İçerisinde Yer Alan Çok Katlı Otopark ve Mağazanın Mülkiyeti ve Kiralanmasında Sözleşmeye Aykırılıklar Bulunması

Konak Belediyesi'ne ait mağaza ve katlı otoparkın mevzuata aykırı olarak devir alınarak kiraya verildiği tespit edilmiştir.

Konak Belediyesi ile ortak mülkiyette olan Göztepe Susuzdede Çok Katlı Otopark ve Mağazası, 01.01.2000 tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından bir belediye şirketi olan TANSAS A.Ş.'ye kiralanmıştır. TANSAS A.Ş.'nin özelleşerek MİGROS A.Ş.'ye devriyle birlikte anılan tesisin kiralanması da devredilmiştir. Ortak mülkiyetteki bu taşınmazın otopark kısmının, kiracı MİGROS A.Ş. tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi şirketi olan İZELMAN A.Ş. ye kiralandığı görülmüştür.

Belirtilen alanda 946 ada 2 parselde 4392 m2, 10 parselde 207 m2, 11 parselde 921 m2 olmak üzere toplam 5520 m2 taşınmaz bulunmaktadır.

Yukarıda anılan mağaza ve çok katlı otopark arsa vasfında olup üzerine kurulduğu arazi Konak Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve 3. şahıslara aittir. Bu arazi üzerine Konak Belediyesi tarafından 1992 yılına kadar üç defa olmak üzere yatırım yapılarak söz konusu binalar yapılmıştır.

Mülkiyeti İzmir Büyükşehir Belediyesine ait İpekyolu Restaurant-Çay bahçesi tesisleri kullanım, işletme ve tasarruf hakları yukarıda belirtilen taşınmaz üzerindeki hakkına karşılık olarak Konak Belediyesi'ne 12.04.1995 tarihli protokol ile devredilmiştir.

10.02.2005 tarih ve 185 numaralı Konak Belediyesi Encümen Kararıyla, mülkiyeti Konak Belediyesine ait Susuzdede Katlı Otopark ve Mağaza binası ile mülkiyeti İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait İpekyolu Restaurant-Çay bahçesi tesisleri kullanım, işletme ve tasarruf haklarının devir edilmesine dair 12.04.1995 tarihli protokol iptal edilmiştir.

İpekyolu Restaurant-Çay bahçesi tesisleri 03.05.2005 tarihinde Konak Belediyesi tarafından boş olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne teslim edilmiştir. İptal edilen protokolün sonucu olarak; Konak Belediyesi tarafından, 15.06.2005 tarihli yazısı ile Susuzdede Katlı Otopark ve Mağaza binasının devri istenilmiştir. Belirtilen yazıda Konak Belediyesi'nin tesisler için yaptığı harcamaların 2005 yılı güncellenmiş tutarıyla 7.810.448,75 TL olduğu belirtilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin 1. bendinde "Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek" Büyükşehir belediyelerinin görev ve yetkisi olarak belirlenmiştir.

Büyükşehir Belediyesi denetiminde işletilmekte olan tesisin, sonraki işletme ve kiralama işlemleri Belediye tarafından yürütülmesi kaydıyla, elde edilecek gelir ve yapılacak giderlerin %50 oranında ortaklaşa olarak Belediyeler arasında paylaşımına ilişkin hususlar tekrar bir protokole bağlanmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi; Konak Belediyesi'nin 2016 yılı güncellenmiş rakamları ile 16.209.464,31 TL para harcadığı tesisleri, "otopark işleri büyükşehir belediyesinin işi olduğu iddiasıyla zilyetliğini almıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi söz konusu tesisi 01.01.2000 tarihinde bir belediye şirketi olan TANSAS A.Ş.'ye kiralanmıştır. Kira sözleşmesi hem mağazayı hem de katlı otoparkı kapsamaktadır. Ancak söz konusu şirket daha sonra özelleşerek MİGROS A.Ş.'ye devretmiştir. Sözleşmenin tarafları ve niteliği (belediye şirketinden özel bir şirkete) değişmiş olmasına rağmen büyükşehir belediyesi mağazanın kullanımı ile birlikte çok katlı otoparkı da MİGROS A.Ş.'ye devretmiştir.

MİGROS A.Ş. de söz konusu katlı otoparkı İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bir şirketi olan ve işi 3. kişilerden otopark geliri elde etmek olan İZELMAN A.Ş.'ye kiralamıştır. İZELMAN A.Ş. mülkiyeti ve her türlü hakkı belediyeye ait olan otoparklar için MİGROS A.Ş.'ye 2016 yılında 103.398,00 TL 2002 yılı Aralık ayından itibaren de toplam 1.308.951,80 TL kira bedeli ödemiştir. İZELMAN A.Ş. mülkiyeti belediyeye ait olan otoparkı özel şirketten kiralayıp (MİGROS A.Ş.) bu otoparkı da nihai kullanıcılara kiralamaktadır.

MİGROS A.Ş. tarafından 2016 yılı için Konak Belediyesine 347.567,22 TL ve Büyükşehir Belediyesi'ne de 347.567,22 TL olmak üzere toplam 695.134,44 TL kira bedeli ödemektedir. Büyükşehir Belediyesi şirketi olan İZELMAN A.Ş. de MİGROS A.Ş.'ye 2016 yılı için 103.398,00 TL kira ödemiştir.

Konak Belediyesi'nin onayı alınmadan yapılan kiralama işlemi yasal dayanaktan yoksun olduğu gibi, kiralanın taşınmazın kısmi olarak da kiracı MİGROS tarafından bir başka kiracıya kiralanması da kira sözleşmesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Büyükşehir Belediyesi'nin tasarrufuna aldığı taşınmazı şirketine direkt kiralaması mümkün olduğu halde MİGROS A.Ş. vasıtasıyla kiralaması muvazaalı olarak değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, cins tashihi yapılmayan taşınmazın mülkiyeti Büyükşehir Belediyesi

muhasebe kayıtlarında 6.987.715,04 TL değerinde arsa olarak görünmektedir.

Buna göre;

Söz konusu taşınmazın mülkiyeti Konak Belediyesi'ne ait olduğundan hukuki ihtilaf doğuracak bu tasarrufun Büyükşehir Belediyesi'ne maddi olarak sorumluluk getireceğinden (yıllardır alamadığı otopark gelirlerinin ödenmesi) tapu kayıtlarında gerekli işlemlerin yapılması,

Mağaza ve katlı otoparkın birbirinden ayrıştırılması, yalnızca mağazanın MİGROS A.Ş.'de kiralık olarak kalması, böylece İZELMAN A.Ş.'nin MİGROS A.Ş.'ye yaptığı muvazaalı kira ödemelerinin ortadan kaldırılması için yeni bir protokolün yapılmasının zorunlu olduğu mütalaa edilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Göztepe Susuzdede Çok Katlı Otopark ve Mağazanın birbirinden ayrıştırılması, mağazanın MİGROS AŞ. 'de kiralık olarak kalması ve tesisin işletilmesine ilişkin yeni bir protokolün yapılması gerektiği bildirilmiştir.

Göztepe Susuzdede Çok Katlı Otopark ve Mağazanın bulunduğu alan içerisinde kalan 946 ada, 2, 10 ve 11 nolu parseller Belediyemiz mülkiyetinde olup, alan üzerindeki mevcut tesis ise Konak Belediyesince inşa ettirilmiştir.

Söz konusu tesisin işletilmesine ilişkin olarak Konak Belediyesi ile Belediyemiz arasında tanzim edilen işletme protokolü çerçevesinde, tesisten (otopark mağaza) alınan yıllık kira bedelinin %50'si MİGROS AŞ. tarafından Konak Belediyesine ve %50'si Belediyemize ödenmektedir.

2016 Mali Yılı Dış Denetim Raporu'nun Bulgu 38. maddesinde belirtilen hususlar dikkate alınarak, konunun Konak Belediyesi ile Belediyemiz arasında yeniden değerlendirilmesi en kısa sürede yapılarak çözüme kavuşturulacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususların İzmir Büyükşehir Belediyesi ile Konak Belediyesi arasında yeni bir protokole bağlama çalışmalarının başladığı belirtilmiştir.

BULGU 20: Mevzuata Aykırı Olarak Tarımsal Yardımların Yapılması

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından tarımsal kalkınma kooperatiflerine süt soğutma tankları ve zeytinyağı tesisinin yenilenmesi için, ziraat odalarına traktör vs. gibi araçlar için nakdi yardımda bulunulduğu ayrıca çiftçilere canlı hayvan (koyun, keçi vs) ile

incir/zeytin kasası olmak üzere aynı yardımda bulunulduğu tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçelerden Yardım Yapılması" başlıklı 29'uncu maddesinde açık bir şekilde; gerçek veya tüzel kişilere kanuni dayanağı olmadan kamu kaynağı kullandırılmayacağı, yardımda bulunulamayacağı veya menfaat sağlanamayacağı belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Tanımlar başlıklı 3 üncü maddesinde Belediyenin; belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda yapılan ayni ve nakdi yardımların mahalli müşterek ihtiyaç olmadığı açıktır.

Diğer taraftan İzmir Büyükşehir Belediyesi Eğitime Destek ve Sosyal Dayanışma Yönetmeliği incelenmiş ve sosyal yardım kapsamında yukarıda belirtilen nakdi ve ayni yardımların yapılabilmesine ilişkin bir hükme rastlanılmamıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7 nci maddesinde (Ek fıkra: 12/11/2012-6360/7 md.) Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabileceği yer almakla birlikte, söz konusu hükümle verilen yetkinin sınırsız kabul edilmesi mümkün değildir. Zira hükümde hizmet ve faaliyet olarak yetki sınırı belirtilmiştir. Nakdi veya ayni olarak doğrudan yapılan bir yardımın hizmet ve faaliyet olarak değerlendirilemeyeceği mütalaa edilmektedir. Sosyal yardımların nasıl yapılacağı Yönetmelikle belirtilmiştir. Yönetmelikte belirtilen usullere aykırı olarak 10.241.533,81.-TL tutarındaki yardımın yapılması da mümkün görülmemektedir.

Dolayısıyla, belediyenin; kooperatiflere, meslek odalarına ve çiftçilere istediği kadar nakdi veya ayni yardımda bulunmasının, mevzuatla uyarlılığı bulunmamaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Bulguda İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından tarımsal kalkınma kooperatiflerine süt soğutma tankları ve zeytinyağı tesisinin yenilenmesi, ziraat odalarına traktör vs. gibi araçlar için nakdi yardımda bulunulduğu ve çiftçilere canlı hayvan (koyun,keçi vs.) ile incir/zeytin kasası olmak üzere aynı yardımda bulunulduğunun tespit edilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7 nci maddesinde (Ek Fıkra 12/11/2012-6360/7 md) Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabileceği yer almakla birlikte, söz konusu hükümlerle verilen yetkinin sınırsız kabul edilmesinin mümkün olmayacağı, zira hükümlerde hizmet ve faaliyet olarak yetki sınırının belirtildiği, nakdi veya ayni olarak doğrudan yapılan bir yardımın hizmet ve faaliyet olarak değerlendirilemeyeceğinin mütala edildiği, dolayısıyla Belediyemizin kooperatiflere, meslek odalarına ve çiftçilere istediği kadar nakdi veya ayni yardımda bulunmasının, mevzuatlara uyarlılığının bulunmadığı bildirilmiştir.

6360 sayılı yasanın ilgili maddelerinin 30 Mart 2014 tarihinde yürürlüğe girmesiyle 5216 sayılı yasanın 7 nci maddesine eklenen Ek fıkra ile Büyükşehir Belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasına "Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilirler" hükmü eklenmiştir.

5216 sayılı yasanın 5 inci maddesi gereği Büyükşehir Belediye sınırlarının bütün şehir olmasıyla görev alanları genişleyen, görev, yetki ve sorumlulukları artan Büyükşehir Belediyemizde, 10 Nisan 2014 tarih ve 28968 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren " Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri norm kadro ilke ve standartlarına dair yönetmelikte değişiklik yapılmasına ilişkin yönetmeliğin" 12 inci maddesi gereği Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 30/04/2014 tarih ve 394 nolu kararı (Ek: 16/1) ile Büyükşehir Belediyemiz teşkilat şeması yenilenmiş ve yeni kurulan birimler arasında " Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı" da yerini almıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi;

1- 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesi (a) bendinde: Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak,

2- Tarımın devamlılığı, geliştirilmesi, kalitenin ve farkındalığın artırılması, tarımdaki istihdamın korunması ve artırılması, kent merkezine göçün önlenmesi, kırsal turizmin ve ticaretin geliştirilmesi,

3- 6360 Sayılı Yasanın 3 üncü Maddesinin 2 inci fıkrası; Mevzuatla İl Özel İdarelerine yapılan atıflar bu kanun kapsamında tüzel kişiliği kaldırılan İl Özel İdareleri için ilgisine göre bakanlıklara, bakanlıkların bağlı veya ilgili kuruluşları ile bunların taşra teşkilatına, hazineye, valiliklere, büyükşehir belediyelerine ve bağlı kuruluşlarına veya ilçe belediyelerine yapılmış sayılır. Tüzel kişiliği kaldırılan il özel idarelerine 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve diğer mevzuatla verilmiş olan yetki, görev ve sorumluluklar ilgisine göre

bu kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılır ve yerine getirilir.....der. Bu itibarla 6360 Sayılı yasa ile İl Özel İdarelerinin kapanması, yereldeki görevlerinin belediyelere devredilmesi, belediyelere tarımsal hizmet ve faaliyet yetkilerinin verilmesi ve kısıtlayıcı ibare içermemesi,

4- 6360 Sayılı Yasanın Geçici 1 inci Maddesinin 18 inci fıkrası; Bu kanunun 1 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında belirtilen illerdeki belediyeler yetkili organlarının kararıyla bu kanunla sorumluluk alanlarına dahil edilen yerleşim yerlerine yetkisi dahilindeki her türlü yatırım ve hizmeti götürebilir. Der,

5- Tarım Bakanlığının belediyelerin kooperatifler ve bölge birlikleriyle ortak projeler yürütebilecekleri ve protokol yapabilecekleri konusunda uygunluk görüşü vermesi (Ek: 16/2)

6- Ziraat Odalarının kamu kurumu niteliğinde meslek odası olması sebebiyle çiftçi örgütleriyle iş birliği kapsamında faaliyetlerde buluna bileceği ve kırsaldaki üreticiye hizmetler götürebileceği kanaatine varılmıştır.

5216 sayılı yasanın 7 nci maddesi Ek fıkrasında “ Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilirler” hükmünün herhangi bir uygulama yönetmeliği yayınlanmamıştır. Dolayısıyla bu yetkinin sınırsız olduğu düşünülmemekle birlikte, hizmet ve faaliyet olarak değerlendirildiğinde de hizmet ve faaliyetin konu ve kapsamının belirtilmediği, dolayısıyla belediyenin görevlerinin önemli kısmının hizmet ve faaliyetlerden oluştuğu düşünüldüğünde de kanun hükmünde bir sınırlama olduğu görülememiştir. Buna rağmen belediyemizce kırsalda tarım ve hayvancılıkla ilgili yürütülen tüm çalışmalar kamu yararı, İzmir tarımı, kırsal turizmi ve ticareti, çevresel koşulları ve Büyükşehir Belediyesinin bütçesi, belediye kaynaklarının mahalli ve müşterek olmak koşulu ile ve verimli kullanılması göz önüne alınarak Tarımsal Hizmetler Dairesi başkanlığı Yönetmeliği ve Meclis kararlarıyla(oy birliğiyle) belli kriterlere bağlanarak sınırlandırılmıştır, kanun hükmü sınırsız kullanılmamıştır.

Bu itibarla hizmet ve faaliyetlerin sınırını belirlemek amacıyla, özellikle kooperatifler, birlikler ve ziraat odaları gibi çiftçi örgütleri ile tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla ortak projeler ve uygulamaların yapılabilirliği konusunda ilgili kurumdan, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının (03/12/2014 tarih ve 345 sayılı yazısı (Ek-2)) görüşü doğrultusunda ve 5393 sayılı yasanın Madde-15 (a) bendi, 5216 sayılı yasanın madde-7 Ek fıkrası ve 6360 Sayılı Yasanın 3 üncü Maddesinin 2 inci fıkrası ve Geçici 1 inci Maddesinin 18 inci fıkrası hükümleri doğrultusunda, İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığının çalışma, usul ve esasları hakkında yönetmelik hazırlanarak, Büyükşehir

Belediye Meclisinin 18/11/2015 tarih ve 05-1184 sayılı kararı (Ek: 16/3) ile yürürlüğe girmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi başkanlığının görev, yetki ve sorumluluklarında;

Madde-5 (1) (b) Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak, tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla, bu kapsamda belediye başkanı tarafından verilen görevlerin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını sağlamak, Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, muhtarlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, sivil savunma örgütleri, ziraat odaları ve kooperatiflerle ortak veya ayrı projeler geliştirerek uygulamak veya uygulanmasını sağlamak, bunlar arasında işbirliği ve eşgüdümü sağlamak, teknik, yasal/idari alt yapının oluşturulması için çalışmalar yapmak, Belediye Başkanlığı Makamınca Onaylananların uygulamasını yapmak.

(f) Tarımsal ve Hayvansal üretim alt yapısının modernizasyonunu ve ortak teknoloji kullanımına yönelik projeler yapmak.

(h) Bitkisel, hayvansal ve su ürünleri mahsullerinde üretim kaynaklarının en iyi biçimde kullanılması, verimliliğin artırılması, ürünlerin çeşitlendirilmesi, kalitenin yükseltilmesi ve söz konusunu mahsullerin değerlendirilmesi, işlenmesi, muhafaza edilmesi, ambalajlanması ve pazarlaması sırasında gerekli her türlü çalışmaları yapmak, yaptırmak, teknik destek vermek ve projeler hazırlamak.

(i) Hazırlanan projelerin gerektirdiği tesisleri yapmak veya yaptırmak, çiftçilerin üretimle ilgili araç, gereç ve diğer tarımsal girdi ve ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olmak, ortak makine parkı kurmak, kurdurmak.

(k) İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde, tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunmak. Bu konularla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, sivil toplum örgütleri, muhtarlıklar, ziraat odaları ve kooperatiflerle işbirliği yapmak ve bağlı bulunduğu yasalar çerçevesinde uygulamak veya uygulanmasını sağlamak. Konularındaki görevler yer almıştır.

Bu görev ve sorumluluklarla, Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı İzmir ilinde tarım ve hayvancılığı destekleyerek kırsaldaki özellikle küçük ölçekli çiftçilerin, üretimlerinde verimi, kaliteyi ve ürün çeşidini artırırken, çiftçinin girdilerininide azaltacak mekanik ve teknolojik imkanlarla da buluşturmak amacıyla üniversitelerin yansıra üreticilerin müşterek menfaatlerinin sağlanmasına yönelik faaliyet gösteren tarımsal kalkınma kooperatifleri, üretici

birlikleri ve ziraat odaları ile ortak işbirliği protokolleri doğrultusunda hazırlanan projeler uygulamaya konulmuştur.

Bu projelerle amaç kırsaldaki üreticinin refahını yükselterek üretime devam etmesini sağlamak ve metropolde yaşayan insanların da yeterli, sağlıklı ve güvenilir gıdaya ulaşmasını sağlamaktır. Bu projelerden;

BULGU 21: Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerine süt soğutma tankları desteği sağlanması:

Ülkemizdeki tarımsal üretim havzalarının önemlilerinden üç tanesi (Küçük Menderes, Bakırçay, Gediz) İzmir il sınırları dâhilindedir. İlde yaygın olan hayvancılıkla İzmir bugün Türkiye’de süt üretimi açısından 2 inci sırada yer almaktadır. İnsan beslenmesi için önemi tartışılmaz olan sütün çabuk bozulan bir yapıya sahip olması nedeniyle, üretiminden tüketimine kadar geçen aşamalarda uygun koşullar altında muhafaza edilmesi gerekir.

Kırsalda özellikle ilçe merkezlerine uzak köylerdeki üreticilerin sütlerinin toplanması sürecinin uzaması durumunda, sütte artan bakteri sayısı ile kalite düşmekte ve dolayısıyla tüketiciye ulaşan sütün sağlıksız hale gelmesine neden olmaktadır. Bunu önlemek için sütün en kısa sürede soğuk zincire dahil olması gerekmektedir. Bu tür imkanları kısıtlı olan üretici kooperatiflerine hazırlanan işbirliği protokolü ile süt soğutma tankı konusunda destek olarak üreticinin ihtiyaç duyduğu soğuk zincir hizmeti faaliyete geçirilmiş oldu. Bu sayede 4 0C de muhafaza edilen sütün hijyen koşullarının sağlanmasıyla üreticiye emeğinin değer bulması sağlanırken tüketicinin de sağlıklı ve güvenli gıdaya ulaşması sağlanmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi kırsalda ki süt üreticisinin ihtiyaç duyduğu soğuk zincir hizmetini yerine getirecek olan süt soğutma tanklarını, Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri marifetiyle üreticiye ulaştırmayı hedeflemiştir. Bu kapsamda işgal alanı hayvancılık ve süt olan ve sütte soğuk zinciri kurmaya imkanı olmayan kooperatiflere üye küçük ölçekli çiftçilerin mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclisinin kararları ile onanan işbirliği protokolleri kapsamında süt tankı desteği sağlanmıştır.

Tarımsal Kalkınma kooperatifleri ile yapılan bu işbirliği protokolünün süresi 4 (dört) yıl olup her altı (6) ayda bir alınacak rapor ve denetimlerle de yapılan desteğin sürdürülebilirliği ve uygulamalardaki kontrolü de takip edilmiş olacaktır.

Benzer hizmetler 6360 sayılı yasa ile kapanan İzmir İl Özel İdaresi tarafından da İzmir köylerinde muhtarlık tüzel kişilerine ve kooperatiflere süt toplama merkezlerinin kurulması da dahil süt soğutma tankları desteği sağlanmıştır.

BULGU 22: S.S Gödence Tarımsal Kalkınma Kooperatifi zeytinyağı tesisinin yenilenmesi;

Bu çalışmayla İzmir'in en önemli tarımsal ürünlerinden olan zeytinde, zeytinyağı üretiminin ve kalitesinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi amacıyla; sağlıklı, çevreye dost, sürdürülebilir tarımsal üretimin yaygınlaştırılması ve kırsal kalkınmanın artırılması için mevcut üretim sistemlerinin iyileştirilmesi, yeni ürün ve üretim sistemlerinin yaygınlaştırılması, tarımda istihdam alanları yaratarak kırsal alanda yaşayan genç nüfusun kentlere göçünün önlenmesi, mevcut üretici birlik ve kooperatiflerinin aktif hale getirilmesi, kooperatifler arasında işbirliğinin sağlanması, birlik ve faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla kırsalda üretilen ürünlerin başta İzmir halkı olmak üzere tüketiciye ulaştırılması için “ Kırsal Kesimde Gelir Getirici Faaliyetlerin Desteklenmesi” kapsamında İzmir kırsalındaki ilçeler de zeytinyağı üretimini ve kalitesini arttırmak amacıyla, kooperatifleri destekleyerek zeytinyağı üretiminin yaygınlaştırılması amaçlanmıştır.

Gödence Köyü Tarımsal kalkınma Kooperatifi ile hazırlanan ve “İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 23/09/2016 tarih ve 05-945 sayılı kararı (Ek: 16/4) doğrultusunda “İzmir Büyükşehir Belediyesi ile İzmir ili Seferihisar ilçesi Gödence Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Arasında Kontinü Sistem Zeytinyağı Tesisi Revizyonu ile ilgili İşbirliği protokolü” ile Gödence Köyü Kalkınma Kooperatifinde daha önce kurulan Kontinü Sistem Zeytinyağı tesisinin revizyonu ile üç fazlı mevcut sistemin iki faza düşürülerek kırsal kalkınma kapsamında zeytinyağındaki kalitenin artırılması, su tüketimi, elektrik tüketimi, işçilik gibi giderlerin azaltılması, çevresel kirliliğin önlenmesi ve kapasitenin artırılmasının, desteklenmesine yönelik, faaliyette bulunması ve üreticiye hizmet verilmesi hedeflenmiştir.

Yapılan revizyon ile iki fazlı sistemde üç fazlı sisteme kıyasla 1/3 oranında su kullanılacak ve su tasarrufu sağlanacağı gibi yaklaşık 5 kat daha az atıksu üretilen ve daha az çevre problemine sebep olacaktır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi mevcut tesisin revizyonuna verdiği destekle Gödence ve çevre köylerindeki zeytin üreticisinin mahalli müşterek ihtiyaçlarının karşılanmasına destek olarak üreticinin ürününü işlediği zeytinyağı fabrikasında daha kaliteli, daha verimli, su tüketimi, elektrik tüketimi ve işçilik giderlerinin daha az olduğu dolayısıyla girdileri azalan, kooperatifin, yatırım imkanlarını arttırdığı ve fabrika atıklarının çevreye olan etkisinin azaltıldığı, üretim kapasitesinin yükseltildiği ve tüketicinin de güvenli gıdaya ulaşma yönünde imkanların sağlandığı hizmeti Gödence Tarımsal Kalkınma Kooperatifi marifetiyle ulaştırmış olmaktadır.

Gödençe Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ile yapılan bu işbirliği protokolü gereği her altı (6) ayda bir alınacak rapor ve denetimlerle de yapılan desteğin sürdürülebilirliği ve uygulamalardaki kontrolü de takip edilmiş olacaktır.

BULGU 23: İlçe ziraat odaları ile ortak tarım makineleri parkı kurulması;

İzmir ili kırsalında çiftçilerin üretim imkanlarını arttırmak ve teknolojik ekipmanlarla üretimlerine değer katmak hedefiyle, özellikle küçük ölçekli çiftçilere destek olmak için ilçe ziraat odaları ile işbirliğinde yürütülen bu çalışmayla, temin imkanı olmayan ya da yüksek fiyatlarla makine kirilayarak üretim yapmaya çalışan, özellikle küçük ölçekli çiftçilerin mahalli müşterek ihtiyaçlarının ziraat odaları aracılığı ile kullanacakları makineler sayesinde, girdilerini azaltarak ve teknolojinin geliştirdiği makineleri kullanma imkanları sağlanarak kırsalda ki üreticiyle yerelden kalkınmaya yönelik önemli bir katkı sağlanması amaçlanmıştır.

İzmir'in yoğun bir şekilde tarım yapılan ilçelerinde faaliyet gösteren ve talepte bulunan 18 ilçe ziraat odası (Aliağa, Bayındır, Bergama, Beydağ, Dikili, Foça, Karaburun, Kemalpaşa, Kınık, Kiraz, Menderes, Menemen, Ödemiş, Seferihisar, Selçuk, Tire, Torbalı, Urla) ile hazırlanan ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 18/03/2016 tarih ve 05-299 sayılı kararı (Ek: 16/5) ile onanan "İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı ile İzmir ili 18 ilçe Ziraat Odası Arasında ortak Tarım makineleri parkı kurulmasının desteklenmesi iş ve işlemlerine ilişkin protokolü;

6964 sayılı ziraat odaları ve ziraat odaları birliği kanununun 1 inci maddesi; Ziraat Odaları bu kanunda yazılı esaslar uyarınca meslek hizmetleri görmek, çiftçilerin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, çiftçilik mesleğinin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak, meslek disiplin ve ahlakını kollayıp gözetmek, çiftçilikle iştigal edenlerin mesleki hak ve menfaatlerinin korumak amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Hükmü doğrultusunda hazırlanmıştır.

Ziraat odalarının talepleri değerlendirilirken bölgenin arazi varlığı, ürün deseni ve üretim hacmi gibi konular göz önünde bulundurularak, ilçenin gerçek makine ihtiyacını belirlerken ilçeler arasında eşitliği, bütünlüğü ve standardı sağlamak amacıyla kurulan ortak komisyon ile belirlenmiştir.

18 ziraat odası ile gerçekleştirilen bu çalışma ile kırsalda tarımsal makine ve alet ihtiyacı olan ve bunları dışardan temin etmesi halinde (kiralama veya satın alma) oluşacak

yüksek girdiler nedeniyle üretiminde gelir kaybına uğrayan ve tarımdan yaşamını idame ettirecek yeterli gelire sahip olmadığı için üretimden vaz geçip yeni iş arayışlarına giren küçük ölçekli çiftçilere sunulan tarım alet ve makinaları hizmeti ile küçük ölçekli çiftçinin üretimini kolaylaştırırken teknolojik imkanlardan da yararlanma fırsatı yaratılmıştır.

Ziraat odaları ile yapılan bu işbirliği protokolünün süresi 5 yıl olup her altı (6) ayda bir alınacak rapor ve denetimlerle de yapılan desteğin sürdürülebilirliği ve uygulamalardaki kontrolü de takip edilmiş olacaktır.

“Küçükbaş Hayvancılığın Desteklenmesi, Yaygınlaştırılması ve Islahı Projesi” kapsamında üreticilere damızlık koyun-koç veya keçi-teke desteğinin sağlanması;

İzmir Büyükşehir Belediyesi hizmet alanı olan bütün şehir sınırları dahilinde tarımsal üretimin ve hayvancılığın yaygınlaştırılması, kırsalda istihdam alanları yaratarak, kırsal kalkınmanın artırılması ile kırsal alanda yaşayan genç nüfusun kentlere göçünün önlenmesi için “Kırsal Kesimde Gelir Getirici Faaliyetlerin Desteklenmesi Kapsamında Küçükbaş Hayvancılığın Geliştirilmesi, Yaygınlaştırılması ve Islahı” projesi ile İzmir kırsalında ki küçük ölçekli çiftçilere verilecek eğitimlerin ardından yöreye uygun ırklardan saanen, kıl veya maltız keçisi ve tekesi veya sakız, kıvırcık, sönmez veya tahirova koyunu ve koçu desteği sağlanmaktadır.

08 Nisan 2011 tarihinde resmi gazetede yayınlanan “Islah Amaçlı Yetiştirici Birliklerinin Kurulması ve Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğe” dayandırılarak hazırlanan “İzmir Büyükşehir Belediyesi ile İzmir ili Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği Arasında Koyun-Keçi Alımı ve Üretici Eğitimleri ile İlgili İşbirliği Protokolü” nün İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 16.09.2015 tarih ve 05-906 sayılı kararı (Ek: 16/6) ile onanmasını müteakip uygulamaya başlanmıştır.

İlçe bazlı uygulaması devam eden projede yapılan duyuruların akabinde, mahalle muhtarları ile bilgilendirme toplantıları yapılarak, köylerden toplanan talepler doğrultusunda, kriterleri karşılayan üreticilerle teorik ve uygulamalı eğitim programları düzenlenmektedir. Eğitim programlarını tamamlayan ve dağıtılan hayvanları iki yıl boyunca muhafaza etmek ve belediyemizin denetim süreçlerini kabul ve taahhüt eden üreticilere de damızlık küçükbaş hayvan desteği sağlanmaktadır.

Proje dahilinde üreticilere verilen destekler sınırsız olmayıp İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 15.01.2016 tarih ve 05-92 nolu kararı ile onanan (Ek: 16/7) kriterleri taşıyan üreticilere ve yine aynı karar ile belirlenen miktarlarda damızlık küçükbaş hayvan desteği sağlanmaktadır.

Bu proje ile kırsalda gerçekleştirilen faaliyetlerle hayvancılık yapan çiftçi sayıları artmış, mevcutta hayvancılık yapan küçük ölçekli çiftçiler desteklenmiş, yine mevcut küçük ölçekli çiftçilerdeki hayvan varlığının ıslahına destek olunmuş ve tarım ile yaşamını idame ettiren üreticilere alternatif üretim imkanı sağlanmıştır.

BULGU 24: İncir ve zeytin üreticilerine hasat sürecinde üründe kalite ve verimi arttırmak amacıyla incir üreticilerine incir kurutma kereveti (kasası) ve zeytin üreticilerine zeytin kasası desteği sağlanması;

Dünya kuru incir üretiminde 1 inci sırada yer alan ülkemizde ihracatın yaklaşık %98'i Aydın ve İzmir'den karşılanmaktadır. İncirin yetiştirilmesi kadar kalitesinin bozulmadan hasat edilerek kurutulması ve depolanması da önemlidir. Eğer kurutma ve depolama işlemine gerekli önem verilmezse elde edilen kuru incirin kalitesi düşük olacaktır. Kurutmadan kaynaklı sorunların giderilmesinde hasadın plastik kovalarda yapılması ve plastik kerevetlerde (kurutma kasası) kurutulması önem taşımaktadır. İlimizde kuru incir üretimi Beydağ, Tire, Ödemiş ve Kiraz ilçelerinde yapılmaktadır. En önemli ihraç ürünlerimizden olan kuru incirde, kurutmadan kaynaklı sorunların aşılması kalitenin yükseltilmesi ve böylece pazarlama olanaklarının artırılarak üreticilerimizin gelir seviyelerinin yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Benzer şekilde, ilimiz zeytin üretiminde de önemli sahalara sahiptir. İzmir genelinde üretilen zeytinde kalite ve verimi etkileyen önemli faktörlerden biri de hasat ve sonrasındaki nakliye ve muhafaza aşamalarıdır. Halihazırda özellikle küçük ölçekli üreticilerimizin önemli kısmı hasat ve sonrasında geleneksel kullanım yöntemi olan ve çoğunlukla değişik menşeli çuvalı tercih etmektedirler. (Ek: 16/Foto-1, Foto-2) Oysa zeytin ve zeytinyağında kalitenin ve verimin iyileştirilmesi için hasat ve sonrasında kasa kullanımının yaygınlaştırılması gerekmektedir. (Ek: 16/Foto-3)

Bu itibarla Türkiye genelinde sahip olduğumuz en önemli tarımsal ürünlerden olan incir ve zeytin de üreticilerin ürün kalitelerinin iyileştirilerek Pazar olanaklarının artırılması ve gelir seviyelerinin yükseltilmesine imkan sağlayacağına inandığımız plastik incir kereveti ve plastik zeytin kasası konusunda üreticilere farkındalık yaratmak amacıyla, İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 14.09.2015 tarih ve 05-866 nolu kararı Ek: 16/8) doğrultusunda, üreticilerden gelen talepler ve ilçe Ziraat Odaları kayıtları ile aktif üretici listelerinin temini ardından, Başkanlık Makamından alınan olurla belirlenen kriterler doğrultusunda ve belirlenen sayıda dağıtımı yapılmıştır. (Ek: 16/9), (Ek: 16/10)

Bu destekle amaç üreticinin incir kereveti veya zeytin kasası ihtiyacının tamamını karşılamak olmayıp üreticinin bu imkanları kullanması halinde üründe hijyen, kalitenin

yüksek standartlarda ve verimin ise daha fazla olacağı konusunda farkındalık yaratmaktır. Bu farkındalık üreticinin gelirini arttırmasının yanında en önemli ihraç ürünlerimizden olan incir ve zeytin de kayıpların önüne geçilerek ve ihracata giden ürün miktarını artırarak milli ekonomiye de katkı sağlamaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi 5393 sayılı kanunun madde 15 (a) , 5216 sayılı kanunun madde 7-Ek fıkrası, 6360 Sayılı kanunun 3 üncü maddesinin 2 inci fıkrası ve geçici 1 inci maddesinin 18 inci fıkrasının verdiği yetki ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 30.04.2014 tarih ve 05-394 nolu kararı ile onanan Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığının görev ve sorumlulukları kapsamında ve her proje için İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclisinin onadığı kararlar doğrultusunda çalışmalarını yürüterek kırsalda üreticiyi ve üretici örgütlerini destekleyerek, ilimiz kırsalında tarım ve hayvancılığa yönelik faaliyetlerin daha verimli, daha kaliteli, daha ekonomik, daha sürdürülebilir, daha çevreci ve daha da yaygınlaşmasını sağlamış, diğer taraftan tüketicinin daha kaliteli, daha ekonomik ve daha güvenilir gıdaya ulaşması için gerekli hizmetlere destek olmuştur.

Büyükşehir Belediyesinin "Kırsal Kalkınmada İzmir Modeli" ile yürüttüğü yakarıdaki çalışmaların yanı sıra, üretim yollarının asfaltlanması, kooperatifler ile sözleşmeli üretimler vb. çalışmalarla ilimizde tarımsal istihdamın Türkiye ortalamasının üstünde artış sağladığını, İzmir Çalışma ve İş Kurumu Müdürlüğü verilerinde görmek mümkündür. Türkiye’de sektörler arasında tarımsal istihdamın nüfusa oranı 2015 yılında % 20.6 iken bu oran 2016 yılında % 19.5 e düşmüştür. İzmir’de ise tarımsal istihdamdaki bu oran 2015 yılında % 9.9 iken 2016 yılında % 10.5 e yükselmiştir.

Benzer şekilde İzmir kırsalındaki nüfus artışı oranının da yıllara sari olarak İzmir ve Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu yani metropole göçün durduğu net olarak görülebilmektedir.

2007 yılında İzmir’in toplam nüfusu 3.739.353 iken kırsal diye tanımladığımız 19 ilçede yaşayan nüfus 1.089.771 yani İzmir nüfusunun yüzde 29,14 ü kırsalda yaşamıştır. Bu oran 2010 yılında yüzde 29,40 , 2015 yılında yüzde 30,60 , 2016 yılında ise yüzde 30,70 olmuştur.

Türkiye 2016 nüfus artış oranı yüzde 1,35 iken İzmir’in nüfus artış oranı 1,32 olmuştur. İzmir kırsalında ki (19 ilçe) nüfus artış oranı ise tüm ortalamaların üstünde yüzde 1,59 olmuştur.

Bu veriler Büyükşehir Belediyesinin kırsalda üreticiyi desteklemeye yönelik tüm çalışmalarının temel hedefi olan, üreticinin kırsalda üretime devam etmesinin gerekliliğinin bir göstergesi olarak görülebilir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak mevzuatlar ve bütçe çerçevesinde, tüm belediye hizmetleri gibi şehrimiz ve ülkemiz için elzem olduğuna inandığımız hayvancılık ve tarımı destekleyerek hizmet üretmeye devam etmek arzusundayız." denlmektedir.

Sonuç olarak Bulguda İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından mevzuata aykırı olarak çok yüksek meblağlarda; tarımsal kalkınma kooperatiflerine süt soğutma tankları ve zeytinyağı tesisinin yenilenmesi için, ziraat odalarına traktör vs. gibi araçlar için nakdi yardımda bulunduğu ayrıca çiftçilere canlı hayvan (koyun, keçi vs) ile incir/zeytin kasası olmak üzere aynı yardımda bulunduğu belirtilmişti.

Sorumlular savunmalarında;

- 5216 sayılı Yasanın 7 nci maddesi uyarınca büyükşehir ve ilçe belediyelerinin tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabileceğini ve bu madde ile ilgili olarak herhangi bir uygulama yönetmeliğinin yayımlanmadığını, dolayısıyla bu yetkinin sınırsız olduğu düşünülmemekle birlikte, hizmet ve faaliyet olarak değerlendirildiğinde de hizmet ve faaliyetin konu ve kapsamının belirtilmediğini, dolayısıyla belediyenin görevlerinin önemli kısmının hizmet ve faaliyetlerden oluştuğu düşünüldüğünde de kanun hükmünde bir sınırlama olduğunun görülemediğini belirtmiş olsalar da madde hükmünde açık bir şekilde hizmet ve faaliyetten bahsetmektedir. Hizmet ve faaliyet kelimelerinin, sınırsız ve limitsiz şekilde her türlü nakdi ve aynı yardımın yapılabilmesi olarak algılanamayacağı açıktır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesi (a) bendi uyarınca: Belediyelerin belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunabileceğini ifade etmişlerdir. Madde hükmü faaliyet ve girişimin mahalli ve müşterek bir ihtiyaca yönelik olmasını özellikle vurgulamıştır. Buna göre zeytin kasası, süt tankı, makine parkı vs. adı altında yapılan milyonlarca liralık nakdi/ayni yardımın mahalli müşterek bir ihtiyaç olduğunu söylemek mümkün değildir.

- 6360 Sayılı Yasa ile İl Özel İdarelerinin kapanması neticesinde, yereldeki görevlerinin belediyelere devredildiğini, belediyelere tarımsal hizmet ve faaliyet yetkilerinin verildiğini ve kısıtlayıcı ibare içermediğini, 6360 Sayılı Yasanın Geçici 1 inci maddesinin 18 inci fıkrası uyarınca; 6360 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında belirtilen illerdeki belediyelerin yetkili organlarının kararıyla bu kanunla sorumluluk alanlarına dahil edilen yerleşim yerlerine yetkisi dahilindeki her türlü yatırım ve hizmeti götürebileceğini belirtmişlerdir. 6360 Yasanın belediyelerin genişleyen yetki alanlarında her türlü faaliyet ve hizmeti sınırlandırılmamış bir şekilde yapabilmesine cevaz verdiğini söylemek mümkün değildir. Belediyeler genişleyen sınırlarında yine çerçeve yasaları olan 5393 ve 5216 sayılı Yasalara uygun olarak hareket ederek ihtiyaçların mahalli/müşterek olmasına dikkat etmek zorundadırlar.
- Tarım Bakanlığının belediyelerin kooperatifler ve bölge birlikleriyle ortak projeler yürütebilecekleri ve protokol yapabilecekleri konusunda uygunluk görüşü verdiğini ve Ziraat Odalarının kamu kurumu niteliğinde meslek odası olması sebebiyle çiftçi örgütleriyle iş birliği kapsamında faaliyetlerde bulunabileceği ve kırsaldaki üreticiye hizmetler götürebileceği kanaatine varıldığını ifade etmişlerdir. Görüleceği üzere savunmada ortak projeden bahsedilmektedir. Ancak bulguya konu edilen hususta İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin tek taraflı kaynak transferi (aynı ve nakdi yardım) söz konusudur. Kooperatif veya birliklerin yardım yapılacak çiftçi listesi hazırlamasının ortak proje kapsamında ortaklık olarak değerlendirilmesi söz konusu olamaz. Kaldı ki yaklaşık 10 milyon Türk Lirası tutarındaki yardımın hizmet projesi olarak değerlendirilemeyeceği, bir kaynak transferi olduğu da aşikardır.

Ayrıca 5393 sayılı Kanun'un Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75 inci maddesinde Belediyelerin; Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği hüküm altına alınmıştır. Görüleceği üzere belediyelerin kooperatiflerle ortak hizmet projesi yapması mümkün değildir. Buna göre. İzmir Büyükşehir

Belediyesi'ni tarımsal kalkınma kooperatiflerine süt soğutma tankları ve zeytinyağı tesisinin yenilenmesi için nakdi yardımda bulunması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

- İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığının çalışma, usul ve esasları hakkında yönetmeliğin hazırlandığını, Büyükşehir Belediye Meclisinin 18/11/2015 tarih ve 05-1184 sayılı kararı ile yürürlüğe girdiğini, yönetmelik uyarınca ziraat odaları ve kooperatiflerle ortak veya ayrı projeler geliştirerek uygulanabileceğini, hazırlanan projelerin gerektirdiği tesisleri yapmak veya yaptırmak, çiftçilerin üretimle ilgili araç, gereç ve diğer tarımsal girdi ve ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olmak, ortak makine parkı kurmak, kurdukmak şeklinde görevlerin yönetmelik kapsamında belediyenin yetki alanında olduğunu ifade etmişlerdir. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, kanunlarda yer almayan bir yetkinin yönetmelikte yer verilerek kullanılması hukuken mümkün değildir. İzmir büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığının Çalışma, Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe çiftçilerin üretimle ilgili araç, gereç ve diğer tarımsal girdi ve ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olmak, ortak makine parkı kurmak gibi ne 5393/5216 sayılı Kanunlarda ne de diğer kanunlarda yer almayan bir hüküm koyamaz ve bu hükmü uygulayamaz. Diğer taraftan 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 27 inci maddesinde; Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince mali konularda düzenlenecek yönetmelikler ile yönetmelik niteliğindeki düzenleyici işlemlerin, Sayıştay'ın istişari görüşü alınarak yürürlüğe konulacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 2016 yılında yapmış olduğu 10.241.533,81.-TL tutarındaki kaynak transferini dayandırdığı Yönetmeliğini, Sayıştay'ın istişari görüşüne sunması gerekirdi. Şekil şartı olan bu istişari görüş alınmadan Yönetmeliğin mali konularda düzenleme yapması mümkün değildir.

Yapılan açıklamalar uyarınca bulguda belirtildiği üzere; Büyükşehir Belediyesinin; kooperatiflere, meslek odalarına ve çiftçilere istediği kadar ve istediği türde nakdi veya aynı yardımda bulunmasının, mevzuatla uyarılığının bulunmadığı mütalaa edilmektedir.

8. EKLER**Ek 1: Kamu İdaresi Mali Tabloları****T.C. İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2016 MALİ YILI KAPANIŞ BİLANÇOSU (₺)**

AKTİF	2016 YILI	PASİF	2016 YILI
1 DÖNEN VARLIKLAR	596.944.305,12	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	532.416.497,79
10 HAZIR DEĞERLER	441.546.802,91	30 KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	99.848.723,79
100 KASA HESABI		300 BANKA KREDİLERİ HESABI	91.898.244,07
101 ALINAN ÇEKLER HESABI		303 KAMU İDARELERİNE MALİ BORÇLAR HESABI	7.950.479,72
102 BANKA HESABI	228.335.808,23	304 CARİ YILDA ÖDENECEK TAHVİLLER HESABI	
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERME EMİRLERİ HESABI (-)	-15.482,70	309 KISA VADELİ DİĞER İÇ MALİ BORÇLAR HESABI	
104 PROJE ÖZEL HESABI	212.604.526,24	31 KISA VADELİ DIŞ MALİ BORÇLAR	112.500.216,81
105 DÖVİZ HESABI		310 CARİ YILDA ÖDENECEK DIŞ MALİ BORÇLAR HESABI	112.500.216,81
106 DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI (-)		32 FAALİYET BORÇLARI	240.740.154,26
108 DİĞER HAZIR DEĞERLER HESABI		320 BÜTÇE EMANETLERİ HESABI	240.740.154,26
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR HESABI	621.951,14	322 BÜTÇELEŞTİRİLECEK BORÇLAR HESABI	
11 MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR		33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	46.682.865,70
117 MENKUL VARLIKLAR HESABI		330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	20.627.775,32
118 DİĞER MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR HESABI		333 EMANETLER HESABI	26.055.090,38
12 FAALİYET ALACAKLARI	29.651.358,70	34 ALINAN AVANSLAR	
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR HESABI	3.095.095,17	340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI HESABI	

121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR HESABI	21.388.644,91	349 ALINAN DİĞER AVANSLAR HESABI	
122 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR HESABI	340.597,21	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	15.116.452,38
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	1.894.433,91	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI	10.015.358,83
127 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI HESABI	2.932.587,50	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HESABI	3.325.372,33
13 KURUM ALACAKLARI		362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAHSİLAT HESABI	1.729.933,13
132 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR HESABI		363 KAMU İDARELERİ PAYLARI HESABI	45.788,09
137 TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI HESABI		368 VADESİ GEÇMİŞ, ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER HESABI	
14 DİĞER ALACAKLAR	5.698.297,07		
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR HESABI	5.698.297,07	37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	12.048.007,52
15 STOKLAR	29.156.102,20	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	12.048.007,52
150 İLK MADDE VE MALZEME HESABI	29.156.102,20	379 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI HESABI	
153 TİCARİ MALLAR HESABI		38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	4.553.690,76
157 DİĞER STOKLAR HESABI		380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER HESABI	4.553.690,76
16 ÖN ÖDEMELER	48.363.555,16	381 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	
160 İŞ AVANS VE KREDİLERİ HESABI		39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR HESABI	926.386,57
161 PERSONEL AVANSLARI HESABI		391 HESAPLANAN KATMA DEĞER VERGİSİ HESABI	
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI	8.576.671,28	397 SAYIM FAZLALARI HESABI	926.386,57
164 AKREDİTİFLER HESABI	26.043.019,00	399 DİĞER ÇEŞİTLİ KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR HESABI	
165 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN AVANS VE KREDİLER	13.743.864,88	4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	1.589.819.719,50

HESABI			
166 PROJE ÖZEL HESABINDAN VERİLEN AVANS VE AKREDİTİFLER HESABI		40 UZUN VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	262.048.506,66
167 DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİ KULLANIMLARI AVANS VE AKREDİFLERİ HESABI		400 BANKA KREDİLERİ HESABI	207.172.716,83
18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER		403 KAMU İDARELERİNE MALİ BORÇLAR HESABI	54.875.789,83
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER HESABI		404 TAHVİLLER HESABI	
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	42.528.189,08	409 UZUN VADELİ DİĞER İÇ MALİ BORÇLAR HESABI	
190 DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ HESABI	42.528.189,08	41 UZUN VADELİ DIŞ MALİ BORÇLAR	1.251.906.922,07
191 İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ HESABI		410 DIŞ MALİ BORÇLAR HESABI	1.251.906.922,07
197 SAYIM NOKSANLARI HESABI		43 DİĞER BORÇLAR	134.607,03
2 DURAN VARLIKLAR	10.968.941.309,78	430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	134.607,03
21 MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR		438 KAMUYA OLAN ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ BORÇLAR HESABI	
217 MENKUL VARLIKLAR HESABI		44 ALINAN AVANSLAR	
218 DİĞER MENKUL KIYMET VE VARLIKLAR HESABI		440 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI HESABI	
22 FAALİYET ALACAKLARI	29.562.024,55	449 ALINAN DİĞER AVANSLAR HESABI	
220 GELİRLERDEN ALACAKLAR HESABI	0,00	47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	40.596.739,52
222 GELİRLERDEN TECİLLİ VE TEHİRLİ ALACAKLAR HESABI	430.865,68	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	40.596.739,52
227 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI HESABI	29.131.158,87	479 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI HESABI	
23 KURUM ALACAKLARI		48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	35.132.944,22
232 KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR HESABI		480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER HESABI	35.132.944,22
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	2.190.993.583,30	481 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	
240 MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER HESABI	202.486.870,24	49 DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	

241 MAL VE HİZMET ÜRETEN KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER HESABI	1.988.506.713,06	499 DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR HESABI	
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	8.748.385.701,93	5 ÖZ KAYNAKLAR	9.443.649.397,61
250 ARAZİ VE ARSALAR HESABI	3.712.728.750,62	50 NET DEĞER	5.232.968.477,28
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ HESABI	2.999.593.453,04	500 NET DEĞER HESABI	5.232.968.477,28
252 BİNALAR HESABI	780.059.949,95	52 YENİDEN DEĞERLEME FARKLARI	
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI	92.836.971,91	522 YENİDEN DEĞERLEME FARKLARI HESABI	
254 TAŞITLAR HESABI	902.401.927,54	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	3.610.516.339,39
255 DEMİRBAŞLAR HESABI	109.380.056,65	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI HESABI	3.610.516.339,39
256 DİĞER MADDİ DURAN VARLIKLAR HESABI		58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-523.458.215,25	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI HESABI (-)	
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR HESABI	545.811.807,12	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	600.164.580,94
259 YATIRIM AVANSLARI HESABI	129.031.000,35	590 DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU HESABI	600.164.580,94
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0,00	591 DÖNEM OLUMSUZ FAALİYET SONUCU HESABI (-)	
260 HAKLAR HESABI	7.273.318,44		
264 ÖZEL MALİYETLER HESABI	0,00		
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-7.273.318,44		
28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER			
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER HESABI			
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR			
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR HESABI			
297 DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR HESABI			
299 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)			

AKTİF TOPLAM	11.565.885.614,90	PASİF TOPLAM	11.565.885.614,90
9 NAZIM HESAPLAR	4.259.608.569,88	9 NAZIM HESAPLAR	4.259.608.569,88
90 ÖDENEK HESAPLARI	13.743.864,88	90 ÖDENEK HESAPLARI	13.743.864,88
906 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN KULLANILACAK ÖDENEKLER HESABI	13.743.864,88	907 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN ÖDENEKLER HESABI	13.743.864,88
91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMET HESAPLARI	914.642.585,46	91 NAKİT DIŞI TEMİNAT VE KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMET HESAPLARI	914.642.585,46
910 TEMİNAT MEKTUPLARI HESABI	914.642.047,15	911 TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ HESABI	914.642.047,15
912 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMETLER HESABI	538,31	913 KİŞİLERE AİT MENKUL KIYMET EMANETLERİ HESABI	538,31
92 TAAHHÜT HESAPLARI	2.910.308.493,12	92 TAAHHÜT HESAPLARI	2.910.308.493,12
920 GİDER TAAHHÜTLERİ HESABI	2.910.308.493,12	921 GİDER TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	2.910.308.493,12
99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	420.913.626,42	99 DİĞER NAZIM HESAPLAR	420.913.626,42
990 KİRAYA VERİLEN DURAN VARLIKLAR	420.913.626,42	999 DİĞER NAZIM HESAPLAR KARŞILIĞI HESABI	420.913.626,42
GENEL TOPLAM	15.825.494.184,78	GENEL TOPLAM	15.825.494.184,78

2016 Mali Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL)

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap Kodu	Giderin Türü	Cari Yıl 2016	Hesap Kodu	Yardımcı Hesap Kodu	Gelirin Türü	Cari Yıl 2016
630	1	Personel Giderleri	312.206.852,04	600	1	Vergi Gelirleri	38.829.601,23
630	2	Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri	43.955.532,41	600	3	Teşebbüs Ve Mülkiyet Gelirleri	223.005.530,65
630	3	Mal Ve Hizmet Alımları	653.456.407,72	600	4	Alınan Bağış Ve Yardımlar İle Özel Gelirler	3.566.138,29
630	4	Faiz Giderleri	66.047.246,62	600	5	Diğer Gelirler	2.872.920.488,07
630	5	Cari Transferler	357.859.686,12	600	11	Değer Ve Miktar Değişimleri Gelirleri	176.655.053,74
630	7	Sermaye Transferleri	90.081.852,32	Gelir Toplamı			3.314.976.811,98
630	11	Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	321.409.012,15				
630	12	Gelirlerin Ret Ve İadesinden Kaynaklan Giderler	1.991.747,04				
630	13	Amortisman Giderleri	166.773.993,20				
630	14	İlk Madde Ve Malzeme Giderleri	145.757.852,19				
630	20	Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	0,00				
630	30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	175.992.778,78				
630	99	Diğer Giderler	379.279.270,45				
Gider Toplamı			2.714.812.231,04				

Faaliyet Sonucu(+/-)	996.518.980,36	813.982.835,92	600.164.580,94
-----------------------	----------------	----------------	----------------

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>